

ÁRSSKÝRSLA 2019

Ársskýrsla 2019

Efnisyfirlit

ÁVARP STJÓRNARFORMANNS	4
STJÓRN OG STARFSFÓLK	5
IÐGJÖLD	6
LÍFEYRIR.....	9
REKSTUR SJÓÐSINS	11
LÁN TIL SJÓÐFÉLAGA.....	12
ÁHÆTTUSTEFNA OG ÁHÆTTUSTÝRING.....	12
ÞRÓUN FJÁRMÁLAMARKAÐA	19
VERÐBRÉFAEIGN.....	23
ÁVÖXTUN	24
TRYGGINGAFRÆÐILEG STAÐA	25
FJÁRFESTINGARSTEFNA VEGNA ÁRSINS 2019.....	26
SÉREIGNARDEILD	26
STJÓRNARHÁTTAYFIRLÝSING FESTU LÍFEYRISSJÓÐS 2019	30
HLUTHAFASTEFNA FESTU LÍFEYRISSJÓÐS	33
SAMSKIPTA- OG SIÐAREGLUR FYRIR STJÓRN OG STARFSFÓLK FESTU LÍFEYRISSJÓÐS.....	35
STEFNA FESTU UM ÁBYRGAR FJÁRFESTINGAR.....	37
ÁRSREIKNINGUR 2019.....	39

Ávarp Stjórnarformanns

Árið 2019 reyndist gjöfult á eignamörkuðum þrátt fyrir nokkrar sveiflur innan ársins. Ávöxtun allra eignaflokka sjóðsins var jákvæð, en sérílagi hækkuðu hlutabréf mikið. Þannig hækkaði vísitala aðallista hlutabréfa í Kauphöll Íslands um tæplega 28%. Ávöxtun á erlendum hlutabréfamörkuðum var jafnframt mjög góð og hækkaði heimsvísitala hlutabréfa um rúmlega 25% mælt í USD. Innlend skuldabréf skiluðu almennt þokkalegri ávöxtun.

Hrein nafnávöxtun samtryggingardeildar á árinu 2019 var jákvæð um 13,2%, en að teknu tilliti til verðbólgu var hrein raunávöxtun jákvæð um 10,2%. Fjárfestingar í innlendum og erlendum hlutabréfum skiluðu bestri raunávöxtun eignaflokka, en jafnframt skiluðu skuldabréf sjóðsins góðri ávöxtun. Ávöxtun sparnaðarleiða séreignardeildar sjóðsins var jafnframt góð. Hrein nafnávöxtun þeirra var á bilinu 6,3% – 12,6% árið 2019.

Hrein eign sjóðsins til greiðslu lífeyris var í lok árs 2019 tæplega 176,6 milljarðar króna og jukust eignir sjóðsins um tæplega 27,7 milljarða króna eða um 18,6% m.v. lok árs 2018.

Iðgjöld síðasta árs námu rúmlega 11,8 milljörðum króna og jukust um 6,8% frá fyrra ári. Til sjóðsins greiddu samtals 19.154 sjóðfélagar hjá 2.550 launagreiðendum.

Á árinu 2019 fengu 10.083 lífeyrisþegar greiddan lífeyri hjá sjóðnum og fjölgaði þeim um 442 frá fyrra ári eða tæplega 4,6%.

Lífeyrisgreiðslur ársins 2019 námu tæplega 4,2 milljörðum króna og hækkuðu þær um 10,1% frá fyrra ári. Skýrist það aðallega af hækkanði greiðslum til ellilífeyrisþega, auk þess sem lífeyrisgreiðslur eru verðtryggðar. Lífeyrir sem hlutfall af iðgjöldum var 36,5% á árinu 2019, en þetta hlutfall hefur farið lakkandi undanfarin ár.

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður sjóðsins sem hlutfall af eignum lækkar nokkuð á árinu þrátt fyrir þær auknu kröfur sem gerðar eru til starfsemi lífeyrissjóða. Fór hlutfallið úr 0,21% árið 2018 í 0,19% árið 2019.

Stjórn sjóðsins lét framkvæma eigið áhættumat á árinu í samræmi við lög. Matið tók til allra viðeigandi áhættuþátta sjóðsins og voru niðurstöður þess nýttar til uppfærslu á áhættu- og áhættustýringarstefnu sjóðsins. Jafnframt stóð stjórn að framkvæmd sjálfsmats auk frammistöðumats framkvæmdastjóra í samráði við utan að komandi sérfræðinga.

Tryggingafræðileg staða sjóðsins batnar á milli ára og er neikvæð um 0,5% í lok árs 2019, en staðan var neikvæð um 1,3% í lok árs 2018. Við úttekt ársins 2019 var stuðst við nýjar sérhæfðar lífslíkur sem byggja á reynslu árána 2014-2018. Við úttekt ársins 2018 var stuðst við reynslu árána 2010-2014. Þessar breyttu forsendur um lífslíkur veikja tryggingafræðilega stöðu þó nokkuð. Við óbreyttar forsendur hefði heildarstaða í tryggingafræðilegu tilliti orðið jákvæð um 1,4%.

Stjórnin var eins og ávallt áður samhent í sínum störfum. Formlegir fundir stjórnar á starfsárinu voru 13 en auk þess hafa stjórnarmenn og framkvæmdastjóri reglulegt samband á milli formlegra funda. Tveir fulltrúaráðsfundir voru jafnframt haldnir á starfsárinu í samræmi við nýjar samþykktir sjóðsins.

Endurskoðunarnefnd sjóðsins starfar í samræmi við lög um ársreikninga. Formlegir fundir nefndarinnar á starfsárinu voru 8. Hlutverk og tilgangur nefndarinnar er m.a. að leitast við að tryggja áreiðanleika ársreikninga og annarra fjármálaupplýsinga ásamt því að kanna óhæði endurskoðenda sjóðsins.

Fyrir hönd stjórnar sjóðsins flyt ég starfsmönnum hans og sjóðfélögum þakkar fyrir ánægjulegt samstarf og samskipti á liðnu starfsári.

Örvar Ólafsson
stjórnarformaður

Stjórn og starfsfólk

Stjórn sjóðsins er skipuð sex mönnum. Þrír eru kosnir af fulltrúum sjóðfélaga á ársfundum og þrír af stjórn Samtaka atvinnulífsins (SA). Varamenn eru kosnir á sama hátt. Stjórnin ber ábyrgð á starfsemi sjóðsins samkvæmt ákvæðum samþykktu hans. Stjórnin fjallar m.a. um breytingar á samþykktum sjóðsins, mótar fjárfestingarstefnu, setur útlánareglur o.fl. Stjórnarmenn Festu lífeyrissjóðs starfsárið 2019–2020 voru:

Nafn:	Starfssvið:	Nafn:	Starfssvið:
Örvar Ólafsson	Formaður	Einar Steinþórsson	Varamaður
Halldóra Sigr. Sveinsdóttir	Varaformaður	Eyrún Jana Sigurðardóttir	Varamaður
Sigurður Ólafsson	Meðstjórmandi		
Anna Ágústa Halldórsdóttir	Meðstjórmandi		
Dagbjört Hannesdóttir	Meðstjórmandi		
Ólafur Sævar Magnússon	Meðstjórmandi		

Sjóðurinn er með skrifstofur á þremur stöðum. Aðalskrifstofa sjóðsins er í Reykjanesbæ þar sem vinna átta starfsmenn, en auk þess eru tveir starfandi á Akranesi og tveir á Selfossi. Hjá sjóðnum starfa því alls 14 starfsmenn í 12,4 stöðugildum. Starfsmenn Festu lífeyrissjóðs eru:

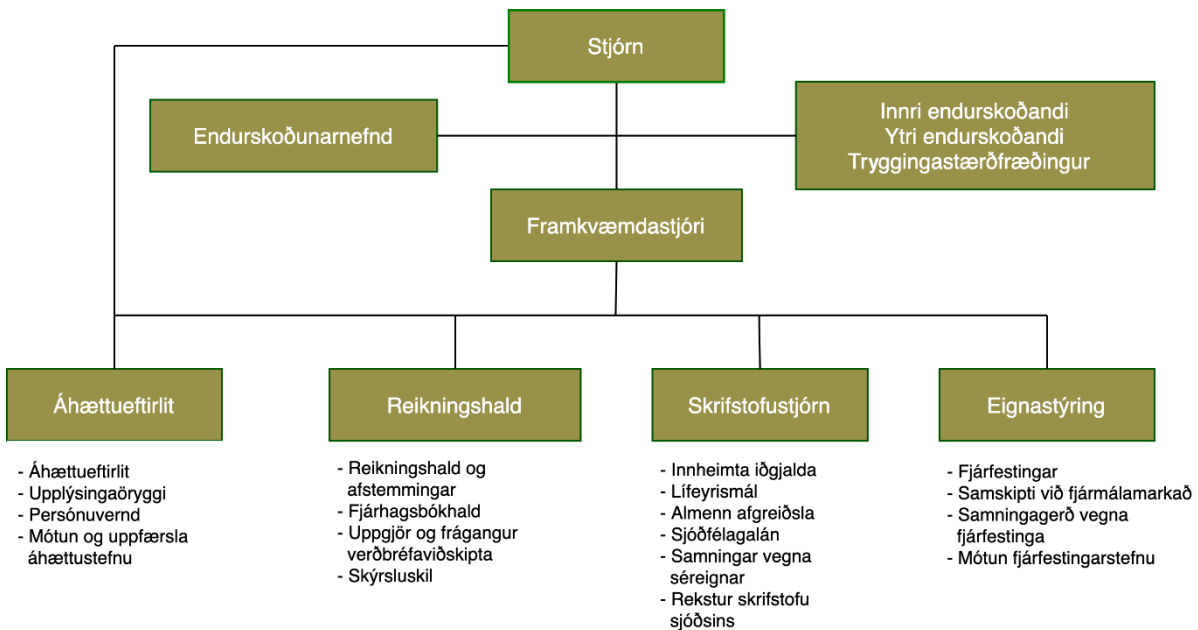
Reykjanesbær	Starfssvið
Gylfi Jónasson	Framkvæmdastjóri
Baldur Snorrason	Sjóðstjóri
Guðleif Bergsdóttir	Alm. afgreiðsla / iðgjöld
Ingibjörg Ármannsdóttir	Alm. afgreiðsla / iðgjöld
Jóhann Líndal Jóhannsson	Forstöðumaður reikningshalds
Sigfús R. Eysteinnsson	Skrifstofustjóri
Sigurlín Högnadóttir	Lífeyrismál / bókhald
Stella Rún Kristjánsdóttir	Lánamál / lífeyrismál
Þórarinn G. Reynisson	Deildarstjóri innheimtu
Þráinn Guðbjörnsson	Áhættustjóri
Selfoss	
Fjóra Dögg Þorvaldsdóttir	Alm. afgreiðsla / iðgjöld
Sigurlín Guðný Ingvarsdóttir	Lífeyrismál / bókhald
Akranes	
Guðrún Lára Ottesen	Alm. afgreiðsla / iðgjöld
Ingibjörg Björnsdóttir	Lífeyrismál / bókhald

Endurskoðunarnefnd, sem er undirnefnd stjórnar sjóðsins, er skipuð einum utanaðkomandi aðila sem er sérfræðingur á sviði reikningshalds og tveimur stjórnarmönnum. Eftirfarandi aðilar eru í nefndinni starfsárið 2019-2020:

Nafn:	Starfssvið:
Kristinn Bjarnason	Formaður
Anna Ágústa Halldórsdóttir	Nefndarmaður
Sigurður Ólafsson	Nefndarmaður
Ólafur Sævar Magnússon	Varamaður

Ytri endurskoðandi sjóðsins er PricewaterhouseCoopers ehf. Innri endurskoðandi er Ernst & Young ehf. og Vigfús Ásgeirsson hjá Talmakönnun hf. er tryggingastærðfræðingur sjóðsins.

Skipurit

Sjóðurinn er eignaraðili að Jöklu - Verðbréfum hf., sem er í eigu tveggja lífeyrissjóða og sinnir félagið eingöngu þjónustu við eigendur sína. Jöklar – Verðbréf hf. sinna eignastýringu á hluta af eignasafni sjóðsins ásamt því að veita ráðgjöf við fjárfestingar. Festa er jafnframt aðili að samstarfssamningi um Greiðslustofu lífeyrissjóða sem sér um útreikning og greiðslu lífeyris fyrir sjóðinn.

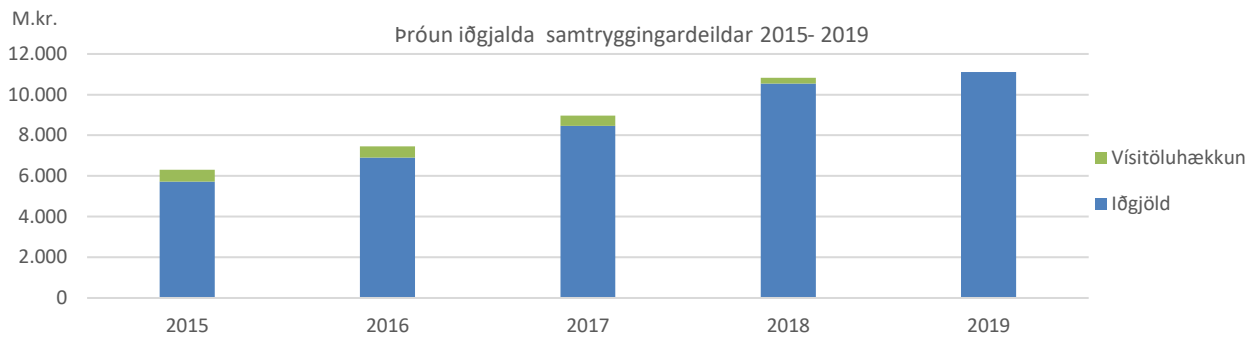
Iðgjöld

Samkvæmt lögum er öllum launamönnum rétt og skylt að tryggja sér lífeyrisréttindi með aðild að lífeyrissjóði frá og með 16 ára til 70 ára aldurs. Lágmarksiðgjald skal vera a.m.k. 12% af iðgjaldsstofni. Greiða launamenn 4% iðgjald af heildarlaunum sínum til samtryggingardeildar lífeyrissjóðs, en launagreiðendur greiða 8% mótframlag, samtals 12% launa.

Í kjarasamningi milli aðildarfélaga ASÍ o.fl. og SA frá 21. janúar 2016 var kveðið á um hækkað mótframlag launagreiðenda í lífeyrissjóði, frá og með 1. júlí 2016, fyrir þá sem eru aðilar að framangreindum kjarasamningi. Í kjarasamningnum var kveðið á um þrepaskipta hækkun mótframlags launagreiðenda í lífeyrissjóð og er nú mótframlagið 11,5% hjá þeim sem eru aðilar að framangreindum kjarasamningi.

Frá og með 1. júlí 2017 hefur sjóðfélögum sem þess óska, gefist tækifæri til að ráðstafa að öllu leyti eða hluta því iðgjaldi sem er umfram 12% í tilgreinda séreign sem svo er nefnd. Það er önnur tegund séreignarsparnaðar en áður hefur boðist.

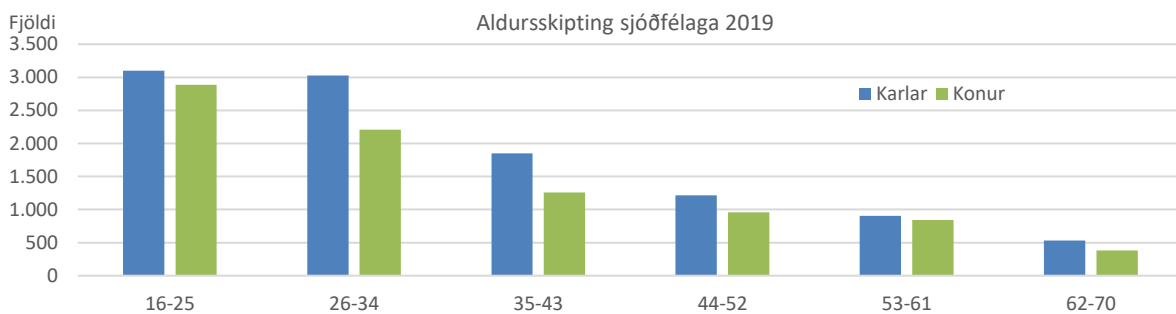
Þegar sjóðfélagi nær 70 ára aldri hættir hann að greiða iðgjald. Á meðfylgjandi mynd má sjá þróun iðgjalda samtryggingardeildar sl. 5 ár, annars vegar á verðlagi hvers árs og hins vegar á verðlagi í árslok 2019.

Á árinu 2019 námu iðgjaldagreiðslur til samtryggingardeildar um 10.956 milljón króna samanborið við um 10.427 milljón króna árið á undan. Um er að ræða 5,1% hækkun milli ára.

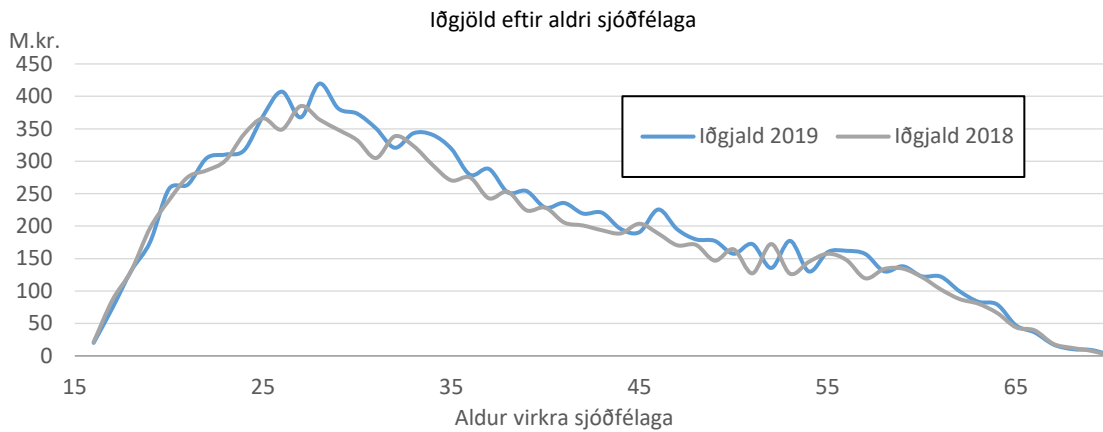
Aldursskipting sjóðfélaga

Meðalaldur sjóðfélaga Festu lífeyrissjóðs er fremur lágur, sé litið til aldursskiptingar. 31,2% sjóðfélaga með lífeyrisréttindi eru yngri en 25 ára og 58,6% sjóðfélaga með réttindi eru yngri en 34 ára.

Með auknu atvinnuleysi í kjölfar bankahrunsins árið 2008, dró nokkuð úr iðgjaldagreiðslum yngri sjóðfélaga, enda varð atvinnuleysi heldur meira meðal þeirra. Þessi þróun snerist jafnt og þétt við frá árinu 2011, með vaxandi hlutfalli iðgjalda yngri sjóðfélaga. Þessi þróun er jákvæð í tryggingafræðilegu tilliti, þar sem réttindaávinnsla yngri sjóðfélaga er aldursháð á meðan eldri sjóðfélagar hafa flestir áunnið sér rétt til jafnrar réttindaávinnslu. Framtíðarskuldbinding sjóðsins nær því hraðar jafnvægi við þessar aðstæður. Nú virðist hins vegar að verða breyting á og dregið úr iðgjaldagreiðslum yngri sjóðfélaga sl. tvö ár.

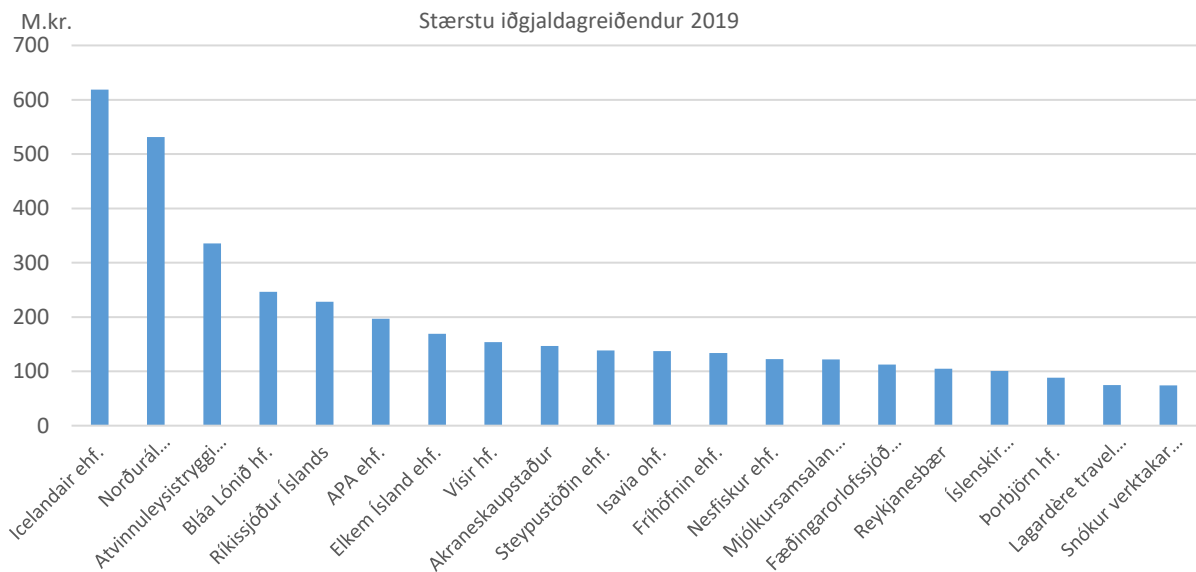

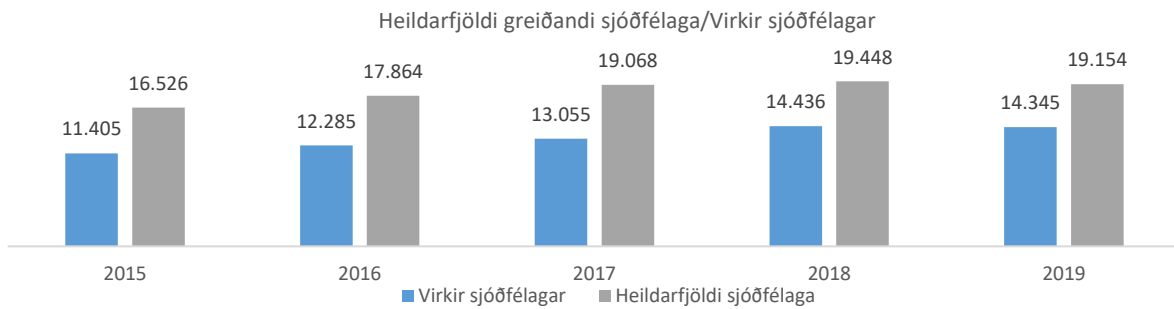
Stærstu iðgjaldagreiðendur

Á árinu 2019 greiddu 2.550 launagreiðendur iðgjöld til sjóðsins. Fimmtán stærstu launagreiðendur stóðu fyrir 29,1% af iðgjöldum. Icelandair er stærsti launagreiðandinn með 5,3% allra iðgjalda og Norðurál Grundartangi kemur næst með 4,6% allra iðgjalda. Sjóðurinn nýtur þess að vera landfræðilega vel dreifður, en einnig er mikil dreifing á atvinnugreinum. Samdráttur í einni atvinnugrein hefur því ekki jafn mikil áhrif á iðgjaldagreiðslur og hjá sjóðum sem þjónusta afmarkaðri starfssvið.

Á meðfylgjandi mynd má sjá þá 20 launagreiðendur sem greiddu hæst iðgjöld vegna starfsmanna sinna á árinu 2019.

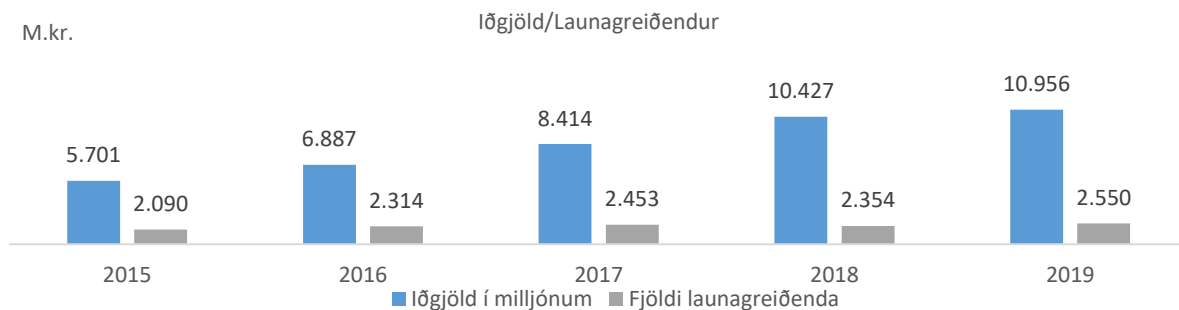

Á árinu 2019 greiddu alls 19.154 sjóðfélagar iðgjald til sjóðsins, 294 færri en árið áður. Þar af voru 14.345 virkir sjóðfélagar en það eru þeir sem að jafnaði greiða iðgjöld með reglubundnum hætti í hverjum mánuði.

Eins og sjá má á mynd fjölga greiðandi sjóðfélögum frá árinu 2015 til ársins 2018 en fækkar hins vegar á árinu 2019. Endurspeglar það lakara atvinnuástand á starfssvæði sjóðsins.

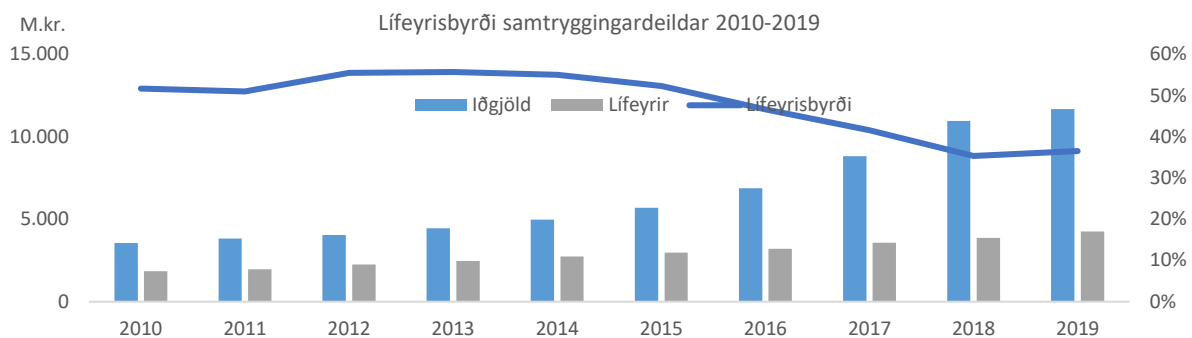
Heildariðgjöld samtryggingardeildar námu 10.956 milljónum króna á árinu 2019 og hækkuðu þau um 529 milljónir króna frá fyrra ári. Launagreiðendum fjölgaði um 196, voru 2.354 árið 2018 en 2.550 árið 2019.

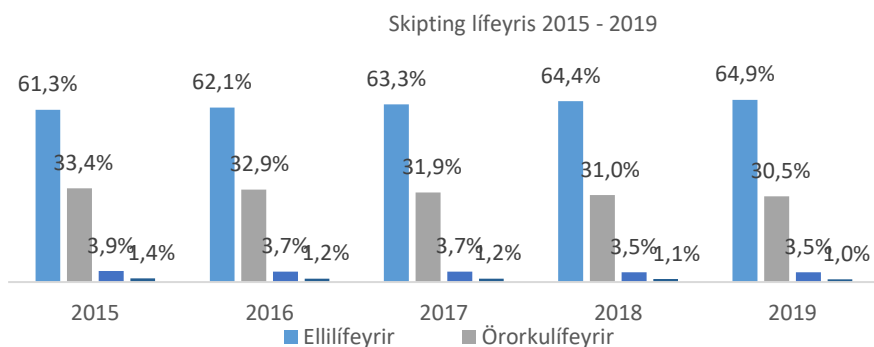
Lífeyrir

Lífeyrisgreiðslur samtryggingardeildar samkvæmt reglugerð sjóðsins voru 4.182 milljónir króna á árinu 2019 en það er 10,1% hækkun frá fyrra ári.

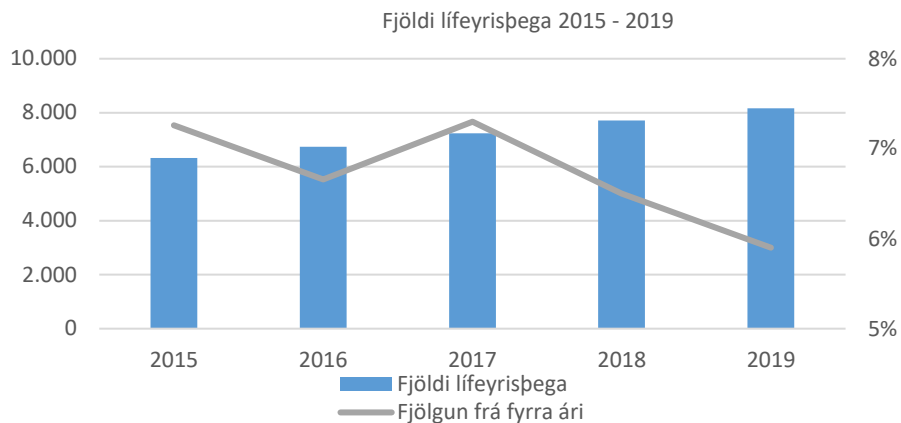
Heildarfjöldi lífeyrisþega á árinu var 10.083 samanborið við 9.641 árið á undan sem er 4,6% fjölgun milli ára. Hafa ber í huga að margir lífeyrisþegar fá greidda fleiri en eina tegund lífeyris. Ellilífeyrisþegum fjölgaði um 6,0% frá fyrra ári, örorkulífeyrisþegum fjölgaði um 3,3%, makalífeyrisþegum fjölgaði um 4,0%, og barnalífeyrisþegum fækkaði um 5,6%. Lífeyrisgreiðslurnar eru verðtryggðar og taka breytingum skv. vísitölu neysluverðs.

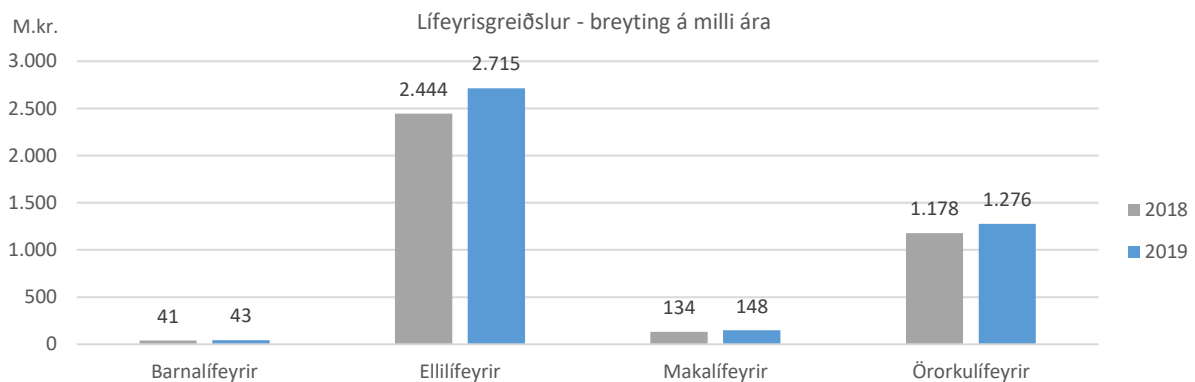
Lífeyrisbyrði samtryggingardeildar sem hlutfall af iðgjöldum nam 36,5% á árinu 2019 samanborið við 35,3% árið áður. Fyrir efnahagshrunið fór lífeyrisbyrði sjóðsins lækkandi sem var í takt við hagsveifluna, þar sem í fullu atvinnustigi fjölgar greiðandi sjóðfélögum ört á meðan aukning lífeyrisþega vex hægar. Í kjölfar bankahrunsins jókst atvinnuleysi og iðgjaldtekjur sjóðsins drógust saman á meðan lífeyrisgreiðslur tóku að vaxa. Atvinnuástandið fram til ársins 2018 var með ágætum en fór að versna á árinu 2019.

Af einstökum tegundum lífeyris vegur ellilífeyrir hvað þyngst eða tæplega 65% af heildar lífeyrisgreiðslum ársins 2019. Hlutfall örorkulífeyris af heildarlífeyrisgreiðslum lækkar lítillega á milli ára, var 30,5% á árinu 2019 samanborið við 31,0% árið á undan. Virkir lífeyrisþegar, eða meðaltal þeirra lífeyrisþega sem fá greiddan lífeyri í hverjum mánuði yfir árið, hefur farið fjölgandi á undanförunum árum. Þannig fjölgar þeim um 5,9% á milli árunna 2018-2019 en fjölgaði um 6,5% á milli árunna 2017-2018.

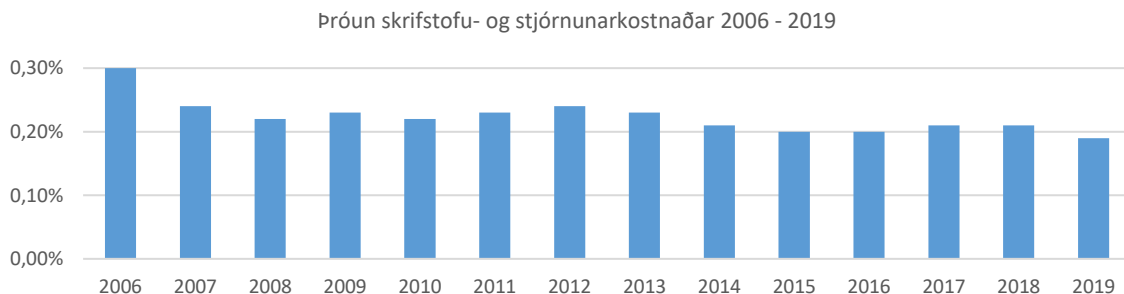

Af einstökum tegundum lífeyris aukast ellilífeyrisgreiðslur mest á milli ára, eða um 11,1%. Greiðslur örorkulífeyris aukast einnig nokkuð, eða um 8,4%, makalífeyrisgreiðslur aukast um 10,3% og barnalífeyrisgreiðslur aukast um 4,5% frá fyrra ári.

Rekstur sjóðsins

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður sjóðsins fellur til annarsvegar vegna kostnaðar við ávöxtun eigna sjóðsins og hinsvegar vegna annars reksturs sjóðsins, s.s. innheimtu iðgjalda og greiðslu lífeyris. Á meðfylgjandi mynd má sjá þróun skrifstofu- og stjórnunarkostnaðar sem hlutfall af meðalstöðu eigna sjóðsins.

Það er mikilvægt fyrir sjóðinn að sýna hagræði í rekstri, þar sem lægri rekstrarkostnaður hefur jákvæð áhrif á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins.

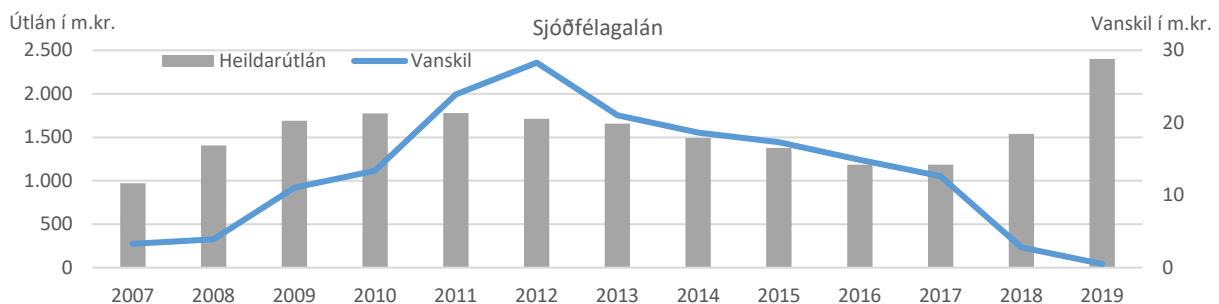
Kröfur sem gerðar eru til lífeyrissjóða varðandi aukið innra eftirlit, starfaaðgreiningu og áhættustýringu hafa aukið kostnað nokkuð á undanförunum árum. Þrátt fyrir það hefur náðst, með mikilli hagræðingu, að halda rekstrarkostnaði Festu lífeyrissjóðs í skefjum undanfarin ár.

Sjóðurinn sinnir einnig skráningu og innheimtu stéttarfélagsiðgjalda fyrir þrjú aðildarfélög sjóðsins og greiða þau fyrir þá þjónustu skv. samningi þar um. Mikið hagræði hlýst af þessu samstarfi t.d. í formi bættrar innheimtu iðgjalda og stéttarfélagsiðgjalda. Auk þess sinnir sjóðurinn innheimtu iðgjalds til VIRK starfsendurhæfingarsjóðs samkvæmt samningi.

Lán til sjóðfélaga

Á árinu 2017 tóku gildi ný lög um fasteignalán til neytenda og heyra lán lífeyrissjóða til sjóðfélaga sinna undir þau lög. Tilgangur hinna nýju laga var að stuðla að ábyrgari lánveitingum og upplýstari ákvörðunum. Er það gert m.a. með því að efla upplýsingagjöf lánveitenda til lánsúmsækjenda. Talsverð aukning var í lánveitingum til sjóðfélaga á árinu 2019, ef miðað er við árin á undan.

Erfiðleikar í íslensku efnahagslífi í kjölfar bankahrunsins höfðu í för með sér að vanskil á lánamarkaði jukust. Hér að neðan má sjá vanskil sjóðfélagalána Festu m.v. stöðu heildarútlána til sjóðfélaga. Skoðað er 13 ára tímabil þ.e. frá 2007-2019. Sjá má að hlutfall vanskila af heildarútlánnum til sjóðfélaga hefur farið stöðugt lækkandi frá árinu 2012. Vanskil sjóðfélagalána í ársloka 2019 eru afar lítil eins og sjá má.

Áhættustefna og áhættustýring

Sjóðurinn framkvæmdi eigið áhættumat á árinu og var hún í samræmi við reglugerð um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða; nr. 590/2017. Stjórn sjóðsins fjallaði um drög að áhættumati á stjórnarfundum í maí og var tekið tillit til ábendinga er komu fram í kjölfarið. Í lok júní 2019 skilaði sjóðurinn eigin áhættumati til Fjármálaeftirlitsins.

Áhættu- og áhættustýringarstefnu var skipt upp á árinu. Einnig voru gerðar þar breytingar sem munu endurspeglast í eigin áhættumati og miða að því að matið einblíni á veigamestu áhættuþætti. Einnig er samræmd greining á líkum og áhrifum hinna ýmsu áhættuþátta til að gera þá samanburðarhæfa.

Áhætta er skilgreind sem öll þau atvik sem auka marktækt líkurnar á því að réttindi sjóðfélaga skerðist til skemmri eða lengri tíma. Skilgreining áhættu nær sér í lagi yfir hættuna á fjárhagslegu tapi sem leiðir af atburði og fellur undir einn eða fleiri af þeim áhættuþáttum sem sjóðurinn skilgreinir og leiðir ekki til jafn mikillar eða meiri lækkunar skuldbindinga á sama tíma. Markmið áhættustýringar er að mæla þessa áhættu, setja skorður og viðmið og stuðla að því að hún sé meðvitund á hverjum tíma.

Áhættustefnan og áhættustýringarstefnan greina frá umfangi og skipulagi heildar áhættustýringar hjá lífeyrissjóðnum. Hluti af áhættustefnu er lögbundin fjárfestingarstefna sjóðsins sem tilgreinir hvaða og hversu mikla áhættu lífeyrissjóðurinn er tilbúinn að taka. Áhættu sjóðsins er skipt í lífeyristryggingaráhættu, mótaðilaáhættu, fjárhagslega áhættu, lausafjáraáhættu og rekstraráhættu. Nánari útlitun er eftirfarandi:

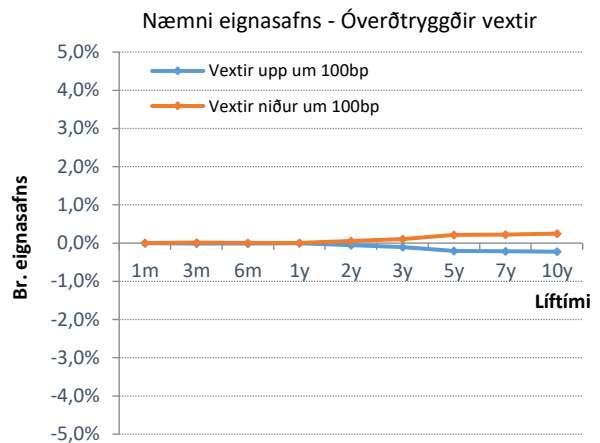
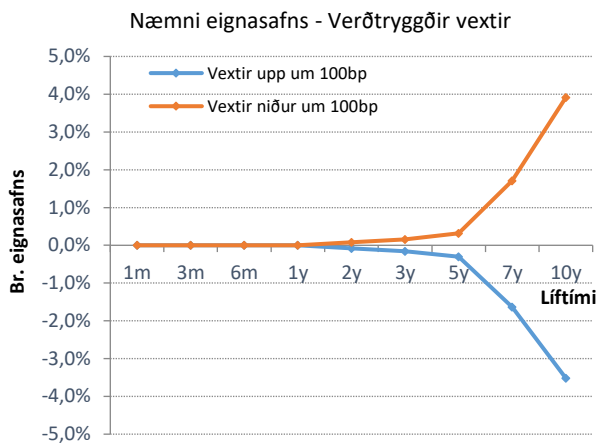
Lífeyristryggingaráhætta <ul style="list-style-type: none"> ▪ Skerðingaráhætta ▪ Iðgjaldaáhætta ▪ Umhverfisáhætta ▪ Lýðfræðileg áhætta ▪ Réttindaflutningsáhætta ▪ Pólítísk áhætta, lög og reglur 	Lausafjáraáhætta <ul style="list-style-type: none"> ▪ Seljanleikaáhætta ▪ Útstremisáhætta
Fjárhagsleg áhætta <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vaxta- og endurfjárfestingaráhætta ▪ Uppgreiðsluáhætta ▪ Markaðsáhætta ▪ Gjaldmiðlaáhætta ▪ Ósamræmisáhætta ▪ Verðbólguáhætta ▪ Áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings 	Mótaðilaáhætta <ul style="list-style-type: none"> ▪ Útlánaáhætta ▪ Samþjöppunaráhætta ▪ Landsáhætta ▪ Afhendingar- og uppgjörshætta
	Rekstraráhætta <ul style="list-style-type: none"> ▪ Starfsmannaáhætta ▪ Áhætta vegna svíka ▪ Áhætta vegna upplýsingatækni ▪ Orðsporsáhætta ▪ Skjala- og lagaáhætta ▪ Skjalaáhætta ▪ Úrskurðaráhætta lífeyris ▪ Áhætta vegna útvistunar ▪ Upplýsingaáhætta

Rekstraráhætta á m.a. rætur að rekja til áhættu tengda upplýsingakerfum sjóðsins, framkvæmd viðskipta, ófullnægjandi verkferlum eða starfsmönnum. Ofangreinda áhættuþætti er misauðvelt að mæla. Þannig er erfitt að mæla rekstraráhættu. Með auknu innra eftirliti í starfseminni er þó hægt að draga verulega úr þessum áhættuþætti. Aðra þætti er auðveldara að mæla.

Sjóðurinn hefur einnig gert þjónustusamning við ALM Fjármálaráðgjöf hf. um ráðgjöf og framkvæmd mælinga einstakra áhættuþátta í samræmi við áhættu- og áhættustýringarstefnu.

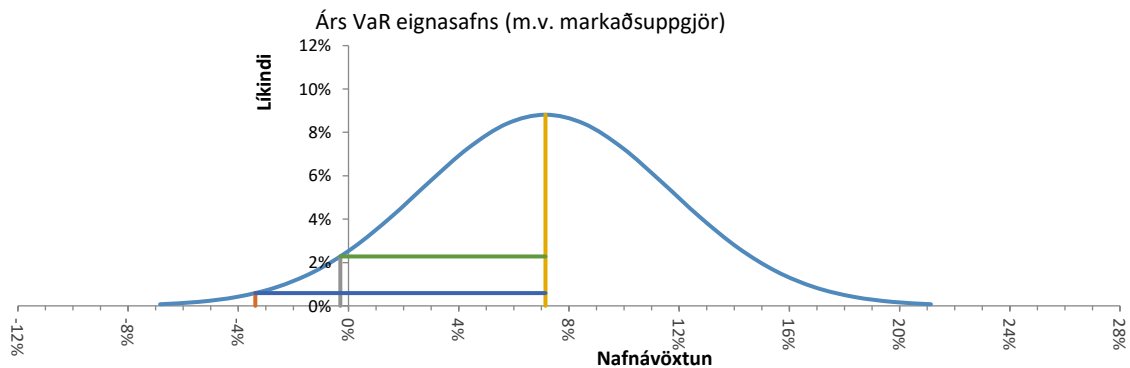
Fjárhagsleg áhætta

Mat á fjárhagslegri áhættu byggir á eignum sjóðsins hverju sinni og mælingu á þeim sjö undirflokkum er falla undir þennan áhættuþátt. Dæmi um mælingu á vaxtaáhættu má sjá á myndunum hér að neðan. Þar kemur fram hversu næmt eignasafn sjóðsins er fyrir breytingum á annars vegar verðtryggðum- og hins vegar óverðtryggðum vöxtum.

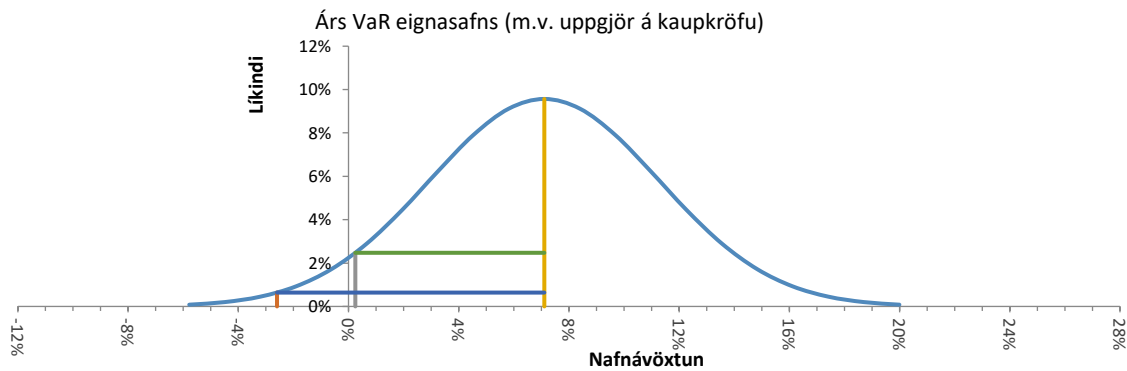

Myndin sýnir hlutfallslega breytingu á markaðsvirði eignasafnsins ef vextir breytast um 1% (100bp) á tilteknum tíma. Í þessari greiningu er gert ráð fyrir að skuldabréf sjóðsins séu gerð upp á markaðskröfu. Í raun er tiltölulega lítil hluti skuldabréfa sjóðsins gerður upp á markaðskröfu, eða 26%. Mælingin leiðir þó í ljós þá endurfjárfestingaráhættu sem sjóðurinn býr við í umhverfi lækkandi vaxta. Með innleiðingu nýrra reglna um reikningsskil lífeyrissjóða, mun hlutfall skuldabréfa sem virt eru á markaðskröfu fara hækkandi. Þannig hækkaði hlutfallið úr 23% í 26% árið 2019. Það mun auka sveiflur í ávöxtun sjóðsins og því mun mikilvægi slíkra mælinga fara vaxandi.

Við mat á markaðsáhættu er notuð svokölluð VaR greining. VaR (fjárhæð í húfi) sýnir hámarkstap sem getur orðið vegna breytinga á markaðsvirði eigna m.v. 99% líkur. Þannig eru 1% eða 5% líkur á því að tap vegna breytinga á virði eigna verði meira en sýnt er á mynd. Þar sem skuldabréf sjóðsins eru að mestu gerð upp á kaupkröfu horfir sjóðurinn frekar til mælinga er byggja á þeirri uppgjörsaðferð.

Miðað við uppgjör á markaðskröfu er ólíklegt að nafnávöxtun verði lakari en 0,2%, þ.e., 95% líkur eru á því að nafnávöxtun sjóðsins verði betri.

Miðað við uppgjör á kaupávöxtunarkröfu sem á við um meirihluta skuldabréfaeignar sjóðsins, er ólíklegt að nafnávöxtun sjóðsins á ársgrunni verði lakari en -0,3% miðað við núverandi eignasafn og gefnar forsendur.

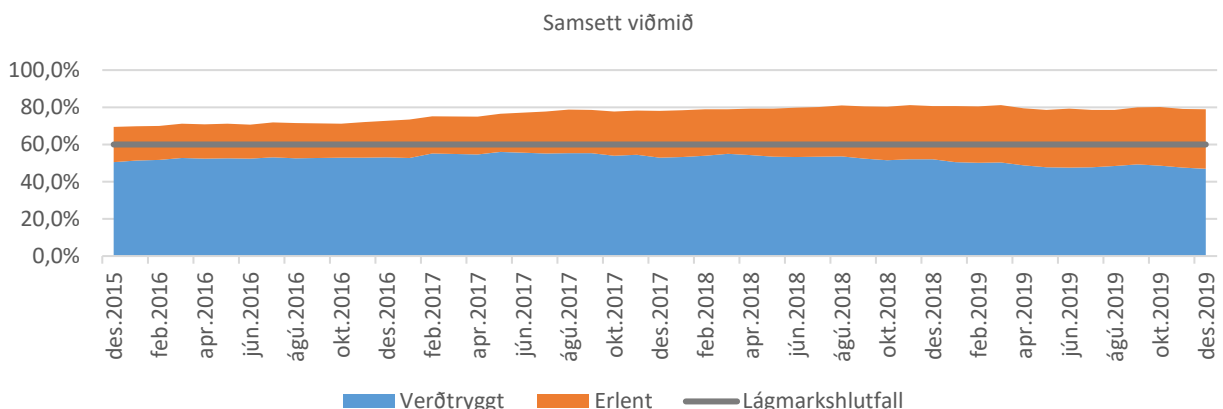
Mikilvægt er að hafa í huga að þessir útreikningar byggja meðal annars á sögulegum gögnum um ávöxtun og væntingum um ávöxtun einstakra eignaflokka ásamt spám um verðbólgu og gengi krónu.

Verðbólguáhætta er einn af mikilvægari áhættuflokkum fjárhagslegrar áhættu. Lífeyrisréttindi eru verðtryggðar skuldbindingar, en eignasafn sjaldnast verðtryggt að fullu. Sumar tegundir eigna hafa þó eiginleika óbeinnar verðtryggingar s.s. erlend verðbréf.

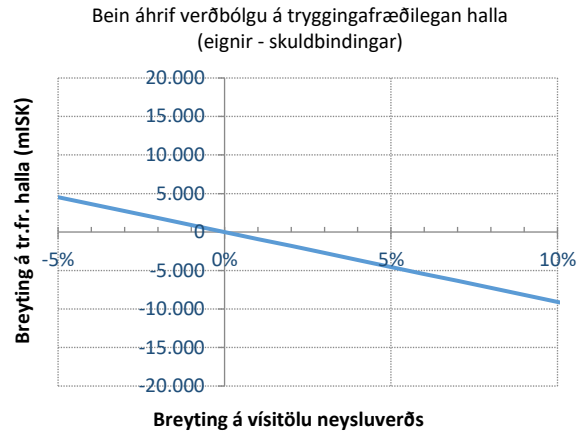
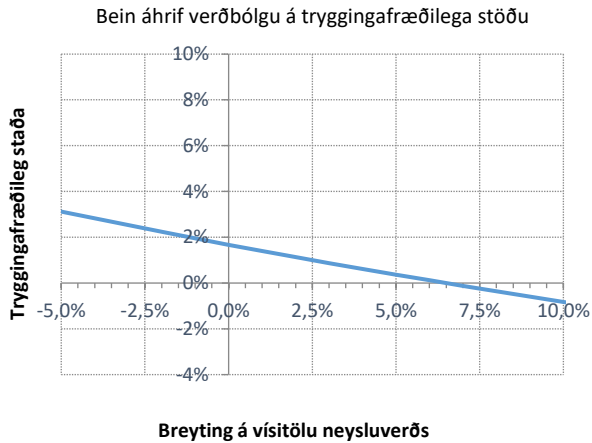
Verðtryggingarhlutfall sjóðsins hefur farið lakkandi undanfarin misseri. Þessi þróun helgast af aukinni áherslu á kaup á erlendum eignum, ásamt gengishækkun innlendra og erlendra hlutabréfa.

Þegar söguleg árs verðbólga er borin saman við ársbreytingu gengis íslensku krónunnar (mældu með gengisvísitölu) kemur í ljós að sterk tengsl eru á milli breytnanna. Verðbólga birtist ýmist samstundis eða með allt að 3-6 mánaða seinkun í kjölfar gengisbreytinga.

Sjóðurinn hefur sett sér stefnu um hlutfall erlendra eigna. Því er við hæfi að setja fram viðmið um lágmarkshlutfall verðtryggðra eigna sem tekur tillit til þeirrar stefnu. Viðmið sjóðsins er að samsett hlutfall erlendra eigna og verðtryggðra innlendra eigna verði aldrei lægra en 60%.

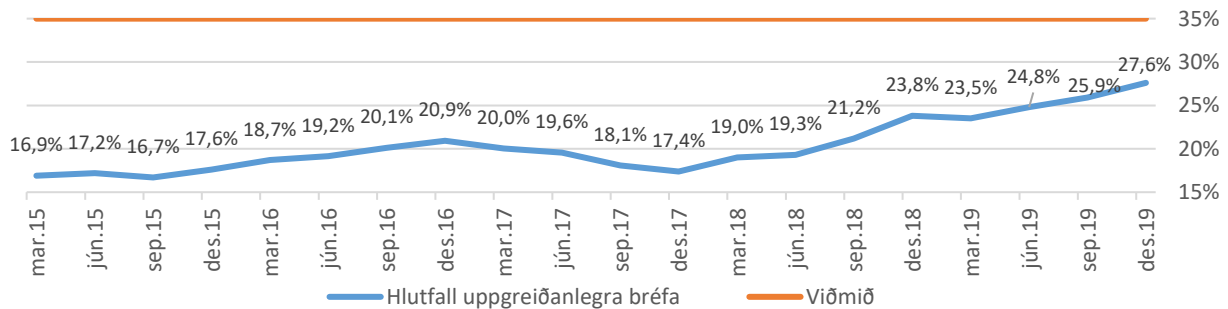

Álagspróf eru dæmigerð próf fyrir ósamræmi eigna og skuldbindinga þar sem leitast er við að meta næmni eigna og skuldbindinga fyrir breytingum á vöxtum, verðbólgu og öðrum þáttum sem sameiginlegir eru eignum og skuldbindingum.

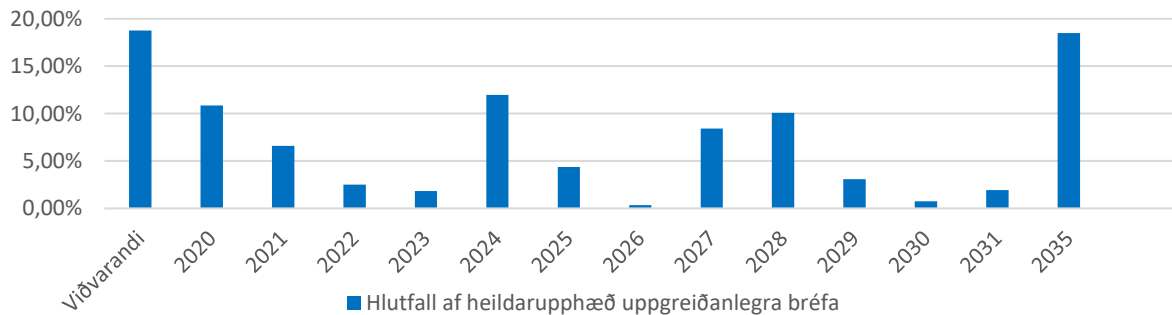

Uppgreiðsluáhætta

Sum skuldabréf eru með uppgreiðsluheimild sem felur í sér uppgreiðsluáhættu fyrir lífeyrissjóðinn. Uppgreiðsluáhætta er skilgreind sem líkur á að uppgreiðslur vaxi eftir því sem munur á vöxtum skuldabréfa og markaðsvöxtum er meiri.

Hlutfall uppgreiðanlegra skuldabréfa í safni sjóðsins hafði farið lítilega vaxandi á undanförunum árum og nemur 27,6% í lok árs 2019. Líklegt er að þessi þróun haldi áfram þar sem lítið er um útgáfu óuppgreiðanlegra bréfa. Þess ber þó að geta að ákvæði eru um uppgreiðslugjald vegna flestra skuldabréfa með uppgreiðsluheimild. Innlausnartími uppgreiðanlegra bréfa dreifist yfir langt árabíl.

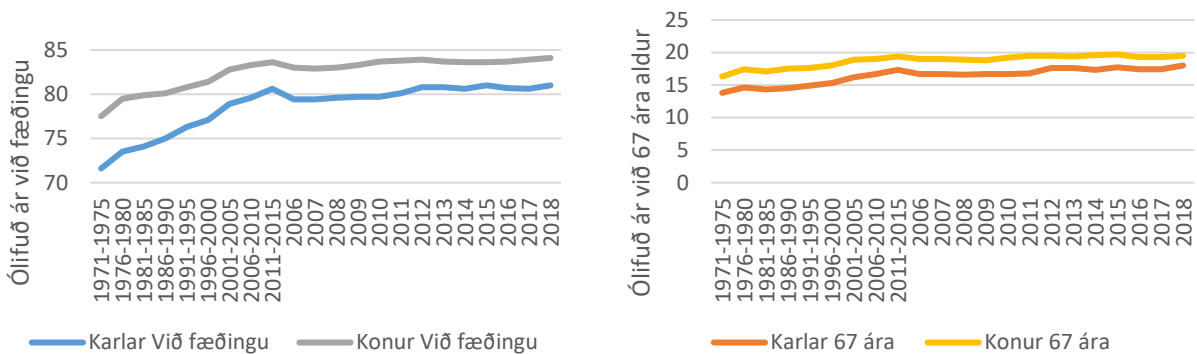

Mótaðilaáhætta

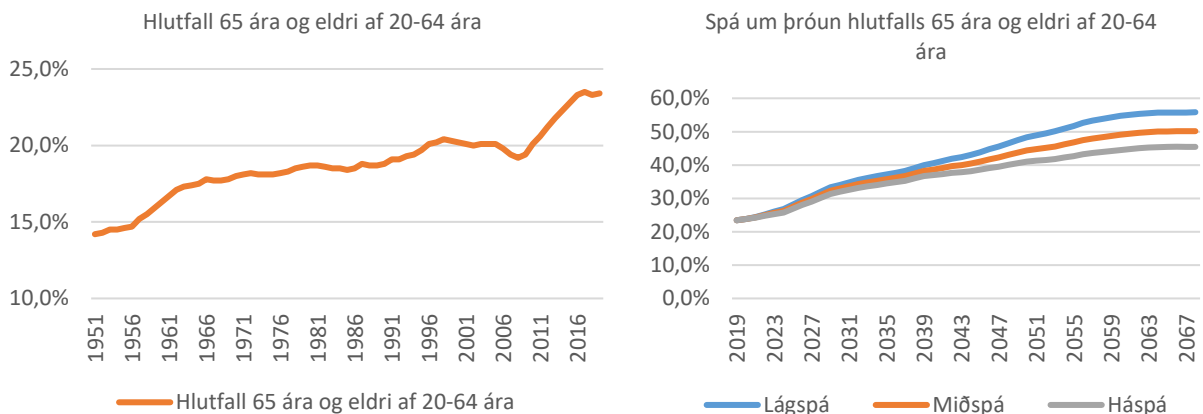
Við greiningu á mótaðilaáhöttu er leitast við að meta höttuna á því að gagnaðilar fjármálagerninga standi ekki við skuldbindingar sínar. Undir mótaðilaáhöttu fellur m.a. útlánaáhöttu, sem er sú áhöttu að mótaðilar standi ekki skil á greiðslum af fjármálagerningum. Útlánaáhöttu er mæld með svokölluðu gjaldþolsprófi eða lánsþéttmáti. Sjóðurinn hefur gert samning við ALM Fjármálaráðgjöf hf. um gerð lánsþéttmáts fyrir þá útgefendur í safni sjóðsins sem veða meira en 1% af hreinni eign til greiðslu lífeyris. Eru slík lánsþéttmót gerð árlega, en auk þess hefur sjóðurinn aðgang að greiningum IFS Ráðgjafar hf. og Reitunnar hf.

Lífeyristryggingaráhöttu

Einn af mikilvægari áhöttuflokkum er falla undir lífeyristryggingaráhöttu er lýðfræðileg áhöttu. Meðalævi Íslendinga hefur verið að lengjast umtalsvert á undanförunum áratugum og þ.a.l. greiða lífeyrissjóðir sjóðfélögum ellilífeyri í lengri tíma. Á rúmum fjórum áratugum hefur ólífuð meðalævi (lífslíkur) karla við fæðingu lengst um 9 ár eða úr 71,6 ári í 80,6 ár. Ólífuð meðalævi (lífslíkur) kvenna við fæðingu hefur á sama tíma lengst um 6,4 ár eða úr 77,5 árum í 83,9 ár.

Þessi þróun hefur í för með sér að hlutfall sjóðsfélaga á lífeyrisaldri hefur aukist og mun aukning halda áfram. Mælikvarðið sem vert er að skoða í þessu sambandi er hlutfall 65 ára og eldri af 20-64 ára.

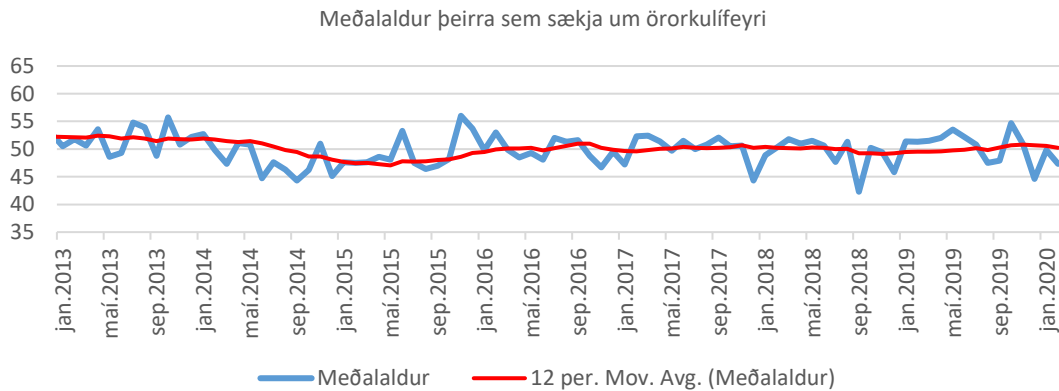

Á árunum 2006-2016 hækkaði þetta hlutfall um rúm þrjú prósent, en hefur nokkurn vegin staðið í stað síðan. Spá Hagstofunnar er þó nánast óbreytt milli ára en samkvæmt henni verður hlutfallið komið í 34,3% árið 2032 og 38% árið 2039. Aukin lífaldur hefur bein áhrif á afkomu lífeyrissjóða og mun óhjákvæmilega hafa áhrif á tryggingafræðilega stöðu þegar til lengri tíma er litið.

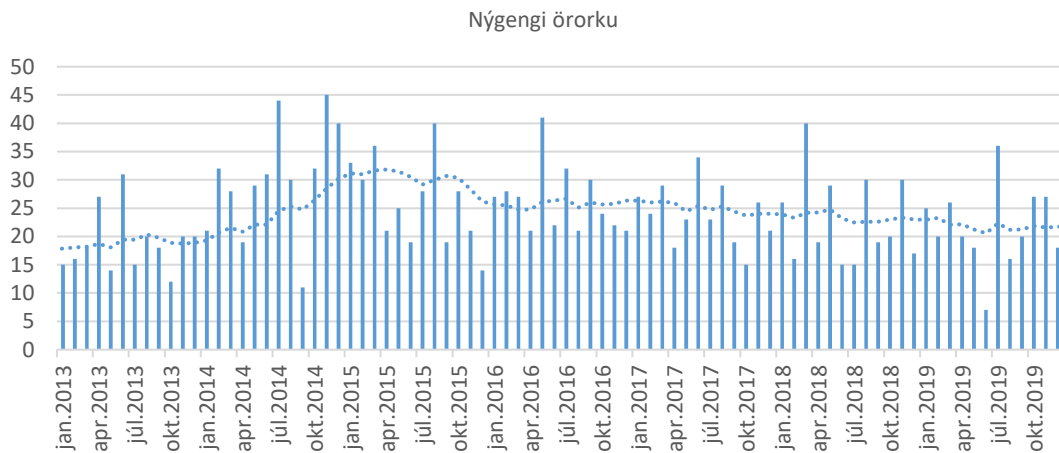

Mikið starf hefur verið unnið á vegum Landssamtaka lífeyrissjóða við að kanna hvernig bregðast megi við þeim auknu skuldbindingum sem fylgja auknum lífslíkum. Náíð samstarf hefur verið haft við Félag íslenskra tryggingastærðfræðinga. Þær tillögur sem liggja fyrir lúta að því að seinka töku lífeyris, en sú framkvæmd yrði gerð í skrefum og markmiðum náð á nokkrum árum.

Meðalaldur umsækjenda um örorkulífeyri virðist nú standa í stað eftir að hafa lækkað lítillega 2014-2015. Yngri greiðsluþegar örorkulífeyris fela í sér auknar skuldbindingar fyrir sjóðinn þegar til lengri tíma er litið.

Nýgengi örorku fór hækkandi á árunum 2013-2014. Dró svo úr í byrjun 2016 og hefur nokkurn veginn staðið í stað síðan.

Örorkubyrðin er þung hjá Festu lífeyrissjóði. Það er því mikilvægt að ná árangri við að minnka nýgengi örorku og ná fólki aftur út á vinnumarkaðinn. Með lögum um starfsendurhæfingarsjóð er verið að veita miklum fjármunum til starfsendurhæfingar. Það er því forgangsverkefni að nýta þessa fjármuni vel. Á árinu 2014 voru gerðar breytingar á samþykktum sjóðsins er lúta að því að auka vægi endurhæfingar umsækjenda um örorkulífeyri. Sjóðurinn hefur einnig náíð samstarf við VIRK starfsendurhæfingu í því skyni að draga úr örorku hjá sjóðnum.

Þróun fjármálamarkaða

Árið var gott á flestum eignarmörkuðum og var ávöxtun sjóðsins góð. Flestir eignaflokkar sjóðsins skiludu góðri ávöxtun, bæði innlendar sem erlendir. Nokkrir þættir leiddu þó til verðsveiflna innan ársins. Þar má helst nefna viðskiptastríð á milli Bandaríkjanna og Kína, en á milli þessara tveggja stórvelda andaði köldu og hækkuðu þau innflutningstolla á hvort annað á víxl. Þó gengu Bandaríkin nokkuð lengra og þegar leið á árið byrjuðu þeir að hóta tollum á fleiri þjóðir. Til að byrja með olli þetta nokkrum titringi á fjármálamörkuðum. Þegar líða tók á árið fóru markaðsaðilar að fá aukna tiltrú á að þessi ágreiningur myndi leysast farsællega. Hinsvegar hafði þetta áhrif á hagvöxt í heiminum og sjá mátti bæði hagvöxt lækka en einnig lækkuðu spár um væntan hagvöxt.

Einnig hafði hið langdregna Brexit áhrif á markaði. Mikil óvissa í breskum stjórnámálum og hver næstu skref þeirra yrðu við útgöngu úr Evrópusambandinu ollu því að heldur dró úr hagvexti í Evrópu. Þegar á árið leið skýrðist myndin lítillaga með tilliti til þess hvort um brottför yrði að ræða eða hvort um frekari fresti yrði að ræða. Nýr forsætisráðherra, Boris Johnson tók af allan vafa um Brexit, Bretar færu út, með eða án samnings.

Að venju voru mið austurlönd nokkuð í brennidepli en ýmis mál þar ullu óvissu á mörkuðum. Helst ber að nefna að um tíma leit úr fyrir aukin átök á milli Bandaríkjanna og ríkja í mið austurlöndum. Sér í lagi jókst spennan á milli Bandaríkjanna og Íran.

Í september var ráðist á olíufyrirtæki í Saudi Arabíu og tvær vinnslustöðvar sprengdar. Olíuverð hækkaði töluvert í kjölfarið, enda Saudi Arabía einn stærsti olíuframleiðandi heims.

Á Íslandi var árið einnig nokkuð litað af stórum atburðum. Helst ber að nefna að flugfélagið WOW Air féll að lokum eftir langan og strangan dans við endurfjármögnun. Um töluvert áfall var að ræða fyrir hagkerfið en um ellefu hundruð manns misstu vinnuna við fall flugfélagsins. Flugið spilaði nokkuð stórt hlutverk á árinu en ekki aðeins fall WOW, þar sem Ícelandair átti við töluverða erfiðleika að etja, afkomuviðvörðun og almennt erfiður rekstur hjá félaginu olli töluverðum áhyggjum af stöðu þess til skemmri tíma litið.

Nokkuð var um stórar uppsagnir hjá fyrirtækjum, Arion banki sagði upp um hundrað manns á síðari hluta ársins. Kannanir sýndu fram á að stjórnendur fyrirtækja teldu að frekari hagræðingar væru framundan með fækkun starfsfólks. Í ljósi þess að framundan var kólnun hagkerfisins og flóknari staða fyrirtækja og þá helst útflutningsgreina, lækkuðu stýrivextir Seðlabanka töluvert á árinu með vonir um að hagkerfið myndi taka við sér eða hið minnsta taka mjúka dýfu.

Ísland lenti á hinum svokallaða gráa lista þeirra þjóða sem ekki hafa tekið varnir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka alvarlega.

Það var því af nógu að taka á árinu en þrátt fyrir hin ýmsu málefni sem urðu til að auka óvissu, hækkuðu eignamarkaðir almennt og árið endaði sem eitt besta ár í ávöxtun í áratugi.

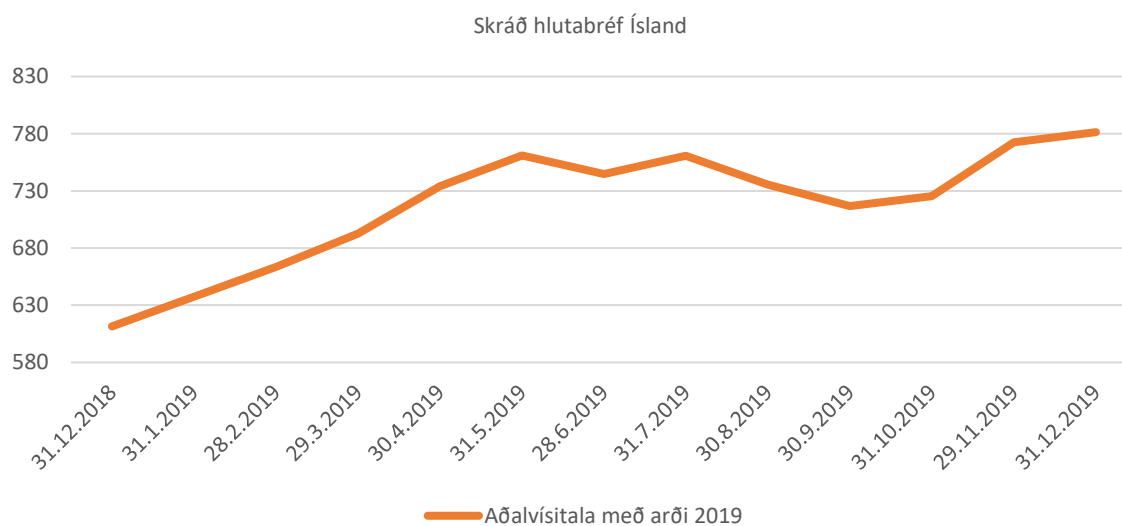
Hlutabréf

Heildarvísitala hlutabréfa með arði hækkaði um 27,8% á árinu og stóð hún í 781,4 stigum við árslok. Úrvalsvísitalan, sem mælir tíu veltumestu félögin, hækkaði um 33,2% á árinu og stóð hún í 2.121 stigi við árslok.

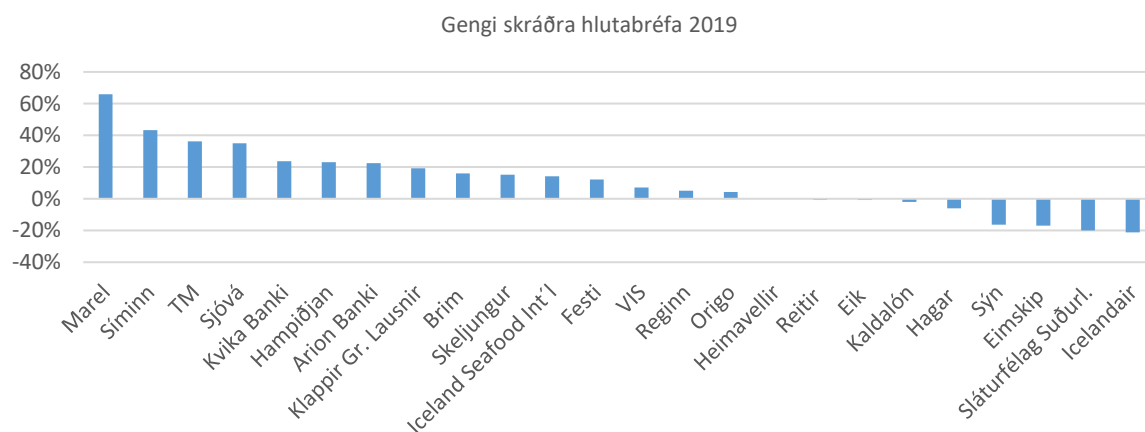
Heildarviðskipti með hlutabréf á árinu námu 612 milljörðum eða 2,48 milljörðum á dag. Veltan á árinu 2018 var 506 milljarðar eða sem nemur rúmlega 2 milljörðum á dag. Því reyndist veltuaukning á milli ára vera 21,3%.

Mestu viðskipti með hlutabréf einstakra félaga voru í Marel (118 milljarðar), Arion banka (98 milljarðar), Símanum (55 milljarðar), Reitum fasteignafélagi (44 milljarða) og Festi (34 milljarðar). Markaðsvirði skráðra hlutabréfa var í árslok 1.251 milljarður.

Í lok árs voru 24 félög skráð í kauphöll, þar af fjögur á Nasdaq First North sem er tilboðsmarkaður. Á árinu 2019 komu tvö ný félög inn á aðalmarkað hlutabréfa, Kvika banki og Iceland Seafood International. Bæði félögin höfðu áður verið skráð á First North markaðnum. Eitt nýtt félag kom inn á First North en það var fasteignafélagið Kaldalón. Ekki var um útboð á bréfum félagsins að ræða heldur um einfalda skráningu.

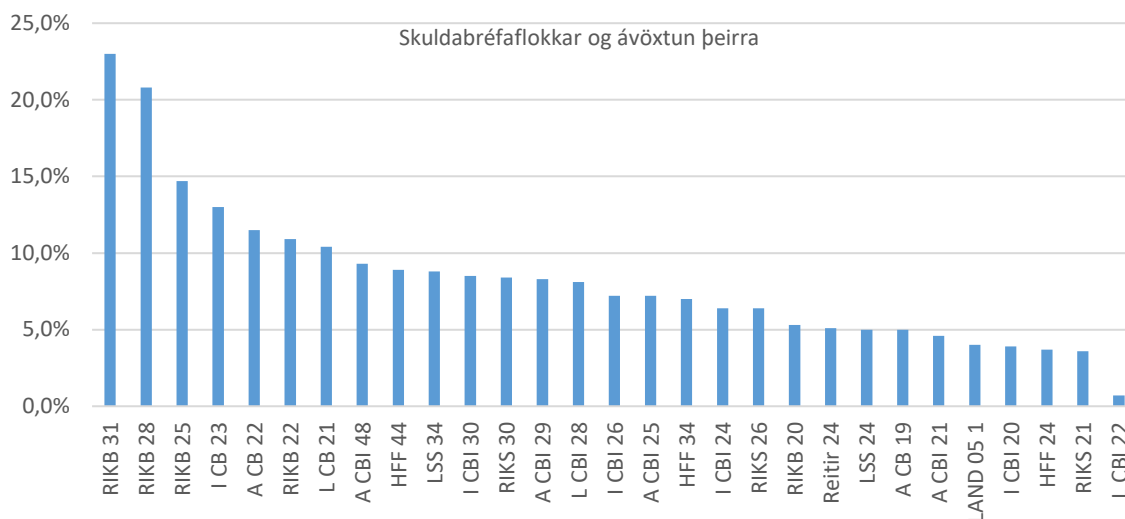
Gengi félaga var afar misjafnt á árinu 2019. Þannig hækkaði Marel um 65,9%, sem var mesta hækkun félags á árinu. Síminn gerði jafnframt mjög vel, hækkaði um 43,2%. Flest félög hækkuðu á árinu. Þó voru nokkur sem lækkuðu, mesta lækkunin var á Icelandair (-21,2%) en jafnframt lækkaði Eimskip töluvert (-16,9%).

Skuldabréf

Heildarviðskipti með skuldabréf námu 1.401 milljarði á árinu sem samsvarar 5,7 milljarða veltu á dag. Aukning í veltu skuldabréfa nam 32% á milli ára. Mest voru viðskipti með ríkisbréf 937 milljarðar. Viðskipti með bankabréf námu 299 milljörðum og viðskipti með íbúðabréf 54 milljörðum.

Á árinu hækkuðu allar skuldabréfavisitölur kauphallarinnar. Aðalvísitala skuldabréfa (NOMXIBB) hækkaði um 9,5%. Óverðtryggða skuldabréfavisitala Kauphallarinnar (NOMXINOM) hækkaði um 14,8%. Verðtryggða (NOMXIREAL) hækkaði um 6,8%.

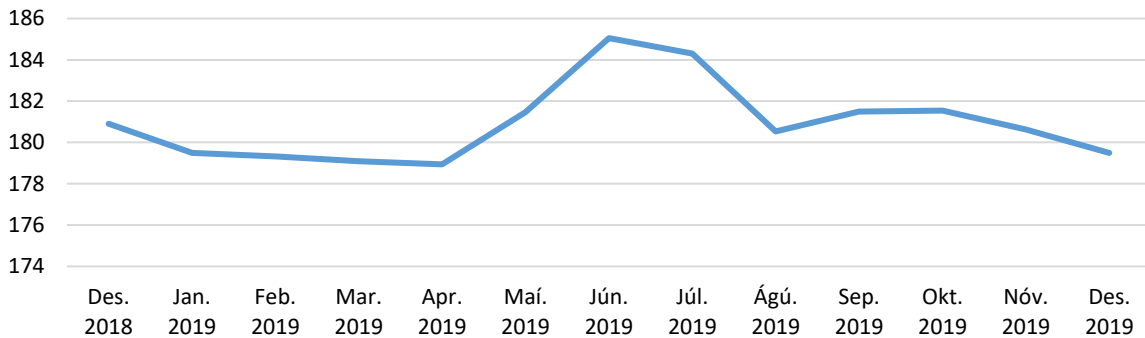
Gjaldeyrismarkaður

Framan af ári virtist gengisvísitala íslensku krónunnar vera í nokkuð góðu jafnvægi. Velta á millibankamarkaði og flókt gengisvísitölunnar var lítið. Hins vegar jókst veltan á millibankamarkaði til muna á haustmánuðum og veiktist krónan töluvert sem greiningaraðilar og fjárfestar tengdu við óvissu með stöðu ferðaþjónustu í landinu.

WOW Air féll í lok mars 2019 og veiktist krónan nokkuð í kjölfarið. Í desember tilkynntu ríkisstjórnin og Seðlabankinn um losun á aflandskrónum og ítrekaði Seðlabankinn vilja sinn um að grípa inn í gjaldeyrismarkaðinn en hreyfingar tengdar aflandskrónum áttu ekki að hafa áhrif á gengið. Krónan styrktist nokkuð síðustu daga ársins en gengisvísitala krónunnar veiktist hins vegar um 7% á árinu.

Á árinu 2019 hjaðnaði verðbólgan umfram væntingar markaðarins í upphafi árs. Árstakturinn lækkaði töluvert hratt síðla árs þegar stórir mánuðir dattu út frá árinu 2018. Árstakturinn á milli ára fór úr 3,7% niður í 2,0% m.v. desembertölur. Meðalverðbólga var 3% yfir árið 2019 sem reyndist undir spá Seðlabankinn (3,3%).

Vísitala meðalgengis krónu 2019

Erlend verðbréf

Eftir kröftuga dýfu á síðasta ársfjórðung 2018 var góð ávöxtun á flestum eignaflokkum árið 2019. Bandaríski seðlabankinn, sem hafði verið að hækka stýrivexti frá árinu 2015, kom skyndilega með nýjan tón í upphafi árs 2019. Þar boðaði hann engar frekari hækkningar eða jafnvel lækkun vaxta.

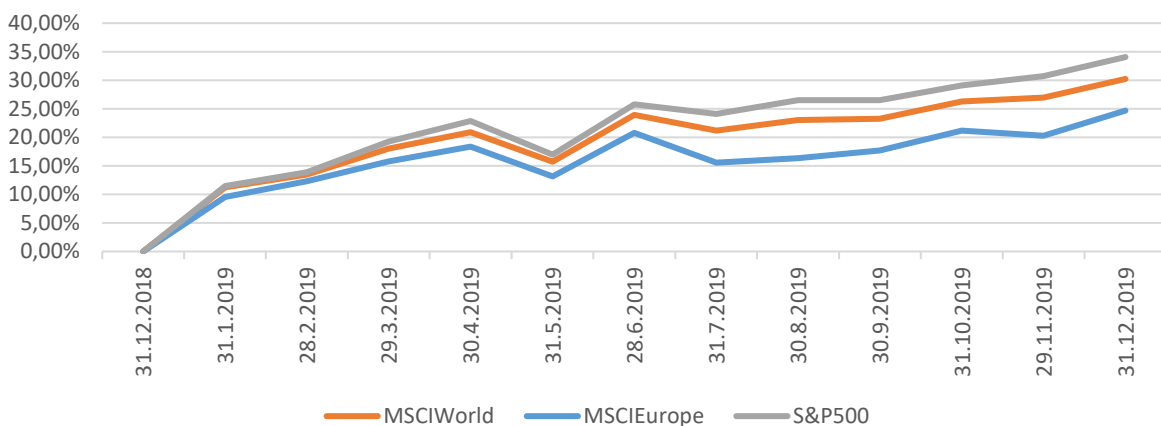
Það voru töluverðar hækkningar hlutabréfa fyrstu mánuði ársins og litlar fréttir af tollastríðinu sem höfðu haft áhrif á markaði nokkru áður. Það breyttist hins vegar snemma í Apríl og sveiflur á markaði jukust með virkni Twitter reiknings forseta Bandaríkjanna.

Bandaríski seðlabankinn lækkaði svo vexti þrisvar sinnum frá júlí til október. Í október var fyrsti fasi tollasamnings milli Kína og Bandaríkjanna svo kynntur.

Hafa skal í huga að þó hlutabréfamarkaðir hafi hækkað um það bil 30% frá byrjun 2019 þá var það beint í kjölfar lækkunar um 20% við lok árs 2018.

Við lok ársins má segja að væntingar til 2020 hafi verið ágætari. Þó var ljóst að möguleg áhrif Corona vírus, niðurstaða tollastríðs og forsetakosningar í Bandaríkjunum gæti hvert um sig valdið umtalsverðum hristingi á mörkuðum á komandi ári.

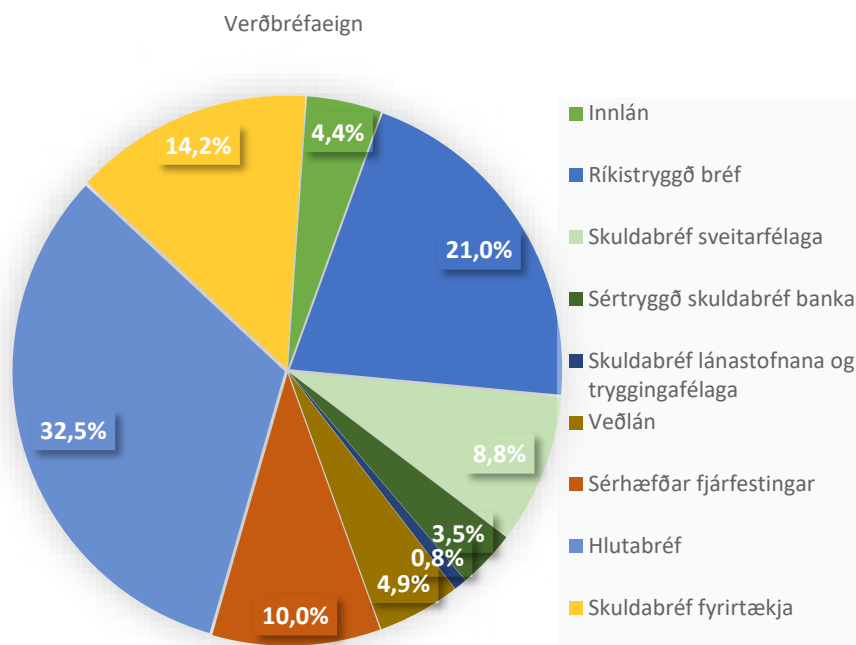
Erlendar hlutabréfavísitölur 2019

Verðbréfaeign

Hlutabréf og framtaksfjárfestingar veða 37,8% eigna samtryggingardeildar, en skuldabréf og innlán veða 62,2%. Í neðangreindri skiptingu verðbréfa hefur verið horft til skiptingar undirliggjandi eigna verðbréfasjóða.

Af verðbréfaeign sjóðsins í lok ársins veða hlutabréf og ríkistryggð skuldabréf hvað þyngst í eignasafninu. Dregið hefur úr vægi ríkisskuldabréfa á undanförunum árum en framboð á ásættanlegri ávöxtunarkröfu er takmarkað á innlendum markaði. Á sama tíma hefur vægi hlutabréfa og sérhæfðra fjárfestinga verið aukið. Einnig hefur orðið aukning í vægi skuldabréfa félaga. Hlutfall erlendra fjárfestingaeigna eykst á milli ára, er 32% í lok árs en var 28,7% árið á undan. Heildarhlutfall eigna í erlendri mynt a.t.t. til innistæðna í erlendum gjaldmiðlum, var 32,9% í árslok.

Sérhæfðar fjárfestingar skiptast á eftirfarandi eignaflokka:

Sérhæfðar fjárfestingar	
Framtakssjóðir	51,1%
Fasteignasjóðir	23,4%
Skuldabréfasjóðir	14,9%
Marksjóðir	10,6%
	100,0%

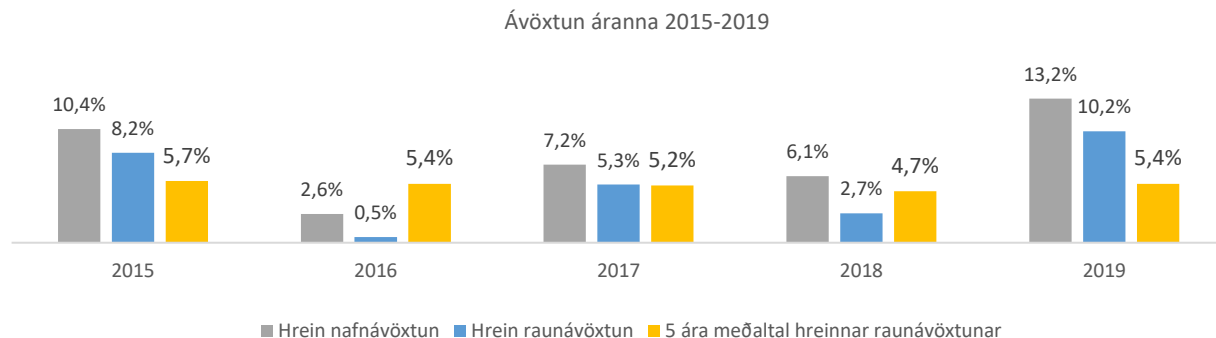
Reglubundið er farið yfir eignir sjóðsins og færð varúðarfærsla ef óvissa er talin um innheimtu. Ekki er um endanlega afskrift að ræða. Varúðarfærslur skiptast á eftirfarandi flokka verðbréfa:

Varúðarfærslur	í milljónum króna
Skuldabréf félaga	382
Veðskuldabréf	25
Samtals	407

Varúðarfærslur í upphafi árs námu 383 milljónum króna og hafa því hækkað um 24 milljónir króna á árinu. Sjóðurinn afskrifaði endanlega 93 þúsund kr. Hækkun varúðarfærslu umfram afskriftir ársins nemur því 24,1 milljón króna, sem færð eru til gjalda á árinu.

Ávöxtun

Hrein nafnávöxtun samtryggingardeildar á árinu 2019 var 13,2% sem samsvarar 10,2% hreinnar raunávöxtunar. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára var 5,4%.

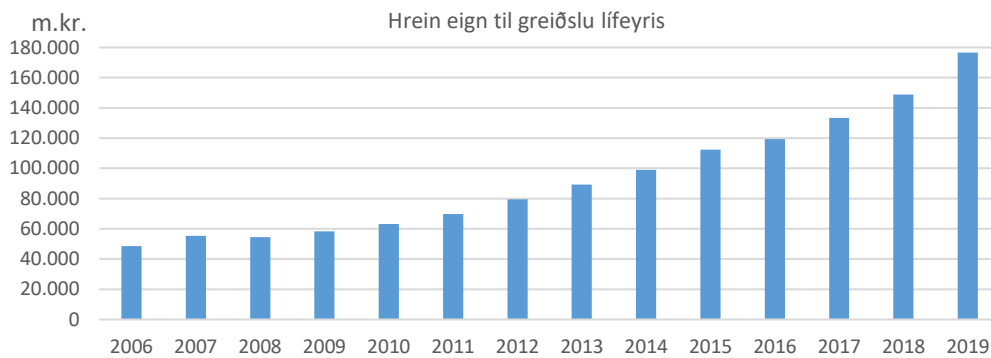

Ávöxtun á innlendum hlutabréfum var mjög góð á árinu 2019. Þannig hækkaði vísitala aðallista með arði um 27,8% á árinu. Ávöxtun á erlendum hlutabréfamörkuðum var jafnframt mjög góð, en heimsvísitala hlutabréfa með arði hækkaði um 30,2% mælt í krónu.

Erlend hlutabréf og sjóðir skiluðu bestri ávöxtun eignaflokka á árinu eða um 27%. Einnig skiluðu innlend hlutabréf og sjóðir almennt góðri ávöxtun, eða um 21%. Hluti erlendra og innlendra sjóða eru skuldabréfasjóðir. Sé bara horft á hlutabréf og hlutabréfasjóði var ávöxtun erlendra eigna um 32% og innlendra 24%. Verðbólga mældist 2,67% yfir árið.

Eignaflokkar	Nafnávöxtun	Raunávöxtun
Ríkisskuldabréf	7,8%	5,0%
Skuldabréf sveitarfélaga	7,7%	4,8%
Skuldabréf lánastofnanna	5,9%	3,3%
Sértryggð skuldabréf	8,2%	5,4%
Veðskuldabréf	6,5%	3,7%
Hlutabréf og sjóðir	24,0%	20,7%
Þ.a. innlend hlutabréf og sjóðir	20,5%	17,4%
Þ.a. erlend hlutabréf og sjóðir	26,8%	23,5%
Fagfjárfestasjóðir	7,0%	4,2%
Þ.a. innlendir	1,3%	-1,3%
Þ.a. erlendir	9,4%	6,5%
Skuldabréf félaga	9,7%	6,9%
Skuldabréf fagfjárfestasjóða	6,6%	3,8%

Hrein eign sjóðsins nam tæplega 177 milljörðum króna í lok ársins. Á árinu hækkaði hún um tæplega 28 milljarða króna eða sem nemur 18,6%.

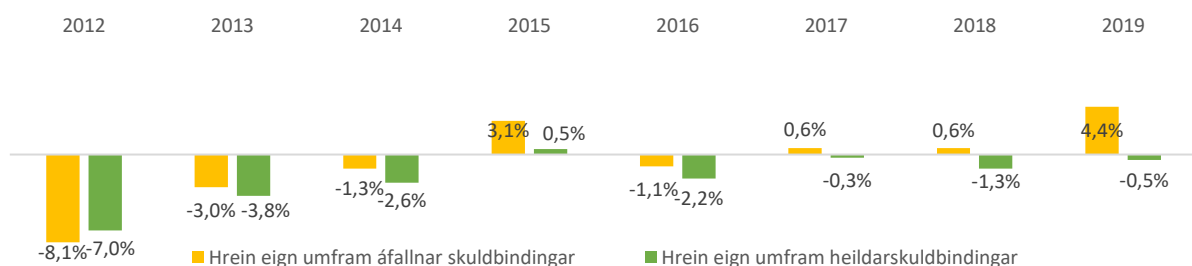
Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg úttekt á stöðu sjóðsins í árslok 2019 var unnin af Vigfúsi Ásgeirssyni tryggingastærðfræðingi hjá Talmakönnun hf. Úttektin fólst í að reikna annarsvegar áfallna skuldbindingu miðað við áunninn rétt sjóðfélaga og hinsvegar heildarskuldbindingu miðað við að sjóðfélagar haldi áfram að greiða í sjóðinn þar til þeir fara á lífeyri. Við úttektina er miðað við að árleg ávöxtun sjóðsins á næstu áratugum verði 3,5% umfram hækkun vísitölu neysluverðs. Við núvirðisútreikning væntanlegs lífeyris og framtíðariðgjalda er þannig notuð 3,5% vaxtaviðmiðun umfram vísitölu neysluverðs.

Áfallin staða	2019	2018	Heildarstaða	2019	2018
Höfuðstóll	175.873	148.421	Núvirði framtíðariðgjalda	186.325	176.293
Endurmat	-1.598	1.171	Höfuðstóll	174.275	149.591
Fjárfestingakostnaður	-264	-246	Kostnaður	-7.415	-6.832
Rekstrarkostnaður	-2.174	-1.931	Heildareignir	353.185	319.052
Eign	171.837	147.413	Lífeyrisskuldbindingar	355.070	323.291
Lífeyrisskuldbinding	164.615	146.500	Eignir umfram skuldbindingar	-1.885	-4.239
Eignir umfram skuldbindingar	7.222	914	Í hlutfalli af skuldbindingum	-0,5%	-1,3%
Í hlutfalli af skuldbindingum	4,4%	0,6%			

Úttektin sýnir að áfallin staða er jákvæð um 7.222 milljónir króna eða 4,4% af áfallinni skuldbindingu þegar miðað er við höfuðstól með endurmati. Hún sýnir einnig að heildarstaða sjóðsins þegar búið er að taka tillit til framtíðarskuldbindingar, er neikvæð um 1.885 milljónir króna, eða -0,5% af heildarskuldbindingu.

Við úttekt ársins 2019 var stuðst við nýjar sérhæfðar lífslíkur sem byggja á reynslu árána 2014-2018. Við úttekt ársins 2018 var stuðst við reynslu árána 2010-2014. Þessar breyttu forsendur veikja tryggingafræðilega stöðu um 6.671 milljón. Við óbreyttar forsendur hefði heildarstaða í tryggingafræðilegu tilliti því orðið jákvæð um 1,4%.

Tryggingafræðileg staða sjóðsins batnar á milli ára, var -1,3% árið 2018, en er -0,5% í lok árs 2019.

Skv. 39. gr. laga nr. 129/1997, má ekki vera meira en 10% munur á milli eignarliða og lífeyrisskuldbindinga og er þá miðað við mismun í hlutfalli af heildarskuldbindingu. Í sömu grein er einnig kveðið á um að hafi slíkur mismunur haldist meira en 5% samfellt í fimm ár, beri stjórn sjóðsins að gera viðeigandi breytingar á samþykktum hans.

Fjárfestingarstefna vegna ársins 2019

Markmið um eignasamsetningu

Fjárfestingarstefna Festu lífeyrissjóðs er grundvölluð á samþykktum sjóðsins og lögum um lífeyrissjóði. Sjóðstjórar sjóðsins skulu ávaxta fé sjóðsins með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma með tilliti til ávöxtunar og áhættu.

Skipting fjárfestinga á eignaflokkum

Í samræmi við það sem að ofan greinir skal skipting verðbréfaeignar samtryggingardeildar í grófum dráttum miðuð við þau eignamörk sem tilgreind eru í hér að neðan. Einnig er kveðið nánar á um skiptingu hlutabréfa í innlend og erlend. Eignaskipting getur farið tímabundið út fyrir tilgreind mörk, m.a. vegna skyndilegra breytinga á markaðsgengi verðbréfa. Skal þá leitast við að lagfæra hlutföll í eignasamsetningu eins fljótt og mögulegt er.

Samtryggingardeild - flokkar verðbréfa	Stefna	Vikmörk
Innlán í bönkum og sparisjóðum	1%	0%-20%
Ríkisvixlar, ríkisskuldbréf og skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	23%	15%-70%
Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	9%	0%-20%
Sértryggð skuldabréf	5%	0%-15%
Skuldabréf og vixlar banka, sparisjóða og annarra lánastofnana	1%	0%-15%
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	5%	0%-15%
Hlutabréf	31%	0%-60%
Hlutir og hlutdeildarskírteini annarra sjóða um sam. fjárfestingu	12%	0%-20%
Önnur verðbréf	13%	0%-40%
Fjárfesting í íbúðarhúsnæði	0%	0%-10%
Samtals:	100%	

Samtryggingardeild - hlutabréf	Markmið	Lágmark	Hámark
Innlend hlutabréf	12%	0%	30%
Erlend hlutabréf	19%	0%	30%

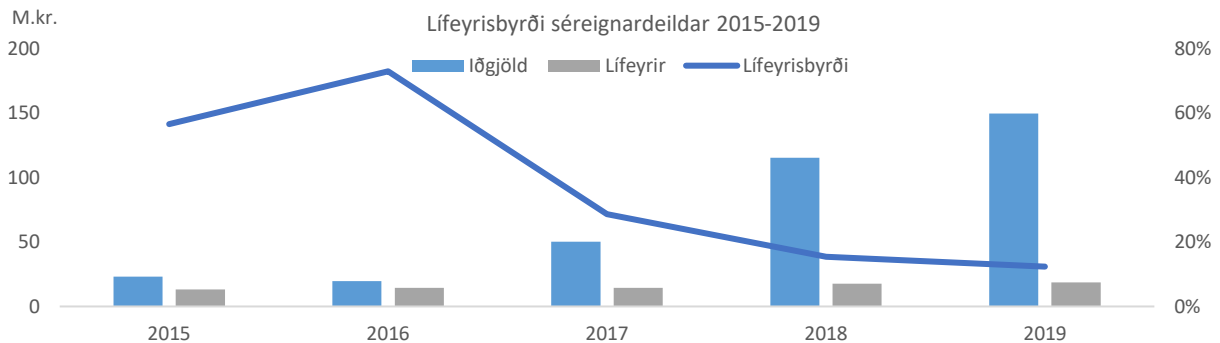
Fjárfestingarstefna sjóðsins er sett fram til lengri tíma litið. Það getur því tekið nokkur ár að ná markmiðum um fjárfestingarstefnu í einstökum flokkum verðbréfa. Takmarkandi þættir, t.d. galdeyrishöft og skortur á framboði ákveðinna verðbréfa, geta tafið slíkt ferli.

Séreignardeild

Sjóðurinn býður upp á tvær sparnaðarleiðir fyrir almennan- og tilgreindan séreignasparnað. Sparnaðarleið 1 hóf starfsemi í apríl 2018 og er hugsuð sem varfærin ávöxtunarleið fyrir eldri og/eða áhættufælna sjóðfélaga, en sparnaðarleið 2, sem á sér lengri sögu, samanstendur af vel dreifðu eignasafni sem hentar tiltölulega breiðum hópi sjóðfélaga.

Iðgjöld til séreignardeildar námu alls 150 milljónum króna á árinu 2019, samanborið við 115,5 milljónir króna árið á undan sem nemur 29,8% hækkun á milli ára. Tilgreind séreignardeild tók til starfa hjá sjóðnum á miðju ári 2017 en á árinu 2019 námu iðgjöld til þeirrar deildar 110,8 milljónum króna.

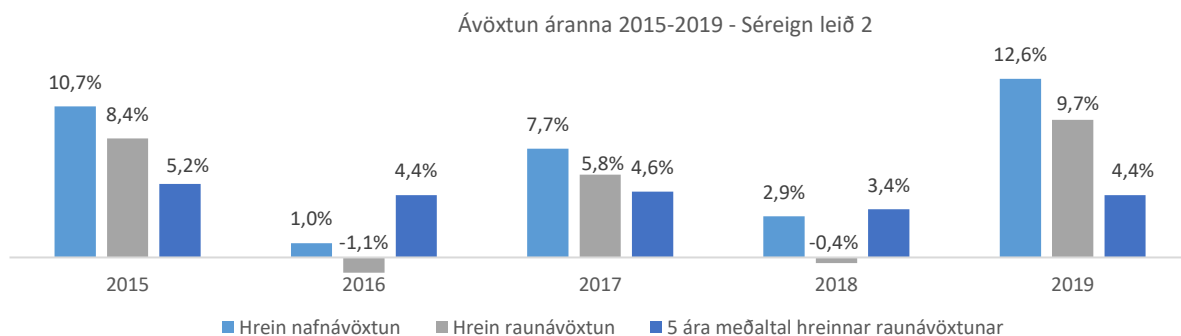
Lífeyrisgreiðslur séreignardeildar samkvæmt reglugerð sjóðsins voru 18,6 milljónir króna. Lífeyrisþegar voru alls 55. Að meðaltali fengu 6 lífeyrisþegar greiðslur í hverjum mánuði. Ellilífeyri fengu 54 og greiðsla séreignar vegna örorku var 1. Jafnframt nýttu 42 sjóðfélagar rétt sinn til ráðstöfunar séreignarsparnaðar inn á íbúðarlán.

Á árinu 2019 greiddu alls 262 sjóðfélagar til almennrar séreignardeildar. Virkir sjóðfélagar, þ.e. þeir sem greiddu í hverjum mánuði, voru 138. Til tilgreindrar séreignardeildar sjóðsins greiddu á árinu 516 sjóðfélagar. Virkir sjóðfélagar í tilgreindri séreignardeild voru 446. Í árslok eiga 5.014 sjóðfélagar réttindi í almennri séreignardeild og 570 sjóðfélagar eiga réttindi í tilgreindri séreignardeild.

Ávöxtun séreignardeildar

Eins og áður sagði býður sjóðurinn upp á tvær sparnaðarleiðir fyrir séreignarsparnað og tilgreindan séreignarsparnað, sparnaðarleið 1 sem hóf starfsemi í apríl 2018 og sparnaðarleið 2. Hrein nafnávöxtun sparnaðarleiðar 1 var 6,3% á árinu 2019 samanborið við 0,9% árið á undan. Hrein nafnávöxtun sparnaðarleiðar 2 var 12,6% samanborið við 2,9% árið á undan. Hrein raunávöxtun, þ.e. ávöxtun að teknu tilliti til verðbólgu var 3,6% í sparnaðarleið 1 og 9,7% í sparnaðarleið 2. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar sparnaðarleiðar 2 síðustu 5 ára var jákvætt um 4,4% í lok árs 2019. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar sparnaðarleiðar 2 fyrir síðustu 10 ár var 4,7%.

Hrein eign séreignardeildar til greiðslu lífeyris í árslok 2019 nam rúmlega 705 milljónum króna, þ.a. námu eignir sparnaðarleiðar 1 tæplega 28 milljónum króna og eignir sparnaðarleiðar 2 tæplega 678 milljónum króna.

Markmið um eignasamsetningu

Fjárfestingarstefna séreignardeildar er grundvölluð á samþykktum sjóðsins og lögum um lífeyrissjóði. Sjóðstjórar sjóðsins skulu ávaxta fé sjóðsins með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma með tilliti til ávöxtunar og áhættu. Skipting verðbréfaeignar skal miðuð við þau eignamörk sem tilgreind eru í töflu hér að neðan. Eignaskipting getur farið tímabundið út fyrir tilgreind mörk, m.a. vegna skyndilegra breytinga á markaðsgengi verðbréfa. Skal þá leitast við að lagfæra hlutföll í eignasamsetningu eins fljótt og mögulegt er.

Fjárfestingarstefna séreignardeilda vegna ársins 2019

Fjárfestingarstefna séreignardeilda tekur mið af þeim takmörkunum sem lög um skyldutryggingu lífeyrissérettinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997 setja.

Samkvæmt eðli máls, geta réttahafar óskað eftir flutningi innistæðna sinna til annarra vörsluaðila. Því er brýnt að velja auðseljanlegar fjárfestingar til að mæta slíkum óskum. Fjárfestingarheimildir séreignardeilda eru því þrengri en samtryggingardeildar. Stefnt skal að fjárfestingum í skráðum auðseljanlegum eignum. Þó er heimilt að eiga óskráðar eignir ef þær eru inni í sjóðum sem eru sem slíkir auðseljanlegir.

Séreignardeild – Leið 1	Markmið	Vikmörk
Skuldabréf		
Íslensk skuldabréf með ábyrgð ríkis	70%	50-100%
Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	0%	0-30%
Sértryggð skuldabréf	0%	0-30%
Önnur verðbréf	0%	0-0%
Erlend skuldabréf	0%	0-0%
Innlán	30%	0-50%
Samtals skuldabréf	100%	50-100%
Hlutabréf		
- þ.a. erlend hlutabréf	0%	0-0%
- þ.a. innlend hlutabréf	0%	0-0%
Samtals hlutabréf	0%	0-0%
Samtals	100%	

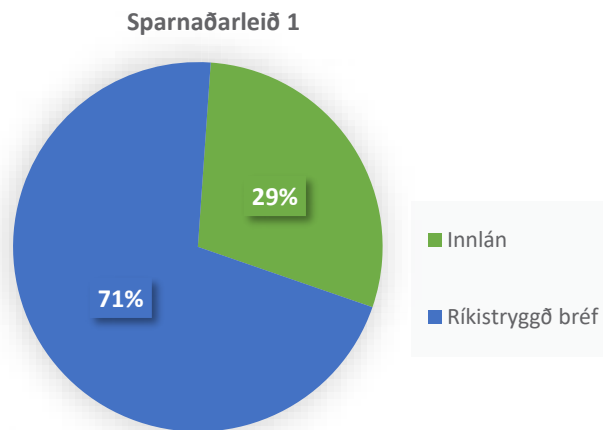
Séreignardeild – Leið 2	Markmið	Vikmörk
Skuldabréf		
Íslensk skuldabréf með ábyrgð ríkis	37%	20-80%
Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	7%	0-20%
Sértryggð skuldabréf	9%	0-25%
Skuldabréf félaga	6%	0-20%
Skuldabréf fagfjárfestastjóða	0%	0-20%
Erlend skuldabréf	0%	0-10%
Innlán	1%	0-30%
Samtals skuldabréf	60%	40-100%
Hlutabréf		
- þ.a. erlend hlutabréf	28%	0-40%
- þ.a. innlend hlutabréf	12%	0-20%
Samtals hlutabréf	40%	0-60%
Samtals	100%	

Séreignardeildir sjóðsins eru fremur litlar. Aldurssamsetning sjóðfélaga séreignardeildar er tiltölulega hagstæð, meðalaldur sjóðfélaga í almennri séreignardeild er 41 ár og 49 ár í tilgreindri séreignardeild,

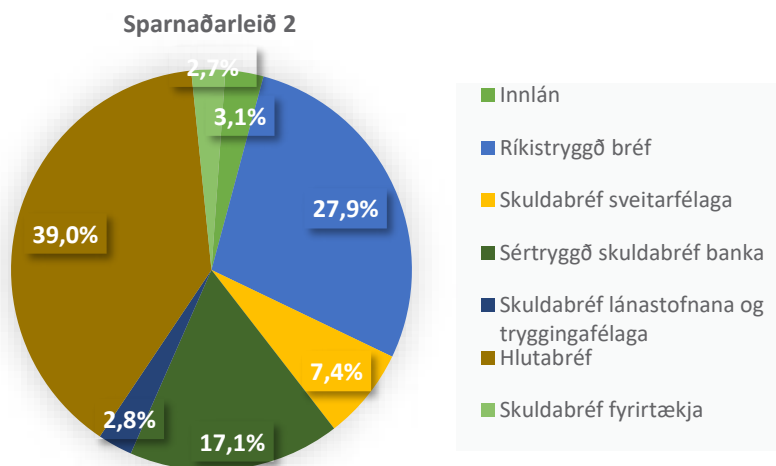
Því er gert ráð fyrir jákvæðu greiðsluflæði til lengri tíma litið. Þetta er þó háð óvissu sbr. ákvæði laga um nýtingu iðgjalda í séreignasparnað til niðurgreiðslu húsnæðisskulda sem gætu haft áhrif á þær forsendur. Því er brýnt að leggja áherslu á seljanleika eigna.

Verðbréfaeign séreignardeilda

Sparnaðarleiðir séreignardeilda eru afar ólíkar. Sparnaðarleið 1 er eingöngu fjárfest í ríkisskuldabréfum og innlánnum. Sökum smæðar mun þetta fyrstu árin verða fjárfestingar í skammtímasjóðum og ríkisskuldabréfasjóðum. Í skiptingu verðbréfa á flokka hefur verið horft til samsetningar undirliggjandi eigna verðbréfasjóða.

Sparnaðarleið 2 samanstendur af vel dreifðu safni innlendra og erlendra verðbréfa. Af verðbréfaeign hennar í lok ársins vega hlutabréf og ríkistryggð skuldabréf hvað þýngst í eignasafninu. Erlend hlutabréf vega hvað þýngst í hlutabréfaeign sparnaðarleiðar 2, eða sem nemur 27,1% af heildareignum.

Stjórnarháttayfirlýsing Festu lífeyrissjóðs 2019

Með góðum stjórnarháttum í starfsemi Festu lífeyrissjóðs er lagður grunnur að traustum samskiptum stjórnenda og starfsmanna sjóðsins við sjóðfélaga, launagreiðendur sem greiða iðgjald til sjóðsins fyrir starfsmenn sína og ábyrgðaraðila sjóðsins. Með góðum stjórnarháttum er stuðlað að gagnsæi í starfsemi sjóðsins. Við mótun stjórnarháttanna hafa stjórnendur og stjórn sjóðsins litið til og haft til hliðsjónar almennt viðurkennd sjónarmið og leiðbeiningar um góða stjórnarhætti fyrirtækja.

Grundvöllur sjóðsins og hlutverk

Festa lífeyrissjóður starfar á grundvelli starfsleyfis fjármálaráðherra, í samræmi við lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, með síðari breytingum, samþykktir sjóðsins og annarra reglna sem um lífeyrissjóði gilda

Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri eftir þeim reglum sem fram koma í samþykktum. Í samþykktum kemur m.a. fram að sjóðurinn leggi sérstaka áherslu á ellilífeyrisréttindi og áskilji sér heimild til að verja þau réttindi umfram önnur við endurskoðun á réttindaákvæðum samþykktu sjóðsins.

Sjóðurinn er langtímafjárfestir sem ávaxtar fjármuni sjóðfélaga með það að markmiði að ná sem bestri ávöxtun að teknu tilliti til áhættu. Stjórn leggur áherslu á að þróa hluthafastefnu sjóðsins með þeim hætti að hún styðji, eftir því sem við verður við komið, við góða stjórnarhætti í þeim félögum sem sjóðurinn fer með eignahlut í.

Umboðsskylda

Stjórnarmenn og starfsmenn skulu taka ákvarðanir í samræmi við gildandi lög og reglur og sannfæringu sína með þeim hætti að hagsmuna sjóðfélaga sé sem best gætt og að ákvörðunin styðji við tilgang og starfsemi sjóðsins.

Stjórnarmenn og starfsmenn mega ekki gera neinar þær ráðstafanir sem bersýnilega eru til þess fallnar að afla ákveðnum sjóðfélögum, félögum eða öðrum, ótilhlýðilegra hagsmuna umfram aðra eða á kostnað sjóðsins.

Stjórnarmaður er ekki bundinn af fyrirmælum þeirra sem tilnefna hann til setu í stjórn sjóðsins.

Stjórnarhættir og stjórnarháttayfirlýsing Festu

Lífeyrissjóðurinn leggur áherslu á góða stjórnarhætti við stefnumótun og daglega stjórnun sjóðsins. Með stjórnarháttayfirlýsingu þessari er sjóðfélögum, iðgjaldagreiðendum, opinberum aðilum, starfsmönnum og öðrum haghöfum veittar upplýsingar um stjórnarhætti lífeyrissjóðsins. Yfirlýsingunni er jafnframt ætlað að styðja við góða stjórnarhætti hjá sjóðnum og styðja þannig við traustan rekstur.

Stjórnarháttayfirlýsing Festu fyrir árið 2019 byggir á þeim lögum og reglum sem í gildi eru á þeim tíma sem ársreikningur sjóðsins er staðfestur af stjórn og framkvæmdastjóra. Í því sambandi er sérstaklega litið til þeirra ákvæða laga nr. 129/1997 sem lúta að stjórnarháttum lífeyrissjóða, ákvæða samþykktu sjóðsins, reglna FME þar um, m.a. reglna nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða sem og 5. útgáfu leiðbeininga um stjórnarhætti fyrirtækja útgefnu af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins.

Ofangreind lög og reglur má finna á vefsíðu Fjármálaeftirlitsins (www.fme.is). Samþykktir Festu má finna á vefsíðu sjóðsins (www.festa.is). Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja eru aðgengilegar á vefsíðu Viðskiptaráðs Íslands (www.vi.is).

Sjóðurinn tileinkar sér ábyrgja starfshætti, með vönduð vinnubrögð, fagmennsku og frumkvæði að leiðarljósi. Sjóðurinn leggur áherslu á fyrirmyndarþjónustu og öfluga upplýsingatækni. Þannig verður Festa traustur lífeyrissjóður og sjóðfélögum örugg samfylgd.

Gildi sem starfsmenn Festu hafa tileinkað sér eru traust, ábyrgð og festa. Með þau gildi að leiðarljósi vinna starfsmenn að markmiði og stefnu lífeyrissjóðsins. Jafnframt er mikilvægt að samfélagslegt hlutverk lífeyrissjóðsins verði haft að leiðarljósi í allri starfsemi hans.

Stjórn Festu er skipuð sex einstaklingum. Samtök atvinnulífsins skipa þrjá stjórnarmenn og einn til vara og þau ellefu stéttarfélög sem aðild eiga að sjóðnum kjósa þrjá stjórnarmenn og einn til vara. Stjórnin ber ábyrgð á starfsemi sjóðsins í samræmi við lög um lífeyrissjóði, reglugerðir settar samkvæmt þeim og samþykktir sjóðsins. Stjórnin hefur sett sér starfsreglur. Á starfsárinu framkvæmdi stjórn mat á störfum sínum (sjálfsmat) í samráði við utanaðkomandi ráðgjafafyrirtæki. Þá hefur stjórnin sett reglur um hæfi lykilstarfsmanna, sett samskipta- og siðareglur, sett reglur um lánveitingar til sjóðfélaga og samþykkt hluthafastefnu. Þessar reglur og stefnur eru aðgengilegar á vefsíðu sjóðsins (www.festa.is) ásamt upplýsingum um stjórn.

Stjórnin hefur auk þessa samþykkt margvíslegar reglur sem gilda í starfseminni. Má þar m.a. nefna verklagsreglur um verðbréfavíðskipti lífeyrissjóðsins, stjórnar hans og starfsmanna, reglur um varnir gegn peningabætti og reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar.

Stjórn Festu hefur samþykkt fjárfestingarstefnu. Um form og efni hennar ásamt úttekt á ávöxtun fer eftir reglugerð útgefinni af fjármálaráðuneytinu nr. 916/2009 með síðari breytingum. Í fjárfestingarstefnu eru tilgreindar megináherslur sem unnið er eftir við ávöxtun á fjármunum sjóðsins. Stefnan miðar að því að tryggja góða ávöxtun til lengri tíma en jafnframt að takmarka áhættu eftir því sem kostur er. Við fjárfestingarákvarðanir er jafnframt tekið tillit hluthafastefnu og stefnu um ábyrgar fjárfestingar sem stjórn hefur sett sjóðnum. Fjárfestingarstefnu sjóðsins er að finna í heild sinni á vefsíðu sjóðsins (www.festa.is).

Um áhættustýringu lífeyrissjóða gilda ákvæði laga og reglugerða, þ.m.t. reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Á grundvelli þessa hefur stjórn sett sjóðnum áhættu- og áhættustýringarstefnu sem innihalda m.a. helstu ferla áhættustýringar varðandi alla þætti í starfsemi sjóðsins.

Áhættustefnan er eitt af lykilverkfærum stjórnar við að uppfylla þær skyldur sem á yfirstjórn sjóðsins hvíla. Henni er beitt samhliða fjárfestingarstefnu sjóðsins og stuðlar hún að því að lífeyrissjóðurinn nái settum markmiðum með ásættanlegri áhættu í starfsemi sinni með kerfisbundnum og öguðum vinnubrögðum.

Það er eitt af verkefnum stjórnar að móta innra eftirlit lífeyrissjóðsins og skjalfesta eftirlitsferla. Allir helstu ferlar í starfseminni hafa verið skjalfestir og hlutverk skilgreind. Lögð er áhersla á að greina helstu áhættuþætti og innleitt er virkt eftirlit til að draga úr áhættu og villum. Á starfsárinu var lögð sérstök áhersla á að efla innri ferla í tengslum við varnir gegn peningabætti. Stjórn Festu lífeyrissjóðs hefur jafnframt sett sjóðnum persónuverndarstefnu sem tryggir að meðferð viðkvæmra persónugreinanlegra gagna sé í samræmi við lög um persónuvernd. Stefnan er aðgengileg á vefsíðu sjóðsins (www.festa.is).

Endurskoðunarnefnd er undirnefnd stjórnar og er hún skipuð til eins árs í senn. Hún starfar í samræmi við IX. kafla laga um ársreikninga nr. 3/2006. Nefndin hefur eftirlit með vinnuferli við gerð reikningsskila, tilhögun innra eftirlits og aðferðum við áhættumat og eftirlit með áhættu í því skyni að auka trúverðugleika í starfsemi sjóðsins. Upplýsingar um endurskoðunarnefnd er að finna á vefsíðu sjóðsins (www.festa.is).

Með lögum, samþykktum, reglum og leiðbeinandi tilmælum Fjármálaeftirlitsins er markaður rammi sem lífeyrissjóðurinn starfar eftir. Til viðbótar eru settar skýrar innanhússreglur og verkferlar sem auðvelda störf starfsmanna, auka gagnsæi og bæta þjónustu við sjóðfélaga í hvívetna.

Hluthafastefna Festu lífeyrissjóðs

Almennt

Festa lífeyrissjóður er langtímafjárfestir sem leitast við að ná góðri ávöxtun á fjárfestingar sínar en jafnframt að vera ábyrgur hluthafi og stuðla að framþróun starfshátta innan fyrirtækja og á hlutabréfamarkaði. Hluthafastefna þessi varðar aðkomu Festu að fyrirtækjum sem sjóðurinn fjárfestir beint í.

Festa lífeyrissjóður gerir kröfu til þess að fyrirtæki, sem sjóðurinn fjárfestir í, sýni ábyrgð gagnvart samfélagslegum gildum, gæti að jafnrétti kynjanna, umhverfinu og að starfað sé í samræmi við viðurkenndar leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja. Við mat á starfsháttum fyrirtækja horfir sjóðurinn m.a. til aðstæðna á markaði, laga og almennt viðurkenndra reglna og gilda. Við mat á virkni sjóðsins sem fjárfestis er m.a. litið til eignarhlutdeildar, fjárhæða, stöðu sjóðsins í hópi hluthafa og möguleika sjóðsins til að hafa áhrif á þau atriði sem stefnan tekur til. Sjóðurinn metur verulegan eignarhlut með eftirfarandi hætti:

- a) 1,5% af heildareignum lífeyrissjóðsins
- b) 3% eða hærri eignarhlutur í hverju félagi eða
- c) sjóðurinn er meðal fimm stærstu hluthafa í einstöku félagi

Markmið stefnunnar

Festa lífeyrissjóður er langtímafjárfestir sem hefur það að markmiði að taka við iðgjaldi félagsmanna, ávaxta það og skila til félagsmanna í formi lífeyris. Stefna sjóðsins er að hámarka þær greiðslur með því að ná sem bestri langtímaávöxtun, að teknu tilliti til áhættu. Við fjárfestingar er einnig tekið tillit til þeirra viðmiða sem falla undir ábyrgar fjárfestingar að því marki sem lög leyfa og að teknu tilliti til hlutverks sjóðsins um hámrörkun lífeyrissréttinda sjóðsfélaga.

Fjárfestingarstefna Festu lífeyrissjóðs er sett af stjórn sjóðsins ár hvert og markar hún stefnu um hvernig eignasamsetningu sjóðsins skuli háttað að teknu tilliti til ávöxtunar og áhættu.

Markmið hluthafastefnu þessarar er að marka stefnu og stjórnarhætti Festu lífeyrissjóðs sem eiganda í þeim félögum sem hann fjárfestir í og auka þannig gegnsæi við fjárfestingar sjóðsins, ábyrgð hans sem eiganda og styðja þannig við þau langtímasjónarmið sem liggja að baki fjárfestingarstefnu sjóðsins.

Stjórnarhættir fyrirtækja

Sjóðurinn mun horfa til þess við fjárfestingar hvort fyrirtæki sem hann fjárfestir í fylgi góðum stjórnarháttum við rekstur og gefi upplýsingar þar um í ársskýrslum. Horft verður til þess hvort innlend fyrirtæki fylgi leiðbeiningum Viðskiptaráðs Íslands, Kauphallar Íslands (NASDAQ Iceland) og Samtaka atvinnulífsins um stjórnarhætti fyrirtækja, en útgefendum hlutabréfa í Kauphöll Íslands ber að fylgja leiðbeiningunum eða upplýsa um frávik frá leiðbeiningum um stjórnarhætti fyrirtækja.

Stjórnarhættir eru skilgreindir sem samband milli stjórnenda félags, stjórnar þess, hluthafa og annarra haghafa. Stjórnarhættir ákvarða með hvaða hætti félagi er stjórnað. Festa telur að stjórnarhættir félags geti skipt sköpum, því félag sem viðhefur góða stjórnarhætti er líklegra til að vera samkeppnishæfara og vegna vel til lengri tíma litið.

Aðkoma að vali stjórnarmanna

Festa gerir kröfu um að stjórnarmenn í fyrirtækjum sem sjóðurinn fjárfestir í sinni stjórnarstarfi sínu af heilindum og kostgæfni og í samræmi við góða stjórnarhætti. Stjórnarmenn eiga að vera sjálfstæðir í störfum sínum og ætíð hafa hagsmuni viðkomandi fyrirtækis að leiðarljósi.

Áhersla er lögð á að samsetning stjórnar sé með þeim hætti að reynsla, menntun og hæfni stjórnarinnar í heild hæfi sem best þörfum félagsins.

Festa metur í hverju tilviki fyrir sig hvort sjóðurinn gerir tillögu um stjórnarmann fyrir hluthafafund þar sem kosning stjórnar fer fram. Ef sjóðurinn á þess kost á grundvelli eignarhalds leitast hann við að tilnefna hæfa fulltrúa í stjórnir félaga, annaðhvort einn og sér eða í samstarfi við aðra aðila. Framkvæmdastjóri, stjórnarformaður og varaformaður stjórnar Festu mynda valnefnd sem tilnefnir stjórnarmenn þegar það á við.

Hvorki stjórnarmenn né starfsmenn sjóðsins sitja í stjórnnum fyrirtækja í umboði sjóðsins. Stjórnarmönnum og framkvæmdastjóra er jafnframt óheimilt að sitja í stjórnnum fyrirtækja sem sjóðurinn fjárfestir í. Þetta gildir þó ekki um fyrirtæki sem stofnuð eru til að sinna sérstökum þáttum í starfsemi sjóðsins. Jafnframt við sérstakar aðstæður, svo hægt sé að fylgja eftir hagsmunum sjóðsins með fullnægjandi hætti, er starfsmönnum heimilt með ákvörðun stjórnar að sitja í stjórnnum eða ráðum áhættufjármagnsfyrirtækja eða -sjóðum sem lífeyrissjóðurinn á hlut í.

Hluthafafundir

Á hluthafafundum mun Festa greiða atkvæði í samræmi við hagsmuni lífeyrissjóðsins. Almennt munu tillögur á hluthafafundum vera studdar ef Festa telur ákvörðun vera til hagsbóta fyrir hagaðila viðkomandi fyrirtækis með langtímasjónarmið að leiðarljósi. Framkvæmdastjóri fer með atkvæði sjóðsins á hluthafafundum í fyrirtækjum sem sjóðurinn á eignarhlut í. Hann getur jafnframt veitt öðrum umboð til að fara með atkvæði sjóðsins.

Starfskjör stjórnenda

Festa gerir kröfu um að starfskjarastefna uppfylli kröfur hlutafélagalaga og taki mið af viðurkenndum leiðbeiningum um stjórnarhætti fyrirtækja eins og við á.

Festa telur að við ákvörðun um starfskjör stjórnenda eigi að gæta hófs og m.a. að líta til stærðar og umfangs fyrirtækisins, launadreifingar innan þess, svo og þeirra starfskjara sem ætla má að bjóðist almennt á þeim markaði sem fyrirtækið starfar á.

Festa lífeyrissjóður leggur áherslu á að ávallt liggi fyrir greinargóðar upplýsingar og rök fyrir starfskjörum æðstu stjórnenda. Lögð er áhersla á að starfskjarastefnur greini hvernig þær styðji við langtímahagsmuni og sjálfbærni félaga og að sett séu fram skýr skilyrði og forsendur fyrir föstum og árangurstengdum launagreiðslum, þar á meðal hlunnindum.

Samskipta- og siðareglur fyrir stjórn og starfsfólk Festu lífeyrissjóðs

Almenn atriði:

Reglur þessar gilda fyrir starfsmenn sjóðsins sem og stjórnarmenn. Með stjórnarmönnum er átt bæði við aðal- og varastjórnarmenn. Starfsemi sjóðsins byggir á lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og samþykktum sem um sjóðinn gilda. Jafnframt hefur sjóðurinn sett ýmsar reglur s.s. starfsreglur stjórnar, verklagsreglur um verðbréfavíðskipti, starfsreglur framkvæmdastjóra o.fl. Um sjóðinn er víðtækt eftirlit s.s. með innra og ytra eftirliti endurskoðenda, endurskoðunarnefnd og einnig með eftirliti frá Fjármálaeftirliti og Seðlabanki Íslands. Er meðfylgjandi reglum á engan hátt ætlað að koma í staðinn fyrir eða breyta fyrirbyggjandi reglum, heldur er þeim ætlað að undirstrika tiltekin grunngildi í störfum og starfsháttum stjórnar og starfsmanna sjóðsins.

Ábyrgð:

Stjórn og starfsfólk sjóðsins gera sér ljósa þá ábyrgð sem fylgir því að hafa umsjón og eftirlit með þeim fjármunum sem eru í eigu sjóðfélaga. Í ábyrgðinni felst m.a. að fara í hvívetna eftir þeim lögum og reglum er gilda, að hagsmunir sjóðfélaga séu í fyrirrúmi og að fjárfestingar sjóðsins byggji á góðu viðskiptasiðferði.

Þagnarskylda og meðferð trúnaðarupplýsinga:

Á stjórn og starfsfólki hvílir þagnarskylda um málefni sjóðsins, s.s. málefni sjóðfélaga, lífeyrisþega og önnur atriði sem þeir fá vitneskju um í starfi sínu sem stjórnar- eða starfsmenn sjóðsins og leynt skulu fara samkvæmt lögum eða eðli máls. Stjórnar- eða starfsmenn eru ábyrgir fyrir því að gögn sem þeir taka við og fara skuli leynt komist ekki í hendur annara. Þagnarskylda helst þó látið sé af starfi.

Góðir starfshættir:

Stjórn og starfsmenn skulu leggja rækt við starf sitt og stunda það af kostgæfni. Öll störf og aðrar athafnir skulu miða að því að vera lífeyrissjóðnum, sjóðfélögum og öðrum sem sjóðurinn veitir þjónustu til framdráttar. Stjórn og starfsfólk skulu ávallt gæta þess utan vinnutíma að aðhafast ekkert það sem getur vakið efa um hæfni þeirra til að sinna störfum fyrir sjóðinn eða skaða ímynd hans. Forðast ber hvers konar hagnunaárekstra milli starfa þeirra og annarra athafna eða tengsla utanaðkomandi aðila. Stjórn eða starfsfólk mega ekki taka þátt í meðferð mála sem varða sjóðinn og þá persónulega. Skylt er stjórnar- eða starfsmanni að upplýsa um slík atvik.

Hagnýting trúnaðarupplýsinga:

Stjórn eða starfsfólki er óheimilt að nýta sér trúnaðarupplýsingar, beint eða óbeint til öflunar eða ráðstöfunar verðbréfa sjálfum sér eða öðrum til hagsbóta.

Viðskiptahættir:

Sjóðurinn leggur áherslu á mikilvægi þess að eiga góð samskipti við þá aðila sem hann á samskipti við hvort sem um er að ræða iðgjaldgreiðendur, sjóðfélaga, þjónustuaðila á fjármálamarkaði eða útgefendur verðbréfa. Sjóðurinn leggur áherslu á að ávöxtun fjármuna sjóðsins taki mið af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma. M.a. næst það með góðum samskiptum við aðila á verðbréfamarkaði. Þau samskipti þurfa að vera í samræmi við almennar grunnreglur er tryggja gott viðskiptasiðferði og hagsmuni sjóðfélaga. Lögð er áhersla á að allar kynningar sem tekið er þátt í og önnur samskipti séu hlutlægar, nákvæmar, sannar og í samræmi við lög og almennt siðferði.

Ferðalög:

Eðlilegt er að stjórn og starfsfólk sjóðsins sækir kynningar- og fræðslufundi um fjárfestingar sem skipulagðar eru af þjónustuaðilum bæði innanlands og utan sem eru til þess fallnir að afla sjóðnum upplýsinga um viðskiptatækifæri, valkosti í eignastýringu eða annað er skiptir sjóðinn máli. Efni fundanna verður að vera stutt gögnum sem eru til reiðu á fundunum. Skal gögnunum haldið til haga í minnst eitt ár. Vettvangur funda á ekki að krefjast ferðalaga umfram það sem nauðsynlegt getur talist. Sjóðurinn skal að jafnaði bera kostnað vegna ferða og gistingar. Þjóði skipuleggjendur upp á útvistar- eða skemmtiatriði, svo sem íþróttar- eða menningarviðburði, í tengslum við slíka fundi skulu þeir viðburðir vera almennt viðeigandi og ganga sem minnst á hefðbundinn vinnutíma.

Gjafir og boð:

Stjórn og starfsfólki er óheimilt er að þiggja gjafir, boð eða önnur fríðindi af þjónustuaðilum sjóðsins. Með þjónustuaðilum er átt við alla aðila sem með einhverjum hætti eru í samskiptum eða viðskiptum við sjóðinn. Undanþegnar eru jólagjafir og aðrar tækifærisgjafir sem eru að fjárhagslegu verðmæti innan marka sem teljast algeng í slíkum tilvikum eða þegar um er að ræða persónuleg tengsl sem ekki verða rakin til viðskipta við sjóðinn. Einnig boð á menningar- eða íþróttaviðburði á starfssvæði sjóðsins, enda gætt hófs í umgjörð og viðurgjörningi. Enn fremur er heimilt að þiggja viðeigandi viðurgjörning í tengslum við samskipti við þjónustuaðila.

Annað:

Brot starfsmanna á þessum reglum getur varðað áminningu eða uppsögn.

Stefna Festu um ábyrgar fjárfestingar

Stefna þessi er sett fram á grundvelli 5. töluliðs, 36. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

Með stefnu þessari setur Festa lífeyrissjóður fram þau atriði sem sjóðurinn telur mikilvæg siðferðisleg viðmið í fjárfestingum. Að auki skal hluthafastefna sjóðsins höfð til viðmiðunar við fjárfestingaákvörðanir.

Þegar fjallað er um ábyrgar fjárfestingar, er horft til þátta er taka til umhverfis- og félagslegra viðmiða ásamt góðum stjórnarháttum félaga. Þessi viðmið geta varðað m.a. eftirfarandi atriði: a) Umhverfisþættir (loftslag, mengun, orkunýting); b) Samfélagslegir þættir (mannréttindi, aðbúnaður verkafólks); c) Stjórnarhættir (samsetning stjórnna, launastefna, gagnsæi).

Festa lífeyrissjóður er tiltölulega stór fjárfestir á innlendum verðbréfamarkaði. Sjóðurinn er hinsvegar lítill í alþjóðlegum samanburði. Stefna þessi er því sett fram með innlendan verðbréfamarkað í huga, þar sem sjóðurinn getur að einhverju leiti haft áhrif á ofangreinda þætti í fjárfestingum sínum.

Erlendar fjárfestingar Festu fara að mestu fram í gegn um verðbréfa- og fagfjárfestasjóði. Leitast er við að velja erlenda samstarfsaðila sem meðal annars hafa sett sér siðferðisleg viðmið við fjárfestingar, áður en ákvörðun er tekin um að fjárfesta í erlendum sjóðum.

Markmið stefnunnar

Festa lífeyrissjóður er langtímafjárfestir sem hefur það að markmiði að taka við iðgjaldi félagsmanna, ávaxta það og skila til félagsmanna í formi lífeyris. Stefna sjóðsins er að hámarka þær greiðslur með því að ná sem bestri langtímaávöxtun, að teknu tilliti til áhættu. Við fjárfestingar er einnig tekið tillit til þeirra viðmiða sem falla undir ábyrgar fjárfestingar að því marki sem lög leyfa og að teknu tilliti til hlutverks sjóðsins um háværkun lífeyrisréttinda sjóðsfélaga.

Fjárfestingar á innlendum markaði sem stefna þessi tekur til eru meðal annars:

1. Hlutabréf og skuldabréf í skráðum félögum
2. Hlutabréfasjóðum, að vísitölusjóðum undanskyldum.
3. Skuldabréfasjóðum að vísitölusjóðum undanskyldum.
4. Öðrum sjóðum sem fjárfesta í fjármálagerningum skráðra/óskráðra félaga.

Eftirfylgni stefnu um ábyrgar fjárfestingar

Stefna Festu lífeyrissjóðs sem eiganda er að þau fyrirtæki sem sjóðurinn kemur að, starfi í sátt við umhverfi sitt, fylgi lögum og reglum og hafi leiðbeiningar um góða stjórnarhætti að leiðarljósi.

Sjóðurinn mun sem eigandi, reyna að stuðla að því að fyrirtæki starfi eftir almennum lögum og reglum, sinni upplýsingaskyldu, hafi umhverfismál að leiðarljósi og leitist við að starfa í sátt við umhverfi sitt.

Ef upp koma tilvik þar sem fyrirtæki sem skráð eru á markaði og Festa er eigandi að, verður uppvíst að broti á sviði umhverfismála, félagslegra mála eða stjórnháttu að mati lögbærra aðila, mun sjóðurinn beita sér fyrir því að tafarlaust verði brugðist við slíku og látið af broti. Jafnframt verði farið fram á að gripið verði til viðeigandi ráðstafana í því skyni að tryggja að ekki komi til sambærilegra atvika aftur.

Ef ekki verður brugðist við með fullnægjandi hætti að mati Festu þá mun sjóðurinn taka það til skoðunar að selja viðkomandi eignarhlut að hluta eða heild ef svo ber undir. Einnig getur sjóðurinn útilokað ákveðnar fjárfestingar þar til talið sé að viðkomandi hafi látið af broti og/eða gert fullnægjandi úrbætur.

Festa hefur væntingar til þess að eignastýringaraðilar sem sjóðurinn stofnar til samstarfs við, setji sér stefnu um ábyrgar fjárfestingar. Slíkar stefnur eru einn þeirra þátta sem sjóðurinn tekur tillit til við val á samstarfsaðilum.

Endurskoðun og framfylgni stefnunnar.

Stefna þessi verður endurskoðuð árlega.

Ársreikningur 2019

Skýrsla stjórnar og framkvæmdastjóra

Hlutverk lífeyrissjóðsins

Festa lífeyrissjóður starfar samkvæmt lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Sjóðurinn rekur skrifstofur á þremur stöðum. Aðalskrifstofa sjóðsins er í Reykjanesbæ, en auk þess eru skrifstofur á Akranesi og á Selfossi.

Reglur um ársreikninga lífeyrissjóða

Ársreikningur sjóðsins er gerður samkvæmt reglum Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.

Fjöldi sjóðfélaga, launagreiðenda og iðgjöld

Sjóðurinn starfar í þremur deildum, samtryggingardeild, almennri og tilgreindri séreignardeild. Ávöxtun eigna samtryggingadeildar og séreignadeilda er að fullu aðskilin, en eignasafn séreignadeilda er rekið sameiginlega. Á árinu greiddu til samtryggingardeildar sjóðsins samtals 19.154 sjóðfélagar hjá 2.550 launagreiðendum. Virkir sjóðfélagar, þ.e. þeir sem greiddu í hverjum mánuði, voru 14.345. Iðgjöld námu 10.956 millj. kr. sem er 5,1% hækkun frá fyrra ári. Í árslok eiga 99.082 sjóðfélagar réttindi hjá sjóðnum.

Lífeyrisgreiðslur samtryggingardeildar samkvæmt reglugerð sjóðsins voru 4.182 millj. kr. á árinu 2019, sem er 10,1% hækkun frá fyrra ári.

Lífeyrisþegar voru 10.083, en þeim fjölgaði um 442 frá fyrra ári. Ellilífeyri fengu 6.250, örorkulífeyri 2.718, makalífeyri 695 og barnalífeyri 420. Hafa ber í huga að margir lífeyrisþegar fá greidda fleiri en eina tegund lífeyris.

Til almennrar séreignardeildar greiddu á árinu 262 sjóðfélagar hjá 148 launagreiðendum. Virkir sjóðfélagar í almennri séreignardeild voru 138. Til tilgreindrar séreignardeildar greiddu á árinu 516 sjóðfélagar hjá 285 launagreiðendum. Virkir sjóðfélagar í tilgreindri séreignardeild voru 446. Iðgjöld séreignardeilda námu 150,0 millj. kr., sem er um 30% hækkun frá fyrra ári, en þá voru iðgjöldin 115,6 millj. kr. Þess ber að geta að af iðgjöldum séreignardeildar námu iðgjöld tilgreindrar séreignardeildar 110,8 millj. kr. Í árslok eiga 5.014 sjóðfélagar réttindi í almennri séreignardeild og 570 sjóðfélagar í tilgreindri séreignardeild.

Lífeyrisgreiðslur séreignardeildar samkvæmt reglugerð sjóðsins voru 18,6 millj. kr., samanborið við 17,8 millj.kr árið áður. Lífeyrisþegar voru alls 55. Ellilífeyri fengu 54 og 1 vegna örorku. Jafnframt nýttu 42 sjóðfélagar séreignardeildar sér ákvæði laga um ráðstöfun séreignarsparnaðar inn á íbúðarlán.

Fjárfestingartekjur og rekstrarkostnaður

Hreinar fjárfestingartekjur námu 20.415 millj. kr samanborið við 8.599 millj. kr. árið áður. Rekstrarkostnaður sjóðsins, þ.e. skrifstofu- og stjórnunarkostnaður nam 306,2 millj. kr. samanborið við 294,8 millj. kr. árið áður. Rekstrarkostnaður í hlutfalli af meðalstöðu eigna var 0,19% samanborið við 0,21% árið áður. Hjá sjóðnum starfa 14 starfsmenn í 12,4 stöðugildum og nam heildarfjárhæð launa 143,6 millj. kr., launatengd gjöld voru 34,9 millj. kr. og gjaldfærð orlofsskuldbinding 0,6 millj. kr.

Hrein eign til greiðslu lífeyris

Hrein eign sjóðsins til greiðslu lífeyris nam 176,6 millj. kr. í árslok. Á árinu hækkaði hún um kr. 27.651 millj. kr. eða um 18,6%. Af fjárfestingum sjóðsins voru 32,0% í erlendum gjaldmiðlum og 68,0% í íslenskum krónum. Félög og sjóðir námu 50,3% fjárfestinga, en skuldabréf og innlán 49,7%. Sé horft til undirliggjandi eigna verðbréfasjóða, nema hlutabréf og framtaksfjárfestingar 37,8% fjárfestinga en skuldabréf og innlán nema 62,2%.

Ávöxtun

Sedlabanki Íslands lækkaði stýrivexti á árinu 2019 og fóru vextir úr 4,5% í 3,0%, eftir að hafa hækkað lítillega árið áður. Nafnvöxtun óverðtryggðra ríkisskuldabréfa var á bilinu 5%-25%, en styttri bréfin skiluðu lakari ávöxtun. Verðtryggð ríkistryggð skuldabréf skiluðu heldur lakari ávöxtun, en nafnávöxtun þeirra var á bilinu 0%-6,6% og skiluðu lengri bréfin betri ávöxtun en þau styttri. Ávöxtun á innlendum hlutabréfum var góð á árinu. Þannig hækkaði vísitala aðallista með arði um 27,8%. Ávöxtun á erlendum hlutabréfamörkuðum var mjög góð á árinu, en heimsvísitala hlutabréfa hækkaði um rúmlega 25% mæld í USD. Íslenska krónan veiktist um 3,4% gagnvart helstu myntum árið 2019. Hún veiktist hinsvegar um 4,5% gagnvart dollar. Ávöxtun heimsvísitölu í krónu mældist því um 30%.

Hrein nafnávöxtun samtryggingardeildar var jákvæð um 13,17% á árinu 2019. Verðbólga mældist 2,67% yfir árið og því var hrein raunávöxtun 10,23%. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára er 5,35%. Ef lítið er til 10 ára er meðaltalið jákvætt um 4,89%. Hrein nafnávöxtun séreignardeildar I var 6,33% og hrein raunávöxtun hennar jákvæð um 3,57%. Deildin hóf starfsemi á vormánuðum 2018. Hrein nafnávöxtun séreignardeildar II var 12,61% og hrein raunávöxtun hennar jákvæð um 9,68%. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar séreignardeildar II síðustu 5 ár er jákvætt um 4,39%. Ef lítið er til 10 ára er meðaltalið jákvætt um 4,72%. Eignir séreignardeilda eru allar metnar á markaðsvirði.

Tryggingafræðileg úttekt

Vígfús Ásgeirsson tryggingastærðfræðingur hjá Talmakönnun hf. hefur gert tryggingafræðilega úttekt á fjárhagsstöðu samtryggingardeildar sjóðsins miðað við árslok 2019. Samkvæmt henni eru endurmetnar eignir 7,222 milljörðum króna hærri en áunnin réttindi sjóðfélaga. Heildareignir, þ.e. endurmetnar eignir og núvirt framtíðariðgjöld eru 1,885 milljörðum króna lægri en heildarskuldbindingar, miðað við 3,5% vexti. Skuldbindingar umfram eignir í árslok 2019 nema því 0,5%.

Stjórnarhættir og áhættustýring

Með góðum stjórnarháttum í starfsemi Festu lífeyrissjóðs er lagður grunnur að traustum samskiptum stjórnenda og starfsmanna sjóðsins við sjóðfélaga, launagreiðendur sem greiða iðgjald til sjóðsins fyrir starfsmenn sína og ábyrgðaraðila sjóðsins. Með góðum stjórnarháttum er stuðlað að gagnsæi í starfsemi sjóðsins. Við móttöku stjórnarhátta hafa stjórnendur og stjórn sjóðsins lítið til og haft til hlíðsjónar almennt viðurkennd sjónarmið og leiðbeiningar um góða stjórnarhætti fyrirtækja.

Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri eftir þeim reglum sem fram koma í samþykktum. Sjóðurinn tileinkar sér ábyrgja starfshætti, með vönduð vinnubrögð, fagmennsku og frumkvæði að leiðarljósi. Sjóðurinn leggur áherslu á fyrirmyndarþjónustu og öfluga upplýsingatækni. Þannig verður Festa traustur lífeyrissjóður og sjóðfélögum örugg samfylgd.

Þau gildi sem starfsmenn Festu hafa tileinkað sér eru traust, ábyrgð og festa. Með þau gildi að leiðarljósi vinna starfsmenn að markmiði og stefnu lífeyrissjóðsins. Jafnframt er mikilvægt að samfélagslegt hlutverk lífeyrissjóðsins verði haft að leiðarljósi í allri starfsemi hans.

Festa lífeyrissjóður starfar á grundvelli starfsleyfis fjármálaráðherra, í samræmi við lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, með síðari breytingum, samþykktir sjóðsins og annarra reglna sem um lífeyrissjóði gilda.

Stjórnarháttayfirlýsing fyrir árið 2019 er birt í heild í ársskýrslu sjóðsins.

Stjórn hefur sett sjóðnum áhættustefnu og áhættustýringarstefnu með það að markmiði að auka öryggi í rekstri sjóðsins. Stefnan grundvallast á lagafyrirmælum og stefnumóttun sjóðsins. Áhættustefnan byggir á skilgreiningu á áhættustýringu, sem felst í því að móta eftirlitakerfi sem gerir sjóðnum kleift að greina, meta, vakta og stýra áhættu í starfsemi sjóðsins þar sem því verður við komið. Stjórnin leggur áherslu á að áhættustefnan sé virk í starfsemi sjóðsins og er hún árlega tekin til umræðu á vettvangi stjórnar og eftir atvikum til endurskoðunar í heild eða að hluta. Áhersla er lögð á góða yfirsýn stjórnar og stjórnenda yfir helstu áhættuþætti í rekstri sjóðsins og að starfsmenn sjóðsins hafi þekkingu á hlutverki sínu í ferli áhættustýringar og eftirlits og taki virkan þátt í því. Mikilvægt er að stjórn, stjórnendur og aðrir starfsmenn meti áhættu og viðeigandi áhættuþætti við ákvarðanatöku eftir því sem eðlilegt er hverju sinni. Frekari upplýsingar um áhættustýringu sjóðsins er að finna í skýringu nr. 23 í ársreikningnum.

Upplýsingastarf

Sjóðurinn birtir í aðdraganda ársfundar auglýsingu í dagblöðum þar sem gerð er grein fyrir starfsemi og afkomu sjóðsins fyrir liðið ár. Sjóðurinn sendir greiddandi sjóðfélögum hálfárslega, í mars og september, yfirlit yfir móttekin iðgjöld ásamt útreikningi á áunnum lífeyrisréttindum. Með yfirlitinu í mars fylgir jafnframt sjóðfélagabréf þar sem greint var frá starfsemi á liðnu ári. Með yfirliti í september, er greint frá samþykktarbreytingum á ársfundum ef einhverjar eru. Á ársfundum sjóðsins á liðnu ári var m.a. gerð grein fyrir skýrslu stjórnar, ársreikningi, fjárfestingarstefnu og tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins. Á vefsíðu sjóðsins má nálgast almennar upplýsingar um sjóðinn, starfsemi, eignasafn, iðgjald, lífeyrisrétt og lánareglur.

Áhrif óvissu í ytra starfsumhverfi

Starfsemi sjóðsins var með hefðbundnum hætti á árinu 2019. Ytra starfsumhverfi sjóðsins einkenndist af miklum sveiflum á eignamörkuðum. Aukið vægi erlendrar eigna sem og aukin vægi skuldabréfa sem virt eru á gangvirði, mun auka sveiflur í ávöxtun sjóðsins til lengri tíma. Það er þó mikilvægt að hafa í huga að lífeyrissjóðurinn er langtímafjárfestir og getur þolað skammtímasveiflur.

Væntanleg þróun sjóðsins og framtíðarhorfur

Á komandi árum mun lífeyrissjóðurinn hafa áfram að höfuðmarkmiði að ávaxta eignir innan ramma laga og fjárfestingarstefnu sjóðsins í þeim tilgangi að standa undir lífeyrisskuldbindingum og hámarka réttindi sjóðfélaga. Þó er jafnframt ljóst að auknar lífslíkur þjóðarinnar mun verða Festu sem og öðrum lífeyrissjóðum nokkur áskorun, en þessi þróun hefur mikil áhrif á skuldbindingar lífeyrissjóða. Fyrir liggja tillögur um seinkun tóku lífeyris í skrefum og gera má ráð fyrir að ráðist verði í slíkar breytingar á allra næstu árum.

Ófjárhagsleg upplýsingagjöf samkvæmt 66. gr. d í lögum um ársreikninga

Festa lífeyrissjóður telst til eininga tengdum almannahagsmunum eins og hugtakið er skilgreint í lögum um ársreikninga nr. 3/2006, með síðari breytingum.

Lífeyrissjóðurinn fylgir ákvæði í gr. 66.d í lögum um ársreikninga þar sem fram kemur m.a. að í yfirliti með skýrslu stjórnar skuli fylgja upplýsingar sem nauðsynlegar séu til að leggja mat á þróun, umfang, stöðu og áhrif sjóðsins í tengslum við umhverfis-, félags- og starfsmannamál. Jafnframt skal gerð grein fyrir stefnu sjóðsins í mannréttindamálum og hvernig sjóðurinn spornar við spillingar- og mútumálum. Hvað gerð stefnu í þessum málum varðar byggir lagaákvæðið á svokallaðri „fylgja eða skýra reglur“ (e. comply or explain).

Viðskiptalíkan Festu lífeyrissjóðs

Hjá lífeyrissjóðnum starfa 14 starfsmenn í 12,4 stöðugildum á þremur starfsstöðvum. Umhverfislegt umfang takmarkast við rekstur skrifstofa sjóðsins og taka aðföng, hráefnisnotkun og umhverfisáhrif rekstursins mið af því.

Viðskiptalíkan sjóðsins byggir á því að meginhlutverk hans samkvæmt lögum og samþykktum hans er að taka á mótí iðgjöldum sjóðfélaga, ávaxta þau og greiða út lífeyri vegna elli-, örorku og fráfalls sjóðfélaga. Meginþættir í starfsemi sjóðsins lúta því, auk móttöku og skráningu iðgjalda og reksturs lífeyrisdeildar, að fjárfestingastarfsemi. Innendum fjárfestingum er að meginstefnu stýrt beint af sjóðnum en erlend eignasófn sjóðsins eru í vörslu erlendra eignastýringaraðila á grundvelli samninga þar um. Stór hluti sjóðfélaga á aðild að sjóðnum á grundvelli kjarasamninga en ákveðinn hluti sjóðfélaga sem ekki byggja kjör sín á kjarasamningum eru einnig aðilar að sjóðnum.

Til að gæta að hæfisreglum, réttu meðferð fjármuna sjóðsins og þáttum eins og spillingu og mútumálum er m.a. byggt á eftirfarandi;

- a. Stjórn hefur sett sjóðnum samskipta- og siðareglur.
- b. Stjórn hefur samþykkt reglur um uppljóstrara (e. Whistleblower).
- c. Stjórn hefur sett reglur um viðskipti stjórnar og starfsmanna með fjármálagerninga.
- d. Stjórn hefur samþykkt stefnu um ábyrgar fjárfestingar.
- e. Stjórn hefur samþykkt viðamikla áhættustefnu og áhættustýringarstefnu sem yfirfarin er árlega.
- f. Í gildi eru reglur sjóðsins sem ætlað er að sporna gegn peningþvætti og fjármögnun hryðjuverka, sbr. gildandi lög þar um.
- g. Innra eftirlit sjóðsins er stutt af skjöluðum reglum og ferlum og byggir meðal annars á margþættum aðskilnaði starfa, afstemmingum og krossprófunum sem eru til þess fallnar að styðja við traustan rekstur.
- h. Innri endurskoðun sjóðsins er áhættumiðuð og tekur mið af reglum Fjármálaeftirlitsins nr. 577/2012 um endurskoðunardeildir og sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila lífeyrissjóða.
- i. Innri og ytri endurskoðendur og Fjármálaeftirlitið hafa með höndum margþætt fjárhagslegt og ófjárhagslegt eftirlit með starfsemi lífeyrissjóðsins.
- j. Í hluthafastefnu sjóðsins er m.a. lögð áhersla á að þau fyrirtæki sem sjóðurinn fjárfestir í ástundi góða stjórnarhætti og séu rekin lögum samkvæmt.
- k. Fjárfestingastefna sjóðsins er samþykkt af stjórn og tekur hún m.a. á þeim siðferðilegu viðmiðum sem koma fram í stefnu um ábyrgar fjárfestingar.
- l. Stjórn hefur skipað endurskoðunarnefnd sem heyrir beint undir stjórn. Endurskoðunarnefnd sjóðsins fylgist með virkni innra eftirlits og áhættustýringar og er í reglulegum samskiptum við innri- og ytri endurskoðendur sjóðsins er varðar fjárhagsleg- og ófjárhagsleg málefni hans.

Áhrif á samfélagslegt umhverfi

Megináhrif sjóðsins á samfélagslegt umhverfi sitt felst annars vegar í getu hans og styrk til að greiða sjóðfélögum sínum lífeyri og hins vegar í fjárfestingarstarfsemi og aðkomu hans að innendum fjármálamarkaði. Það gerir sjóðurinn meðal annars með ábyrgum fjárfestingum og góðum stjórnarháttum.

Lífeyrissjóðurinn greiðir nú rúmar 387 milljónir króna á mánuði í lífeyri til sjóðfélaga sinna og nema heildareignir sjóðsins tæplega 177 milljörðum króna. Árleg tryggingafræðileg úttekt, áhættustefna og áhættustýringarstefna sjóðsins gegna mikilvægu hlutverki hvað þennan þátt í rekstri sjóðsins varðar. Áhættustjóri sjóðsins gefur stjórn reglulega skýrslur varðandi ýmsa áhættuþætti sjóðsins.

Fjárfestingastarfsemi sjóðsins byggir á samþykktri fjárfestingarstefnu sem kynnt er í ársskýrslu og á vef sjóðsins. Þar koma m.a. fram siðferðileg viðmið sjóðsins í fjárfestingum.

Iceland SIF

Lífeyrissjóðurinn er meðal stofnaðila að Iceland SIF sem er sjálfstæður umræðuvettvangur fyrir ábyrgar og sjálfbærar fjárfestingar. Megin tilgangur þess er að efla þekkingu fjárfesta á aðferðafræði sjálfbærra og ábyrgra fjárfestinga og stuðla að aukinni umræðu um ábyrgar og sjálfbærar fjárfestingar.

Lífeyrissjóðurinn hefur þegar stigið skref í framkvæmd stefnu hans um ábyrgar fjárfestingar og mun gera áfram á komandi mánuðum og árum. Til marks um það er meðal annars nálgun sjóðsins á einstök fjárfestingarverkefni. Áhersla er lögð á að flétta saman ábyrgar fjárfestingar og það hlutverk sjóðsins að ná góðri langtímaávöxtun á þær eignir sem sjóðurinn hefur í umsjá sinni. Sjóðurinn mun leitast við að sýna frumkvæði í þeim efnum á sama tíma og hann lítur til þess sem vel er gert af öðrum aðilum á fjármálamarkaði.

Góðgerðarmálefni

Í lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða er kveðið á um að sjóðnum sé ekki heimilt að inna af hendi framlög í öðrum tilgangi en er lítur að starfsemi hans. Af því leiðir að sjóðnum er óheimilt að inna af hendi fjárframlög til góðgerðarmála.

Starfsmannamál

Festa leggur áherslu á að skapa starfsfólki jöfn tækifæri og heilbrigt, öruggt og hvetjandi vinnuumhverfi. Mismunur er ekki liðin á grundvelli kynferðis, kynþáttar, trúar, aldurs, eða uppruna. Hjá sjóðnum starfa 14 manns þar af átta konur og sex karlar. Starfsmannavelta hjá sjóðnum hefur verið mjög lítil í gegn um árin. Á starfsárinu lét einn starfsmaður af störfum og tveir starfsmenn bættust í hópinn.

Sjóðurinn hefur þá stefnu að gæta jafnréttis milli karla og kvenna og að hver starfsmaður sé metinn að verðleikum.

Launahlutfall framkvæmdastjóra reiknað sem hlutfall af miðgildi launa allra starfsmanna var 2,2 á starfsárinu.

Áætlun gegn einelti og áreitni

Það er stefna sjóðsins að starfsmenn sýni samstarfsfólki sínu kurteisi og virðingu í samskiptum. Einelti, áreitni og vanlíðan er ekki umborin á vinnustaðnum. Kynferðisleg áreitni og annað andlegt eða líkamlegt ofbeldi fellur hér undir.

Stjórnendum ber að stuðla að því að grundvallarreglur samskipta á vinnustað séu virtar.

Heilsuvernd og öryggismál

Festa viðurkennir mikilvægi heilsueflingar og styrkir starfsfólk sjóðsins í heilsurækt. Einstaka starfsmenn sjóðsins hafa jafnframt sótt námskeið í fyrstu hjálpi. Þar sem því verður við komið eru upphækkunleg borð á starfsstöðvum.

Starfsfólk fær reglulega fræðslu um tölvuöryggismál ásamt fræðslu um öryggismál í húsnæði sjóðsins, brunavarnir og þjálfun í viðbrögðum við bruna.

Starfsmannastefna- og fræðslustefna

Í starfsmannastefnu- og fræðslustefnu sjóðsins er lögð áhersla á að sjóðurinn sé góður og eftirsóknarverður vinnustaður. Í henni er lögð áhersla á gott starfsumhverfi, virka upplýsingagjöf til starfsmanna, teymisvinnu, þjálfun og endurmenntun starfsmanna, virðingu og umburðarlyndi í samskiptum.

Persónuvernd

Festa hefur sett sér persónuverndarstefnu og hjá sjóðnum er starfandi persónuverndarfulltrúi. Engar kvartanir vegna brota á reglum eða lögum um persónuvernd bárust á árinu 2019 og engir öryggisbrestir eða leki á persónuupplýsingum átti sér stað á árinu.

Varnir gegn spillingar- og mútumálum

Sjóðurinn hefur sett sér samskipta- og siðareglur sem m.a. varða það hvernig sjóðurinn spornar við spillingar- og mútumálum. Einnig eru til staðar reglur um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka samþykktar af stjórn. Lögð er áhersla á að kynna nýjum starfsmönnum samskipta- og siðareglur sjóðsins. Jafnframt hefur starfsfólki verið kynntar reglur um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka á starfsmannafundum, auk innri verkferla þ.a.l.

Hjá sjóðnum er starfandi regluvörður og áhættustjóri sem sinna eftirliti með spillingaráhættu og fylgni við framangreindar reglur.

Umhverfismál

Sjóðurinn hefur þá stefnu að flokka og skila raf- og rafeindatækjum, sem ekki eru notuð lengur við rekstur hans, til endurvinnslu og er með því dregið úr ofnýtingu auðlinda. Mörg raftæki innihalda fágæta málma sem nýst geta aftur auk þess að innihalda hættuleg spilliefni sem meðhöndla þarf með viðeigandi hætti.

Skjalavistun sjóðsins er í auknum mæli að verða rafræn. Áfram verður unnið að frekari þróun í þessa veru á árinu 2020. Þegar hefur dregið úr pappírnotkun af þessum sökum. Markmið sjóðsins er að skjalavistun verði að mestu rafræn til framtíðar.

Lögð er áhersla á lágmörkun og flokkun úrgangs til endurvinnslu meðal starfsfólks og góða nýtingu matvæla í mötuneyti sjóðsins til að sporna við matarsóun.

Mannréttindi

Mannréttindi eru grundvallarréttindi sem allir menn eiga kröfu til. Lífeyrissjóðurinn metur alla jafnt og mismunar fólki ekki á grundvelli kynþáttar eða þjóðernislegs uppruna, kynhneigðar, stjórnmálaskoðana, trúarbragða eða heimspekilegrar sannfæringar.

Atburðir eftir lok reikningsárs

Frá lokum reikningsárs fram að áritunardegi hefur útbreiðsla Covid-19 veirunnar ollið mikilli röskun efnahagssumsvifa á heimsvísu. Þetta hefur leitt til mikils verðfalls hlutabréfa bæði innanlands og erlendis. Ekki er ljóst á þessari stundu hvort áhrifa þessara atburða muni gæta til lengri eða skemmri tíma og því erfitt að meta áhrif á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins. Bæði tryggingafræðileg staða Festu og sjóðstreymi benda til þess að sjóðurinn geti staðið af sér tímabundna lækun og er vísað til skýringar 23 þar sem sjá má áhrif næmnigreiningar á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins.

Það er álit stjórnar sjóðsins að allar upplýsingar komi fram í ársreikningnum, sem nauðsynlegar eru til að glöggva sig á stöðu hans í árslok, rekstrarárangri ársins og fjárhagslegri þróun. Stjórn og framkvæmdastjóri sjóðsins staðfesta hér með ársreikninginn með undirritun sinni.

Reykjavík, 25. mars 2020

Stjórn

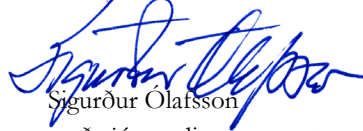
Örvar Ólafsson
formaður

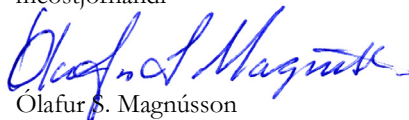
Halldóra Sigr. Sveinsdóttir
varaformaður

Anna Á. Halldórsdóttir
meðstjórnandi

Sigurður Ólafsson
meðstjórnandi

Ólafur S. Magnússon
meðstjórnandi

Dagbjört Hannesdóttir
meðstjórnandi

Framkvæmdastjóri

Gylfi Jónasson

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga Festu lífeyrissjóðs

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Festu lífeyrissjóðs fyrir árið 2019. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnar, yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning, sjóðstreymi, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingadeildar, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir, skýringar og kennitölur.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu lífeyrissjóðsins á árinu 2019, efnahag hans 31. desember 2019, breytingu á handbæru fé á árinu 2019 og tryggingafræðilegri stöðu 31. desember 2019, í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða, og að skýrsla stjórnar hafi að geyma þær upplýsingar sem þær ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða komi þær ekki fram annars staðar í ársreikningnum.

Grundvöllur álits

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt stöðlunum er nánar útskýrð í kaflanum um ábyrgð endurskoðenda. Við erum óháð lífeyrissjóðnum samkvæmt ákvæðum síðareglna sem gilda um endurskoðendur á Íslandi og varða endurskoðun okkar á ársreikningi lífeyrissjóðsins. Við uppfylfum jafnframt aðrar kröfur um starf okkar sem endurskoðendur í samræmi við ákvæði síðareglna.

Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Ábending

Án þess að setja fyrirvara við álit okkar viljum við vísa í skýrslu stjórnar í umfjöllun hennar um atburði eftir lok reikningsárs en þar fjalla stjórnendur um áhrif Covid-19 faraldursins á stöðu sjóðsins.

Aðrar upplýsingar

Stjórn og framkvæmdastjóri bera ábyrgð á öðrum upplýsingum. Aðrar upplýsingar eru ársskýrsla sjóðsins að undanskildum ársreikningi og áritun okkar á hann.

Álit okkar á ársreikningnum nær ekki til annarra upplýsinga og við staðfestum þær ekki á neinn hátt.

Í tengslum við endurskoðun okkar á ársreikningi sjóðsins ber okkur að lesa aðrar upplýsingar og meta hvort þær eru í verulegu ósamræmi við ársreikninginn eða aðra þekkingu sem við höfum aflað okkur við endurskoðunina eða virðast verulega rangar. Ef við, á grundvelli vinnu okkar á yfirferð á öðrum upplýsingum fyrir áritunardag, ályktum að verulegar rangfærslur séu í öðrum upplýsingum ber okkur að skýra frá því. Við höfum ekkert að skýra frá.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er að sé til staðar varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórnendum lífeyrissjóðsins að meta hæfi hans til áframhaldandi starfsemi. Stjórnendum ber að semja ársreikning lífeyrissjóðsins á þeirri forsendu að um áframhaldandi starfsemi sé að ræða, nema stjórnendur ætli að leysa lífeyrissjóðinn upp eða hætta rekstri hans, eða hafi ekki raunhæft val um annað en að hætta starfsemi sjóðsins. Stjórnendum lífeyrissjóðsins ber að setja fram viðeigandi skýringar varðandi hæfi hans til áframhaldandi starfsemi ef við á og hvers vegna stjórnendur beita forsendunni um áframhaldandi starfsemi við gerð og framsetningu ársreikningsins.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðenda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka og gefa út áritun með álitum okkar. Nægjanleg víska er mikil víska en ekki trygging þess að endurskoðun, sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla, muni ávallt leiða í ljós alla verulega annmarka séu þeir til staðar. Annmarkar geta stafað af sviksemi eða mistökum og eru metnir verulegir ef þeir, einir og sér eða samanlagðir, gætu haft áhrif á fjárhagslegar ákvarðanir notenda sem grundvallaðar eru á ársreikningnum.

Endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggir á faglegu mati og faglegri tortryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

Greinum og metum áhættuna af verulegum annmörkum, vegna sviksemi eða mistaka, og skipuleggjum endurskoðunaraðgerðir til að mæta þessari áhættu og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi grunnur fyrir álitum okkar. Áhættan af því að greina ekki verulega annmarka sem stafa af sviksemi er meiri en áhætta af annmörkum vegna mistaka, þar sem sviksemi getur stafað af fölsun, misvísandi framsetningu ársreiknings, að mikilvægum atriðum sé viljandi sleppt, samanteknum ráðum eða að innra eftirlit sé sniðgengið.

Öflum skilnings á innra eftirliti sem er viðeigandi fyrir endurskoðun okkar í þeim tilgangi að hanna endurskoðunaraðgerðir, en ekki til þess að gefa álit á virkni innra eftirlits lífeyrissjóðsins.

Metum hvort val stjórnenda á reikningsskilaaðferðum sé viðeigandi og hvort matsaðferðir þeirra séu raunhæfar. Einnig skoðum við hvort tengdar skýringar séu við hæfi.

Ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um áframhaldandi starfsemi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasendum um rekstrarhæfi. Ef við teljum að veruleg óvíska ríki, ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum í ársreikningnum um óvissuna og ef þær upplýsingar eru ekki nægjanlegar að okkar mati, víkjum við frá fyrirvaralausum álitum. Niðurstaða okkar byggir á þeim endurskoðunargögnum sem við höfum aflað fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni leitt til þess að lífeyrissjóðurinn verði ekki lengur rekstrarhæfur.

Metum framsetningu, gerð og innihald ársreikningsins í heild, að meðtöldum skýringum og hvort hann grundvallast á fyrirliggjandi færslum og atburðum og gefi glögga mynd samanber álitum okkar.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem upp geta komið í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka í innra eftirliti ef við á.

Við höfum lýst því yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við uppfyllum nauðsynleg siðferðis- og óhæðisskilyrði og við munum láta þeim í té allar upplýsingar um hugsanleg tengsl og önnur atriði sem gætu haft áhrif á óhæði okkar og trúnað.

Reykjavík, 25. mars 2020

PricewaterhouseCoopers ehf.

Arna G. Tryggvadóttir

löggiltur endurskoðandi

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2019

	Skýr.	2019	2018
Iðgjöld	3		
Iðgjöld sjóðfélaga		2.886.489	2.817.926
Iðgjöld launagreiðenda		8.253.179	7.752.739
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(33.796)	(28.474)
Framlag ríkisins til jöfnunar örorkubyrði		715.719	523.431
		<u>11.821.591</u>	<u>11.065.622</u>
Lífeyrir			
Lífeyrir	4	4.200.512	3.815.123
Umsjónarnefnd eftirlauna	4	(703)	(1.099)
Annar beinn kostnaður vegna örorku		11.142	5.734
Framlag í VIRK starfsendurhæfingarsjóð		68.389	67.539
		<u>4.279.340</u>	<u>3.887.297</u>
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	5	13.940.509	2.472.474
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5	6.242.612	5.771.783
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé		203.018	316.542
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		49.366	48.890
Fjárfestingagjöld	6	(20.601)	(10.576)
		<u>20.414.904</u>	<u>8.599.113</u>
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	7,8,9	306.150	294.771
		<u>306.150</u>	<u>294.771</u>
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		27.651.005	15.482.667
Hrein eign frá fyrra ári		<u>148.927.509</u>	<u>133.444.842</u>
Hrein eign í árslok til greiðslu lífeyris		<u>176.578.514</u>	<u>148.927.509</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2019

Eignir	Skýr.	31.12.2019	31.12.2018
Fjárfestingar			
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	10,11,12,15	85.838.541	64.324.073
Skuldabréf	13,14,15	84.359.363	79.256.211
Aðrar fjárfestingar		27.082	27.082
		<u>170.224.986</u>	<u>143.607.365</u>
Kröfur			
Kröfur á launagreiðendur	16	1.490.208	1.519.385
Aðrar kröfur	16	10.487	68.366
		<u>1.500.696</u>	<u>1.587.751</u>
Ýmsar eignir			
Varanlegir rekstrarfjármunir	17	45.649	44.914
Handbært fé	18	4.959.071	3.783.655
Eignir samtals		<u>176.730.402</u>	<u>149.023.686</u>
Skuldir			
Viðskiptaskuldir			
Áfallinn kostnaður og fyrirfram innheimtar tekjur	19	86.077	37.208
Aðrar skuldir	19	65.811	58.969
		<u>151.888</u>	<u>96.178</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris alls		<u>176.578.514</u>	<u>148.927.509</u>
Skipting á hreinni eign til greiðslu lífeyris			
Hrein eign sameignardeildar		175.873.134	148.420.897
Hrein eign séreignardeildar		705.380	506.612
		<u>176.578.514</u>	<u>148.927.509</u>
Skuldbindingar utan efnahags	21		
Aðrar skýringar	22,23		
Kennitölur	24		

Yfirlit um sjóðstreymi árið 2019

	2019	2018
Inngreiðslur		
Iðgjöld	11.849.808	10.800.082
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	109.605	84.363
Aðrar inngreiðslur	18.501	19.496
	<u>11.977.914</u>	<u>10.903.941</u>
Útgreiðslur		
Lífeyrir	4.279.771	3.886.972
Rekstrarkostnaður	300.607	287.935
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	5.776	13.838
Aðrar útgreiðslur	35.524	34.233
	<u>4.621.679</u>	<u>4.222.978</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	<u>7.356.234</u>	<u>6.680.963</u>
Fjárfestingarhreyfingar		
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	1.706.255	1.237.044
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(31.606.044)	(27.524.445)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	22.374.284	23.381.172
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	8.301.205	7.658.221
Keypt skuldabréf	(9.659.277)	(11.225.363)
Seld skuldabréf	2.556.104	1.927.100
Gjöld vegna reksturs annarra fjárfestinga	(3.928)	(344)
Ráðstöfun alls	<u>(6.331.400)</u>	<u>(4.546.615)</u>
Hækkun á handbæru fé	1.024.834	2.134.348
Gengismunur af handbæru fé	150.582	274.911
Handbært fé í upphafi árs	<u>3.783.655</u>	<u>1.374.396</u>
Handbært fé í árslok	<u>4.959.071</u>	<u>3.783.655</u>

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar 31. desember 2019

Tryggingafræðileg staða	Skýr. 20	31.12.2019		
		Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Eignir				
Hrein eign til greiðslu lífeyris	175.873.134	0	175.873.134	
Mism. á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa	47.994	0	47.994	
Mism. á bókf. og matsverði skráðra hlutabréfa	(1.645.825)	0	(1.645.825)	
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar	(264.302)	0	(264.302)	
Núvirði framtíðarrekkstrarkostnaðar	(2.174.253)	(4.976.565)	(7.150.817)	
Núvirði framtíðariðgjalda	0	186.324.688	186.324.688	
Eignir samtals	171.836.748	181.348.123	353.184.871	
Skuldbindingar				
Ellilífeyrir	128.801.929	141.601.049	270.402.978	
Örorkulífeyrir	28.856.421	39.969.869	68.826.290	
Makalífeyrir	6.781.913	6.750.040	13.531.952	
Barnalífeyrir	174.345	2.134.516	2.308.861	
Skuldbindingar samtals	164.614.608	190.455.474	355.070.082	
Eignir umfram skuldbindingar	7.222.140	(9.107.351)	(1.885.211)	
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok	4,4%	-4,8%	-0,5%	
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun	0,6%	-2,9%	-1,3%	
Tryggingafræðileg staða		31.12.2018		
		Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Eignir				
Hrein eign til greiðslu lífeyris	148.420.897	0	148.420.897	
Mism. á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa	1.495.538	0	1.495.538	
Mism. á bókf. og matsverði skráðra hlutabréfa	(325.020)	0	(325.020)	
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar	(246.279)	0	(246.279)	
Núvirði framtíðarrekkstrarkostnaðar	(1.931.228)	(4.654.514)	(6.585.742)	
Núvirði framtíðariðgjalda	0	176.293.278	176.293.278	
Eignir samtals	147.413.907	171.638.764	319.052.671	
Skuldbindingar				
Ellilífeyrir	113.668.835	130.313.423	243.982.258	
Örorkulífeyrir	26.322.134	38.157.048	64.479.182	
Makalífeyrir	6.340.127	6.222.905	12.563.033	
Barnalífeyrir	169.022	2.097.896	2.266.918	
Skuldbindingar samtals	146.500.119	176.791.273	323.291.391	
Eignir umfram skuldbindingar	913.788	(5.152.508)	(4.238.720)	
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok	0,6%	-2,9%	-1,3%	
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun	-1,1%	-3,4%	-2,2%	

Skýringar

1. Starfsemi Festu lífeyrissjóðs

Festa lífeyrissjóður starfar á grundvelli laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrirréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og hefur til þess fullt starfsleyfi. Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir sjóðsins og með hliðsjón af lögum um skyldutryggingu lífeyrirréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Megin starfsemi sjóðsins felst í rekstri samtyggingasjóðs, en að auki tekur hann séreignardeild.

Lífeyrissjóðurinn veitir viðtöku iðgjaldi til greiðslu lífeyris vegna elli til æviloka, örorku eða andláts skv. nánari ákvæðum laganna. Skylduaðild er að lífeyrissjóðnum og er kveðið á um iðgjald til sjóðsins í kjarasamningum aðila vinnumarkaðarins.

Séreignardeild Festu Lífeyrissjóðs tekur við viðbótariðgjöldum sjóðfélaga. Sjóðfélögum í samtryggingardeild lífeyrissjóðsins, ásamt öðrum sem þess óska, er frjálst að greiða viðbótariðgjöld í séreignardeild. Séreignardeildin býður upp á eina ávöxtunarleið með vel dreifðu eignarsafni.

Aðildarfélög sjóðsins eru eftirfarandi: Verkalýðs- og sjómannafélag Keflavíkur og nágr., Félag iðn- og tæknigreina, Verkalýðs- og sjómannafélag Sandgerðis, Verkalýðs og sjómannafélag Grindavíkur, Verslunarmannafélag Suðurnesja, Bárán stéttarfélag, Efling stéttarfélag, Verkalýðsfélag Suðurlands, Verkalýðsfélag Akraness, Verkalýðsfélag Snæfellinga og Stéttarfélag Vesturlands.

2. Reikningsskilaaðferðir

2.1. Grundvöllur reikningsskila

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög nr. 3/2006 um ársreikninga og reglur Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða. Hér fyrir neðan er gerð grein fyrir helstu reikningsskilaaðferðum við gerð ársreiknings lífeyrissjóðsins fyrir árið 2019.

2.2. Starfsrækslu- og framsetningargjaldmiðill

Ársreikningurinn er settur fram í íslenskum krónum, sem er bæði starfsrækslu- og framsetningargjaldmiðill lífeyrissjóðsins. Allar tölur eru settar fram í þúsundum króna nema annað sé tekið fram.

2.3. Mat og ákvarðanir

Við gerð reikningsskilanna þurfa stjórnendur að meta ýmis atriði og gefa sér forsendur um mat á eignum, skuldum, tekjum og gjöldum. Þó svo mat þetta sé samkvæmt bestu vitund stjórnenda geta raunveruleg verðmæti þeirra liða sem þannig eru metnir reynst önnur en niðurstaða samkvæmt matinu. Mat og forsendur eru endurskoðaðar reglulega og eru áhrifin af breytingum færð á því tímabili sem breyting er gerð og jafnframt á síðari tímabilum ef breytingin hefur áhrif á þau. Stjórnendur hafa gefið sér forsendur um og lagt reikningshaldslegt mat á eftirfarandi liði sem hafa veruleg áhrif á ársreikning sjóðsins:

- i) Gangvirði óskráðra eignarhluta í félögum og sjóðum, sjá skýringar 11 og 12.
- ii) Tryggingafræðileg staða, sjá skýringu 20.

2.4. Iðgjöld

Árlegt fjárframlag ríkissjóðs til jöfnunar á örorkubyrði lífeyrissjóða er fært sem sérstakur liður undir iðgjöld. Áætluð óinnheimt iðgjöld ásamt dráttarvöxtum eru færð í efnahagsreikningi undir liðnum kröfur á launagreiðendur. Mat þeirra byggist á reynslu liðinna ára og stuðst er við gögn og greiðslur sem fyrir liggja um skil eftir lok reikningsársins.

2.5. Hreinar fjárfestingartekjur

Undir þennan lið eru færðar allar fjárfestingartekjur sjóðsins að frádrögnum öllum fjárfestingargjöldum. Viðskipti í öðrum gjaldmiðlum en íslenskum krónum eru umreiknuð yfir í íslenskar krónur á gengi viðskiptadags. Gengismunur sem myndast við greiðslu og innheimtu krafna er færður í yfirliti um breytingu á hreinni eign sem og áfallinn gengismunur á eignir í árslok.

a. Hreinar tekjur af skuldabréfum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í skuldabréfum, að frádrögnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem tilgreind eru í skýringu nr. 6 um fjárfestingargjöld. Hér eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökuþóknunar af skuldabréfum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breytingar á gangvirði til hækkunar og lækkunar og hliðstæðar tekjur og gjöld. Hér undir er einnig færð varúðarmiðurfærsla skuldabréfa vegna tapshættu sem er fyrir hendi á reikningsskiladegi.

b. Tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í hlutabréfum og hlutdeildarskírteinum, að frádrögnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga annarra en gjalda sem tilgreind eru í skýringu nr. 6 um fjárfestingargjöld. Undir þennan lið falla arðgreiðslur, söluhagnaður og sölutap sem og breytingar á gangvirði. Arðstekjur eru tekjufærðar þegar ákvörðun aðalfundar um arðgreiðslu í viðkomandi félögum liggur fyrir. Í skýringu 5 má sjá hreinar fjárfestingartekjur 20 stærstu fjárfestinga sjóðsins í félögum og sjóðum.

c. Fjárfestingargjöld

Undir þennan lið eru færð fjárfestingargjöld og þóknarir til fjármálafyrirtækja vegna umsýslu og vörslugjalda. Í skýringu nr. 6 er greint frá beinum fjárfestingargjöldum sem greidd eru af sjóðnum, auk áætlaðra og reiknaðra fjárfestingargjalda vegna fjárfestinga sjóðsins í innlendum og erlendum verðbréfum. Slíkur kostnaður er ekki greiddur af sjóðnum sjálfum, heldur þáttaður inn í gengi viðkomandi eigna.

2.6. Rekstrarkostnaður

Allur skrifstofu- og stjórnunarkostnaður lífeyrissjóðsins fellur undir rekstrarkostnað, þ.m.t. launakostnaður starfsmanna sjóðsins. Kostnaðurinn er færður til gjalda þegar hann fellur til. Frá rekstrarkostnaði dregst þóknun til sjóðsins vegna innheimtu gjalda fyrir stéttarfélög.

2.7. Fjárfestingar

Fjárfestingar eru fjármálagerningar samkvæmt skilgreiningu laga um verðbréfaútskipti nr. 108/2007. Fjárfestingar sjóðsins samstanda af eignarhlutum í félögum og sjóðum, skuldabréfum og öðrum fjárfestingum. Stjórnendur ákvarða flokkun fjárfestinga þegar þær eru færðar í upphafi og endurmeta þessa flokkun á hverjum reikningsskiladegi.

2. Reikningsskilaaðferðir (framhald)

2.7. Fjárfestingar (framhald)

a. Matsaðferðir fjárfestinga

Fjármálagerningar, aðrir en útlán til sjóðfélaga og skuldabréf sem haldið er til gjalddaga, eru metnir á gangvirði í samræmi við settar reikningsskilareglur. Útlán til sjóðfélaga og skuldabréf, sem sjóðurinn tilgreinir að verði haldið til gjalddaga, eru færð á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við upphaflega ávöxtunarkröfu og aðferð virkra vaxta. Gangvirði fjármálagerninga sem skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði er markaðsverð í árslok, en gangvirði annarra fjárfestinga (óskráðra) í þessum flokki byggist á verðmatsaðferðum sem lýst er í skýringu nr. 22. Í þeirri skýringu eru jafnframt upplýsingar um stigskiptingu gangvirðis samkvæmt verðmatsaðferðum.

b. Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini verðbréfa-, fjárfestinga- og fagfjárfestisjóða. Þessi flokkur fjárfestinga er færður á gangvirði.

c. Skuldabréf

Undir skuldabréf eru færð öll skuldabréf, bæði skuldabréf sem eru á afskrifuðu kostnaðarverði og gangvirði. Undir þennan flokk falla jafnframt útlán. Skuldabréf og útlán eru færð með áföllnum vöxtum, verðbótum og gengismun í árslok. Verðbætur miðast við viðeigandi vísitölu næsta mánaðar eftir lok reikningsárs. Í skýringu nr. 13 er gerð nánari grein fyrir skiptinu skuldabréfa eftir reikningshaldslegri meðhöndlun.

d. Niðurfærsla skuldabréfa og útlána

Við mat á útlánnum og skuldabréfum sem færð eru á afskrifuðu kostnaðarverði er tekið tillit til tapsáhættu vegna óvissu um innheimtu sem kann að vera fyrir hendi á reikningsskiladegi í samræmi við settar reikningsskilareglur. Hér er ekki um endanlega afskrift að ræða heldur er myndaður niðurfærslureikningur til að mæta þeim kröfum sem kunna að tapast. Við niðurfærsluna hafa sérstakar áhættur verið metnar jafnframt því sem reiknuð er almenn niðurfærsla. Niðurfærslureikningurinn er dreginn frá stöðu skuldabréfa og útlána til sjóðfélaga í árslok. Í skýringu nr. 14 er gerð frekari grein fyrir niðurfærslu skuldabréfa og útlána.

e. Aðrar fjárfestingar

Undir aðrar fjárfestingar eru færðar allar fjárfestingar sem ekki falla undir liði sem taldir eru upp hér að ofan. Hér eru meðal annars færðar húseignir og lóðir sem tekin voru yfir til fullnustu greiðslu. Fullnustueignir eru færðar á gangvirði eða kostnaðarverði hvort sem lægra reynist á reikningsskiladegi.

2.8. Kröfur

Kröfur eru færðar á gangvirði við upphaflega skráningu í bókhald. Á hverjum reikningsskiladegi eru kröfur metnar með hlidsjón af tapsáhættu og fært til lækkunar á kröfunum samkvæmt niðurstöðu slíks mats.

2.9. Varanlegir rekstrarfjármunir og óefnislegar eignir

Fasteignir og aðrir varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum. Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti af kostnaðarverði og greinast þannig: Fasteign undir starfsemi sjóðsins er afskrifuð um 2%, endurbætur á fasteigninni um 6,7%, innréttingar, skrifstofutæki og tölvu- og hugbúnaður um 25%.

2.10. Handbært fé

Handbært fé er fært í efnahagsreikning á gangvirði. Handbært fé samkvæmt sjóðstreymi samanstendur af óbundnum bankainnstæðum í íslenskum krónum og erlendum gjaldmiðlum. Í skýringu 18 er nánari grein gerð fyrir skiptingu gjaldmiðla í lok árs.

2.11. Umreikningur í íslenskar krónur

Eignir og skuldir í erlendri mynt eru umreiknaðar í íslenskar krónur miðað við opinbert gengi Seðlabanka Íslands í árslok. Notað er kaupgengi fyrir eignir og sölugengi fyrir skuldir.

3. Iðgjöld

	31.12.2019	31.12.2018
Iðgjöld samtryggingardeildar greinast þannig:		
Iðgjöld á tímabilinu.....	10.989.307	10.455.083
Réttindaflutningur og endurgreiðslur nettó.....	(33.416)	(28.445)
	<u>10.955.892</u>	<u>10.426.638</u>
Iðgjöld séreignardeildar greinast þannig ¹⁾:		
Iðgjöld á tímabilinu.....	150.360	115.582
Réttindaflutningur og endurgreiðslur nettó.....	(380)	(29)
	<u>149.980</u>	<u>115.553</u>
Framlag ríkisins til jöfnunar örorkubyrði.....	<u>715.719</u>	<u>523.431</u>
Iðgjöld samtryggingar- og séreignardeildar samtals.....	<u>11.821.591</u>	<u>11.065.622</u>

1) Þar af numu iðgjöld í tilgreinda séreign kr. 110.801 þús.

4. Lífeyrir

Lífeyrir samtryggingardeildar greinist þannig:

	Eftirlaun skv. samb. sjóðsins	Umsjónarnefnd eftirlauna	Samtals 31.12.2019	Samtals 31.12.2018
Ellilífeyrir	2.714.662	0	2.714.662	2.444.207
Örorkulífeyrir	1.276.372	0	1.276.372	1.177.895
Makalífeyrir	146.886	703	147.589	133.789
Barnalífeyrir	43.310	0	43.310	41.428
	<u>4.181.229</u>	<u>703</u>	<u>4.181.933</u>	<u>3.797.320</u>

Lífeyrir séreignardeildar greinist þannig:

Innágreiðslur iðgjalda inn á húsnæðislán.....			10.215	12.762
Ellilífeyrir.....			8.353	4.401
Makalífeyrir.....			0	617
Örorkulífeyrir.....			11	24
			<u>18.580</u>	<u>17.803</u>
Lífeyrir samtryggingar- og séreignardeildar samtals.....			<u>4.200.512</u>	<u>3.815.123</u>

5. Hreinar fjárfestingartekjur

Hreinar tekjur af eignarhlutum í innlendum félögum og sjóðum greinast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2019	Arður	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samtals 2019	Hreinar tekjur samtals 2018
Marel hf.....	7.452.925	96.962	3.133.327	3.230.289	676.796
Jarðvarmi slhf.....	2.571.132	0	193.486	193.486	304.521
Hagar hf.....	2.048.752	36.075	(85.840)	(49.765)	472.284
Gamma Iceland Fixed Income Fund.....	1.547.958	0	290.941	290.941	125.658
Skammtímasjóður ÍV.....	1.352.541	3.601	41.477	45.078	25.690
Festi hf.....	1.317.908	0	114.020	114.020	(36.597)
IS Lausafjársefni.....	1.206.666	0	31.010	31.010	0
Reitir fasteignafélag hf.....	1.182.322	22.305	(15.154)	7.151	(150.455)
Eyrir Invest A hluti.....	1.173.284	0	568.500	568.500	83.492
Reginn hf.....	1.075.632	0	47.152	47.152	(74.147)
Aðrar og smærri eignir.....	15.103.247	1.071.505	(439.508)	631.997	(70.471)
	<u>36.032.367</u>	<u>1.230.448</u>	<u>3.879.409</u>	<u>5.109.858</u>	<u>1.356.770</u>

Hreinar tekjur af eignarhlutum í erlendum félögum og sjóðum greinast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2019	Áhrif gjaldmiðils	Gangvirðis- breyting/arður	Hreinar tekjur samtals 2019	Hreinar tekjur samtals 2018
BR Global Enhanced Index Fund.....	5.209.811	99.619	1.207.845	1.307.464	(17.308)
Janus Henderson Global Equity Fund.....	3.275.035	129.040	629.924	758.964	(316.968)
Morgan Stanley Concentrated Portfolio.....	2.899.151	114.229	671.393	785.621	(80.064)
Katla Global Value Fund.....	2.844.221	74.249	755.874	830.123	(140.835)
Amundi Funds - Bond Global Aggregate.....	2.798.410	(79.188)	136.640	57.452	0
Skagen M2.....	2.702.351	22.456	441.759	464.215	82.822
Pimco Income Fund.....	2.650.202	104.420	213.370	317.790	243.154
Vanguard Global Enhanced Index Fund.....	2.631.404	76.824	425.487	502.311	(146.264)
Hermes Global Emerg. Markets.....	2.036.901	(69.138)	230.439	161.301	0
Ashmore Sicav Emerging Market sovereign debt.....	1.929.228	(711)	166.565	165.855	0
Aðrar og smærri eignir.....	20.829.461	1.323.024	2.156.531	3.479.555	1.491.167
	<u>49.806.174</u>	<u>1.794.825</u>	<u>7.035.826</u>	<u>8.830.651</u>	<u>1.115.704</u>
Samtals hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum.....				<u>13.940.509</u>	<u>2.472.474</u>

5. Hreinar fjárfestingartekjur (framhald)

Hreinar tekjur af skuldabréfum sundurliðast þannig:

	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2019	Samtals 2018
Skuldabréf sem haldið er til gjalddaga:					
Ríkisvixlar og skuldabréf.....	1.715.449	20.184	0	1.735.633	1.934.129
Skuldabréf sveitarfélaga.....	695.484	0	0	695.484	849.099
Skuldabréf og vixlar lánastofnana.....	222.564	0	0	222.564	207.414
Fasteignaveðtryggð skuldabréf.....	446.152	0	9.952	456.104	434.158
Önnur verðbréf.....	1.066.845	71.464	14.065	1.152.373	1.080.714
	4.146.494	91.648	24.017	4.262.159	4.505.513
	Gangvirkisbreyting	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2019	Samtals 2018
Skuldabréf færð á gangvirði:					
Ríkisvixlar og skuldabréf.....	798.771	47.618	0	846.389	570.337
Skuldabréf sveitarfélaga.....	366.350	0	0	366.350	213.436
Skuldabréf og vixlar lánastofnana.....	314.355	0	0	314.355	277.391
Önnur verðbréf.....	453.359	0	0	453.359	205.107
	1.932.835	47.618	0	1.980.454	1.266.270
Samtals tekjur af skuldabréfum.....	6.079.329	139.266	24.017	6.242.612	5.771.783

6. Fjárfestingargjöld

	Bein fjárfestingargjöld	Áætluð/reiknuð fjárfestingargjöld	Fjárfestingargjöld samtals	Meðalstaða undirliggjandi eigna á árinu	Hlutfall fjárfestingargjalda af meðalstöðu
Árið 2019					
Fjárfestingargjöld					
Innlendir verðbréfa- og fjárfestingarsjóðir.....	0	12.358	12.358	3.809.651	0,32%
Innlendir fagfjárfestingsjóðir.....	0	140.803	140.803	10.332.920	1,36%
Erlendir verðbréfasjóðir.....	0	241.534	241.534	36.111.376	0,67%
Erlendir fagfjárfestingsjóðir.....	0	256.103	256.103	11.693.809	2,19%
Kaup og sölubóknanir verðbréfavíðskipta.....	15.686	0	15.686	94.368.064	0,02%
Umsýslubóknanir útvistunar eignastýringar.....	988	1.046	2.034	572.972	0,36%
Önnur fjárfestingargjöld.....	3.928	0	3.928	27.082	14,50%
Fjárfestingargjöld samtals.....	20.601	651.845	672.445	156.915.873	0,43%
Skipting fjárfestingargjalda á deildir					
Samtryggingardeild.....	19.258	648.306	667.565	156.327.973	0,43%
Séreignardeild, sparnaðarleið 1.....	4	100	105	14.929	0,70%
Séreignardeild, sparnaðarleið 2.....	1.338	3.438	4.776	572.972	0,83%
Fjárfestingargjöld samtals.....	20.601	651.845	672.445	156.915.873	0,43%
Árið 2018					
Fjárfestingargjöld					
Innlendir verðbréfa- og fjárfestingarsjóðir.....	0	8.524	8.524	2.155.191	0,40%
Innlendir fagfjárfestingsjóðir.....	0	206.003	206.003	10.541.245	1,95%
Erlendir verðbréfasjóðir.....	0	194.069	194.069	36.802.255	0,53%
Erlendir fagfjárfestingsjóðir.....	0	191.332	191.332	7.406.893	2,58%
Kaup og sölubóknanir verðbréfavíðskipta.....	9.037	0	9.037	79.863.904	0,01%
Umsýslubóknanir útvistunar eignastýringar.....	1.195	0	1.195	429.558	0,28%
Önnur fjárfestingargjöld.....	344	0	344	27.082	1,27%
Fjárfestingargjöld samtals.....	10.576	599.927	610.503	137.226.128	0,44%
Skipting fjárfestingargjalda á deildir					
Samtryggingardeild.....	9.363	598.265	607.628	136.794.246	0,44%
Séreignardeild, sparnaðarleið 1.....	3	6	9	2.324	0,38%
Séreignardeild, sparnaðarleið 2.....	1.210	1.657	2.867	429.558	0,67%
Fjárfestingargjöld samtals.....	10.576	599.927	610.503	137.226.128	0,44%

Áætluð og reiknuð fjárfestingargjöld eru ekki greidd af sjóðnum sjálfum, heldur eru þau reiknuð inn í gengi viðkomandi sjóða eða eigna.

Skrifstofu og stjórnunarkostnaður
7. Laun og tengd gjöld greinast þannig:

	31.12.2019	31.12.2018
Laun	143.603	134.231
Launatengd gjöld	34.865	32.758
	<u>178.468</u>	<u>166.989</u>
Meðalföldi starfa	12,4	12,3

Skrifstofukostnaður greinist þannig:

	31.12.2019	31.12.2018
Aðkeypt þjónusta.....	101.475	98.475
Húsnæðiskostnaður.....	12.766	14.850
Annar rekstrarkostnaður.....	43.767	44.205
Afskriftir.....	5.041	4.571
Samtals.....	<u>163.049</u>	<u>162.102</u>
Endurgreiddur kostnaður vegna innheimtu gjalda fyrir stéttarfélag.....	<u>(35.367)</u>	<u>(34.320)</u>
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður samtals.....	<u>306.150</u>	<u>294.771</u>

8. Heildarlaun og þóknanir til stjórnar og stjórnenda sjóðsins greinast þannig:

	31.12.2019	31.12.2018
Gylfi Jónasson, framkvæmdastjóri 1).....	22.255	21.597
Baldur Snorrason, sjóðstjóri 1).....	18.169	16.298
Aðrir sviðsstjórar (3 stöðugildi).....	40.441	38.441
Örvar Ólafsson, stjórnarformaður.....	2.269	1.654
Anna Ágústa Halldórsdóttir, fyrrv. stjórnarformaður, endurskoðunarnefnd.....	2.112	2.300
Sigurður Ólafsson, varaformaður, endurskoðunarnefnd.....	1.960	1.475
Ólafur S. Magnússon, stjórnarmaður, endurskoðunarnefnd.....	1.615	1.830
Halldóra Sigr. Sveinsdóttir, varaformaður.....	1.726	1.300
Dagbjört Hannesdóttir, stjórnarmaður, endurskoðunarnefnd.....	1.279	1.993
Kristinn Bjarnason, formaður endurskoðunarnefndar.....	720	360
Einar Steinþórsson, varastjórnarmaður.....	317	113
Eyrún Jana Sigurðardóttir, varastjórnarmaður.....	182	360
	<u>93.046</u>	<u>87.722</u>

1) Auk ofangreindra launa fékk framkvæmdastjóri greiddar kr. 3.186 þúsund fyrir setu í stjórn Landssamtaka lífeyrissjóða og tveggja fjárfestingaráða, sem hann var tilnefndur í af hálfu lífeyrissjóðsins. Jafnframt fékk sjóðstjóri greiddar kr. 90 þúsund fyrir setu í einu fjárfestingaráði. Þessi laun voru ekki greidd af lífeyrissjóðnum sjálfum.

9. Þóknanir til endurskoðenda og tryggingastærðfræðings sjóðsins greinast þannig:

	31.12.2019	31.12.2018
Ytri endurskoðandi, endurskoðun ársreiknings, könnun árshlutauppgjörs.....	6.000	4.027
Innri endurskoðandi, þóknun fyrir endurskoðun.....	2.429	3.495
Tryggingastærðfræðingur, tryggingafræðileg úttekt.....	2.996	3.099
Tryggingastærðfræðingur, önnur þjónusta.....	37	3.909
	<u>11.463</u>	<u>14.530</u>

Eignarhlutar í félögum og sjóðum

10. Samantekt innlendra og erlendra félaga og sjóða

	Skráð	Óskráð	Samtals
Eignarhlutar í innlendum félögum	19.694.267	8.790.488	28.484.756
Eignarhlutar í erlendum hlutafélögum	3.824.572	0	3.824.572
Innlend hlutdeildarskírteini og sjóðir.....	3.479.381	4.068.231	7.547.611
Erlend hlutdeildarskírteini og sjóðir.....	34.497.018	11.484.583	45.981.601
	61.495.239	24.343.302	85.838.541

Hluti óskráðra innlendra félaga er flokkaður á gangvirðisstigi 2. Hluti skráðra erlendra fjárfestinga er flokkaður á gangvirðisstigi 3

11. Eignarhlutar í hlutafélögum

Eignarhlutar í innlendum hlutafélögum greinast þannig:

Skráð félög:	31.12.2019			31.12.2018		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
Marel hf.....	1,58%	2.751.128	7.452.925	1,96%	1.580.984	4.958.218
Hagar hf.....	3,86%	1.189.278	2.048.752	3,51%	799.846	1.818.573
Festi hf.....	3,09%	1.241.433	1.317.908	1,69%	679.069	641.969
Reitir fasteignafélag hf.....	2,35%	1.170.438	1.182.322	1,95%	983.189	1.010.601
Reginn fasteignafélag hf.....	2,66%	982.901	1.075.632	1,95%	630.199	676.175
Arion banki.....	0,67%	949.406	1.055.666	0,00%	0	0
Eik fasteignafélag hf.....	3,29%	928.193	938.935	3,07%	732.176	739.421
Skeljungur hf.....	3,94%	568.537	700.246	3,57%	507.760	551.217
Eimskip hf.....	1,92%	876.325	680.004	2,22%	827.443	818.158
Icelandair Group hf.....	0,85%	628.356	350.408	1,19%	1.079.475	570.073
Sýn hf.....	2,92%	500.639	302.408	3,96%	631.157	490.742
Hampiðjan hf.....	3,48%	492.420	834.054	3,48%	492.420	677.669
Siminn hf.....	1,61%	448.602	798.359	1,45%	387.992	501.484
Sjóvá-Almennar tryggingar hf.....	1,50%	288.399	390.224	1,53%	311.005	316.716
Icelandic Seafood Int'l hf.....	0,80%	157.474	202.572	2,01%	299.966	406.725
Kvika banki hf.....	0,96%	152.817	203.531	1,42%	201.151	223.159
Origo hf.....	1,20%	110.555	145.963	0,89%	79.462	105.033
Sláturfélag Suðurlands svf.....	5,98%	33.502	14.358	5,98%	33.502	17.947
Heimavellir hf.....	0,00%	0	0	0,35%	43.082	43.969
		13.470.403	19.694.267		10.299.879	14.567.849

Óskráð félög og stofnfé:	31.12.2019			31.12.2018		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
Jarðvarmi slhf.....	7,24%	1.799.985	2.571.132	7,13%	921.781	1.499.443
Blávvarmi slhf.....	7,29%	1.104.382	1.048.840	0,00%	0	0
Eyri Invest hf.....	1,13%	593.538	1.173.284	1,13%	593.538	604.783
MF1 slhf.....	15,88%	583.902	640.941	15,00%	552.508	649.071
Landsbréf-Hvatning slhf.....	6,18%	553.404	553.404	0,00%	0	0
Fí Fasteignafélag slhf.....	7,05%	117.389	297.639	7,05%	117.389	270.344
Akur Fjárfestingarfélag slhf.....	6,90%	296.932	288.178	9,58%	485.309	349.374
SF VI slhf.....	5,90%	370.000	255.175	5,90%	370.000	259.333
Brunnar vaxtarsjóður slhf.....	13,71%	203.200	237.033	10,67%	158.200	176.789
Innvíðir fjárfestingar slhf.....	5,00%	195.138	233.000	6,70%	17.138	17.138
HSV eignarhaldsfélag slhf.....	2,43%	202.023	202.023	0,00%	0	0
Mandólin hf.....	11,68%	193.874	189.303	7,96%	132.170	128.932
Eldey THL hf.....	11,62%	228.392	188.286	9,88%	199.026	176.138
Önnur og smærri félög.....		948.609	912.252		1.121.230	1.743.794
		7.390.769	8.790.488		4.668.290	5.875.137
Eignarhlutar í innlendum félögum alls.....			28.484.756			20.442.986

Eignarhlutar í erlendum hlutafélögum greinast þannig:

	31.12.2019			31.12.2018		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
Morgan Stanley sérgreint safn.....	0,13%	1.792.801	2.899.151	0,13%	1.792.801	2.113.530
NWF Group Plc.....	4,93%	712.540	681.968	4,93%	712.540	567.561
The Middleby Corp.....	0,03%	306.770	243.452	0,00%	0	0
		2.812.111	3.824.572		2.505.341	2.681.091

Eignarhlutar í félögum og sjóðum (framhald)
12. Hlutdeildarskírteini og sjóðir greinast þannig:

	31.12.2019			31.12.2018		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
Hlutdeildarskírteini innlendra skuldabréfasjóða:						
Skammtímasjóður ÍV.....	15,15%	1.344.518	1.352.541	3,78%	408.369	411.845
IS Lausafjársefn.....	2,54%	1.200.000	1.206.666	0,00%	0	0
Aðrir og smærri.....		219.080	238.137		153.485	163.809
		<u>2.763.598</u>	<u>2.797.344</u>		<u>561.854</u>	<u>575.654</u>
Hlutdeildarskírteini innlendra hlutabréfasjóða:						
Stefnir IS 15.....	2,05%	400.000	416.728	3,94%	759.741	698.720
Akta Stokkur.....	4,94%	100.000	113.783	0,00%	0	0
ÍV Stokkur.....	7,01%	67.800	74.933	0,00%	0	0
Aðrir og smærri.....		73.985	76.594		154.101	144.747
		<u>641.785</u>	<u>682.037</u>		<u>913.843</u>	<u>843.467</u>
Innlendir fagfjárfestastjóðir, hlutabréf:						
SÍA III slhf.....	10,93%	687.573	711.959	9,92%	533.007	535.192
TF II slhf.....	15,95%	310.675	328.596	15,00%	204.000	228.990
Fagfjárfestastjóðurinn TRF.....	6,63%	270.000	296.780	7,49%	140.000	143.735
SIA II slhf.....	7,53%	63.922	114.764	7,68%	183.734	310.620
Freyja framtakssjóður slhf.....	5,00%	39.050	30.823	4,96%	2.725	2.725
		<u>1.371.220</u>	<u>1.482.923</u>		<u>1.063.465</u>	<u>1.221.262</u>
Innlendir fagfjárfestastjóðir, skuldabréf:						
Gamma Fixed Income Fund.....	10,64%	616.071	1.547.958	12,62%	616.071	1.257.016
Veðskuldabréfasjóður ÍV VIV II.....	19,00%	245.740	249.000	0,00%	0	0
Alda Credit Fund slhf.....	5,45%	80.000	90.880	5,46%	80.000	82.880
Veðskuldabréfasjóður ÍV.....	0,72%	50.000	73.124	0,66%	50.000	67.024
Landsbréf veðskuldabréfasjóður slhf...	8,02%	32.459	48.605	8,02%	552.130	577.088
Aðrir og smærri.....		83.771	45.240		858.641	727.446
		<u>1.108.042</u>	<u>2.054.807</u>		<u>2.156.842</u>	<u>2.711.454</u>
Innlendir fagfjárfestastjóðir, fasteignir						
105 Miðborg slhf.....	7,19%	231.250	265.938	6,25%	137.500	137.500
Gamma Agros slhf.....	5,40%	150.000	261.176	5,55%	150.000	268.382
Gamma Novus slhf.....	8,47%	169.362	3.387	8,00%	169.362	367.515
		<u>550.612</u>	<u>530.501</u>		<u>456.862</u>	<u>773.397</u>
Innlendir sjóðir alls		<u>6.435.256</u>	<u>7.547.611</u>		<u>5.152.866</u>	<u>6.125.235</u>
Hlutdeildarskírteini erlendra hlutabréfasjóða:						
BR Global Enh. Index Fund.....	19,99%	2.658.069	5.209.811	19,45%	2.658.069	3.902.346
Janus Henderson Global Equity.....	4,02%	2.838.435	3.275.035	4,38%	2.838.435	2.521.462
Katla Global Value Fund.....	10,08%	2.266.721	2.844.221	11,68%	2.883.521	2.751.934
Skagen M2.....	13,47%	2.176.512	2.702.351	6,66%	1.131.175	1.206.285
Vanguard Global Enh. Index.....	9,14%	2.263.619	2.647.834	7,48%	2.278.422	2.155.680
Hermes Global Emerging Markets.....	0,30%	1.875.605	2.036.901	0,00%	0	0
Vanguard Global Stock Index.....	0,10%	1.018.513	1.563.382	0,18%	997.172	1.161.749
SL Europe Smaller Companies	1,21%	1.249.922	1.487.908	1,23%	1.249.922	1.061.428
BR S&P 500 Index Fund.....	0,59%	1.343.077	1.448.358	1,35%	2.281.935	2.371.610
iShares - MSCI Europe.....	0,08%	518.472	627.579	0,64%	3.486.722	3.485.474
Aðrir og smærri sjóðir.....		63.789	82.174		52.327	55.547
		<u>18.272.733</u>	<u>23.925.553</u>		<u>19.857.700</u>	<u>20.673.517</u>

Eignarhlutar í félögum og sjóðum (framhald)
12. Hlutdeildarskírteini og sjóðir greinast þannig (framhald):

	31.12.2019			31.12.2018		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði
Erlendir verðbréfasjóðir, skuldabréf:						
Amundi Funds IE.....	0,36%	2.746.444	2.798.410	0,00%	0	0
Pimco Income Fund.....	0,03%	2.092.305	2.650.202	0,04%	2.092.305	2.332.412
Ashmore Emerging Market Sov.....	1,73%	1.863.286	1.929.228	0,69%	486.178	474.524
Standard Life Total Return.....	4,94%	580.750	728.032	5,24%	580.750	649.376
Ashmore Emerging Market Corp.....	0,35%	483.440	517.676	0,00%	0	0
Aðrir og smærri sjóðir.....		88.740	87.167	0,00%	1.972.846	2.035.523
		<u>7.854.964</u>	<u>8.710.714</u>		<u>5.132.078</u>	<u>5.491.834</u>
Erlendir fagfjárfestastjóðir, hlutabréf:						
Morgan Stanley Co-investment.....	2,30%	645.928	787.893	2,32%	350.818	392.165
AlpInvest Co-Investment VII.....	2,32%	661.737	752.244	0,43%	360.490	391.087
HarbourVest Co-investment.....	1,13%	460.463	642.212	1,18%	456.805	577.074
Bonaccord.....	6,70%	624.100	584.712	0,00%	0	0
Morgan Stanley PMF VI.....	0,81%	301.534	486.119	0,92%	367.703	489.162
Crown Asia-Pacific III.....	0,51%	240.606	430.257	3,29%	230.967	361.661
KKR Asian III.....	0,47%	305.592	428.028	0,75%	112.067	219.930
Crown Co-Investment Opp.....	0,72%	221.717	401.409	1,18%	239.073	341.265
Crown Global Secondaries IV.....	0,23%	291.151	379.301	2,21%	129.534	172.252
AlpInvest Secondaries VI.....	1,84%	303.412	363.488	0,43%	152.637	158.909
KKR Infrastr Inv III EEA.....	1,62%	243.996	335.612	1,62%	85.844	79.317
Partners Group USA PE.....	1,35%	243.895	335.313	1,41%	216.126	258.827
KKR Americas XII.....	0,48%	373.772	323.329	1,67%	196.173	363.920
Partners Group Direct Investm.....	0,20%	184.048	282.777	0,20%	192.271	240.679
Crown Global Secondaries III.....	0,24%	191.363	246.840	0,24%	234.014	281.451
Crown Asia Pacific I.....	1,29%	139.835	205.223	0,80%	159.325	219.639
Morgan Stanley Emerging PM.....	0,82%	2.451	160.679	0,82%	75.846	196.510
Aðrir og smærri sjóðir.....		208.393	522.001		322.451	712.963
		<u>5.643.993</u>	<u>7.667.436</u>		<u>3.882.144</u>	<u>5.456.810</u>
Erlendir fagfjárfestastjóðir, skuldabréf:						
Crown European Private Debt.....	0,89%	939.606	926.851	1,13%	978.535	930.020
Muzinich Eur. Private Debt I.....	1,23%	587.922	587.855	2,22%	208.371	203.407
Morgan Stanley DCOF I.....	3,31%	317.374	432.705	3,30%	315.092	390.367
Morgan Stanley DCOF II.....	3,61%	176.645	193.743	4,87%	82.400	82.358
		<u>2.021.548</u>	<u>2.141.154</u>		<u>1.584.397</u>	<u>1.606.153</u>
Erlendir fagfjárfestastjóðir, fasteignir:						
LCN European Fund III SLP.....	8,08%	1.102.789	1.080.442	0,00%	0	0
LEM Multifamily Sen. Equity.....	1,55%	534.187	729.850	1,48%	550.479	640.349
Northern Aged Care Fund III.....	7,01%	690.420	873.750	3,52%	421.557	431.138
Genesta Nordic Real Estate II.....	1,28%	361.316	438.729	0,69%	448.686	552.316
SL European Property Fund.....	0,09%	122.152	148.978	0,17%	122.152	140.249
Metropolitan Real Estate.....	4,28%	155.979	144.185	4,53%	82.673	82.396
LEM Multifamily Fund V LP.....	0,27%	124.830	120.810	0,00%	0	0
		<u>3.091.673</u>	<u>3.536.744</u>		<u>1.625.547</u>	<u>1.846.448</u>
Erlend hlutdeildarskírteini og sjóðir.....		<u>36.884.911</u>	<u>45.981.601</u>		<u>32.081.867</u>	<u>35.074.762</u>
Hlutdeildarskírteini og sjóðir alls.....		<u>43.320.167</u>	<u>53.529.213</u>		<u>37.234.732</u>	<u>41.199.996</u>

Kostnaðarverð í töflum hér að framan er skilgreint sem vegið meðalkaupverð þeirra nafnverðseininga félaga og sjóða sem eru í eigu sjóðsins í lok ársins.

13. Skuldabréf

Skuldabréf greinast þannig:

Skuldabréf metin á gangvörði:

	31.12.2019	31.12.2018
Ríkisvixlar og skuldabréf	8.572.276	8.564.337
Skuldabréf sveitarfélaga	5.451.596	2.889.917
Skuldabréf og vixlar lánastofnana.....	3.909.338	3.714.709
Skuldabréf félaga.....	4.356.127	3.058.777
	<u>22.289.337</u>	<u>18.227.740</u>

Skuldabréf haldið til gjalddaga og útlán:

Ríkisvixlar og skuldabréf.....	23.868.828	26.361.780
Skuldabréf sveitarfélaga	9.997.869	10.487.415
Skuldabréf og vixlar lánastofnana.....	2.657.626	3.086.589
Skuldabréf félaga og fagfjárfestastjóða.....	17.810.038	14.560.997
	<u>54.334.361</u>	<u>54.496.781</u>

Útlán greinast þannig:

Skuldabréf sjóðfélaga	2.504.252	1.540.374
Önnur útlán.....	5.231.413	4.991.315
	<u>7.735.665</u>	<u>6.531.689</u>

Skuldabréf alls..... 84.359.363 79.256.211

Markaðsverð skuldabréfa sjóðsins í árslok 2019 er áætlað kr. 93.740 milljónir en bókfært verð þeirra er 84.360 milljónir króna, eða um 9.380 milljónum kr. lægra en áætlað markaðsverð.

14. Afskriftarreikningur skuldabréfa

Sum skuldabréf eru færð niður í efnahagsreikningi vegna óvissu um innheimtu. Hér er ekki um endanlega afskrift að ræða heldur er myndaður afskriftarreikningur til að mæta þeim kröfum sem kunna að tapast. Við niðurfærsluna er byggt á bestu fánlegu upplýsingum í hverju tilviki. Niðurfærslan skiptist þannig að 382,1 m.kr. eru vegna skuldabréfa fyrirtækja og 25,3 m.kr. vegna veðskuldabréfa. Niðurfærslan hefur verið dregin frá í fjárhæðum einstakra skuldabréfaflokka í skiptingu skuldabréfaeignar.

Afskriftarreikningur útlána greinist þannig:

	31.12.2019	31.12.2018
Niðurfærslureikningur í ársbyrjun	383.335	1.048.096
Leiðrétting vegna fyrra árs.....	0	95
Varúðarfærsla endanlega afskrifuð.....	(93)	(731.343)
Hækkun niðurfærslu umfram endanlegar afskriftir.....	24.110	66.487
Niðurfærslureikningur í árslok.....	<u>407.352</u>	<u>383.335</u>

15. Skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum

	Í íslenskum krónum	Í erlendum gjaldmiðlum	Samtals
Hlutabréf og sjóðir.....	35.138.736	50.699.805	85.838.541
Skuldabréf.....	72.790.697	3.833.002	76.623.698
Veðlán	7.735.665	0	7.735.665
Aðrar fjárfestingar	27.082	0	27.082
	<u>115.692.179</u>	<u>54.532.806</u>	<u>170.224.986</u>

Hlutfallsleg skipting .....

	68,0%	32,0%	100,0%
--	-------	-------	--------

Fjárfestingar skiptast þannig niður á gjaldmiðla:

	31.12.2019	31.12.2018
ISK.....	115.692.179	102.465.000
USD.....	30.295.513	21.226.070
EUR.....	20.844.947	16.077.946
NOK.....	2.702.351	3.241.360
GBP.....	689.995	596.989
	<u>170.224.986</u>	<u>143.607.365</u>

16. Kröfur

	31.12.2019	31.12.2018
Kröfur á launagreiðendur:		
Óinnheimt iðgjöld.....	1.490.208	1.519.385
Aðrar kröfur:		
Aðrar kröfur.....	10.487	68.366

17. Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir greinast þannig:

	Fasteignir	Innréttingar, áhöld og tæki	Samtals
Stofnverð í ársbyrjun.....	18.848	62.496	81.344
Afskrifað áður	(5.780)	(30.650)	(36.430)
Bókfært verð í ársbyrjun.....	13.068	31.847	44.914
Viðbót á árinu.....	0	5.776	5.776
Afskrifað á árinu.....	(339)	(4.702)	(5.041)
Bókfært verð í árslok.....	12.728	32.921	45.649

Afskriftarhlutföll .....

2% 6,7%-25%

Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundradshluti af kostnaðarverði miðað við eignarhaldstíma á árinu.

Vátryggingamat eigna lífeyrissjóðsins í árslok greinist þannig:

	Fasteigna- mat	Vátrygginga- mat	Bókfært verð
Fasteignir.....	18.600	44.647	12.728
Innréttingar, áhöld og tæki		50.249	32.921
	18.600	94.896	45.649

18. Handbært fé

Handbært fé sjóðsins samanstendur af óbundnum bankainnstæðum

	31.12.2019	31.12.2018
Óbundnar bankainnstæður í íslenskum krónum.....	1.928.877	1.259.908
Óbundnar bankainnstæður í erlendra mynt.....	3.030.194	2.523.748
	4.959.071	3.783.655

19. Viðskiptaskuldir

Aðrar skuldir greinast þannig:

	31.12.2019	31.12.2018
Ógreitt til stéttarféлага vegna innheimtu félagsgjalda	59.906	52.897
Ógreitt til starfsendurhæfingarsjóðs vegna innheimtu framlags til starfsendurhæfingar	5.906	6.073
	65.811	58.969

Áfallinn kostnaður og fyrirfr. innh. tekjur greinast þannig:

Launatengd gjöld	13.774	13.127
Aðrar skammtímaskuldir	72.303	24.082
	86.077	37.208

20. Lífeyrisskuldbindingar

Tryggingafræðilegt mat á lífeyrisskuldbindingum sjóðsins:

Samkvæmt niðurstöðu tryggingafræðilegrar athugunar á stöðu lífeyrissjóðsins í árslok 2019, eru endurmetnar eignir 7,222 milljarða króna hærrí en áunnin réttindi sjóðsfélaga. Heildareignir, þ.e. endurmetnar eignir og núvirt framtíðariðgjöld eru 1,885 milljarða króna lægri en heildarskuldbindingar, miðað við 3,5% vexti. Skuldbindingar umfram eignir í árslok 2019 nema því 0,5%.

Eignir	31.12.2019	31.12.2018
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í árslok	353.184.871	319.052.671
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í ársbyrjun	319.052.671	270.724.567
Hækkun endurmetinnar eignar á árinu	34.132.200	48.328.104
Skuldbindingar		
Skuldbindingar í árslok	355.070.082	323.291.391
Skuldbindingar í ársbyrjun	323.291.391	271.461.167
Hækkun skuldbindinga á árinu	31.778.691	51.830.224
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu	2.353.509	(3.502.120)
Yfirlit um breytingu á áföllnum lífeyrisskuldbindingum samtryggingardeildar		
	31.12.2019	31.12.2018
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	146.500.119	130.994.177
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	9.521.705	9.351.499
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	10.989.307	10.455.083
Lækkun vegna greidds lífeyrís á árinu	(4.181.933)	(3.796.251)
Hækkun/(lækkun) vegna nýrra forsendna um dánartíðni	3.062.607	(2.580.149)
Hækkun vegna nýrra forsendna um örorkutíðni	0	2.833.043
Hækkun/(lækkun) vegna annarra breytinga	(1.277.197)	(757.283)
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	164.614.608	146.500.119

Skv. 39 gr. Laga nr. 129/1997, má ekki vera meira en 10% munur á milli eignarlíða og lífeyrisskuldbindinga og er þá miðað við mismun í hlutfalli af heildarskuldbindingu. Í sömu grein er einnig kveðið á um að hafi slíkur mismunur haldist meiri en 5% samfellt í fimm ár, beri stjórn sjóðsins að gera viðeigandi breytingar á samþykktum hans.

21. Skuldbindingar utan efnahags

Sjóðurinn hefur gert samninga sem skuldbinda hann til framtíðarfjárfestinga. Með samningunum hefur sjóðurinn skuldbundið sig til að fjárfesta í framtaks- og fasteignasjóðum fyrir ákveðna fjárhæð sem er innkölluð í nokkrum áföngum. Staða skuldbindinga lækkar um 2,8 milljarða króna á milli ára. Staða skuldbindinga í árslok er sem hér greinir:

	31.12.2019	31.12.2018
Innlendir óskráðir framtaks-, skuldabréfa-, og fasteignasjóðir	2.082.597	2.378.172
Erlendir óskráðir framtaks-, skuldabréfa-, og fasteignasjóðir	9.909.431	12.423.240
	11.992.028	14.801.412

22. Fjármálagerningar

Flokkar fjármálagerninga

Fjárfestingar lífeyrissjóðsins skiptast í eftirfarandi flokka fjármálagerninga

Fjárfestingar 2019	Gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals	Gangvirði
Eignahlutar í félögum og sjóðum.....	85.838.541	0	0	85.838.541	85.838.541
Skuldabréf.....	22.289.337	7.735.665	54.334.361	84.359.363	93.740.165
Aðrar fjárfestingar.....	27.082	0	0	27.082	0
Fjárfestingar samtals.....	108.154.960	7.735.665	54.334.361	170.224.986	179.578.706
Fjárfestingar 2018	Gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals	Gangvirði
Eignahlutar í félögum og sjóðum.....	64.324.073	0	0	64.324.073	64.324.073
Skuldabréf.....	18.227.740	6.531.689	54.496.781	79.256.211	87.165.003
Aðrar fjárfestingar.....	27.082	0	0	27.082	0
Fjárfestingar samtals.....	82.578.895	6.531.689	54.496.781	143.607.365	151.489.076

Stúgskipting gangvirðis

Taflan hér að neðan sýnir fjárfestingar sem færðar eru á gangvirði, flokkaðar eftir verðmatsaðferð. Matsaðferðum er skipt í þrjú stig sem endurspeglar mikilvægi þeirra forsenda sem lagðar eru til grundvallar við ákvörðun gangvirðis eignanna. Stigin eru eftirfarandi:

Stig 1: Gangvirðismatið byggir á skráðum verðbréfum á virkum markaði fyrir samskonar eignir og skuldir.

Stig 2: Gangvirðismatið byggir ekki á skráðum verðum á virkum markaði heldur á upplýsingum sem eru sannreynanlegar fyrir eignina eða skuldina, annað hvort beint (t.d. verð) eða óbeint (t.d. afleiddar af verðum).

Stig 3: Gangvirðismatið byggir á mikilvægum upplýsingum öðrum en markaðsupplýsingum.

	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2019.....	81.923.825	81.548	26.149.587	108.154.960
	Stig 1	Stig 2	Stig 3	Samtals
Fjárfestingar á gangvirði í árslok 2018.....	63.727.232	1.631.862	17.219.801	82.578.895

Við mat á fjáreignum sem falla undir stig 2 eru notaðar eftirfarandi aðferðir:

Í stig 2 eru færðar fjárfestingar þar sem ekki er virkur markaður. Matið á eignunum ákvarðast af nýlegum viðskiptum ótengdra aðila eða kaupþilboðum frá ótengdum aðilum. Einnig er stuðst við gangvirði annarra sambærilegra fjáreigna.

Við mat á fjáreignum sem falla undir stig 3 eru notaðar eftirfarandi aðferðir:

Við mat á fjárfestingum sem falla undir stig 3 eru notuð gögn eins og verðmat frá rekstraraðilum fjárfestinga- og fagfjárfestisjóða, söluréttur eða verðmat félagsins byggt á afkomu eða samanburði við sambærilegar fjáreignir.

Breytingar sem falla undir stig 3 á tímabilinu eru eftirfarandi:

Staða 1.1.2019	17.219.801
Keypt á árinu	8.635.500
Selt á árinu og arðgreiðslur	(3.184.377)
Flutt af stigi 1 og 2 yfir á stig 3	1.532.895
Matsbreyting	1.945.767
Staða 31.12.2019	26.149.587

23. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring

Hlutverk stjórnar lífeyrissjóðsins er samkvæmt lögum að hafa eftirlit með starfsemi sjóðsins. Liður í því eftirliti er samþykkt og innleiðing áhættu- og áhættustýringarstefnu. Á grundvelli hennar felur stjórn forstöðumanni áhættueftirlits umsjón með framkvæmd stefnunnar.

Sjóðurinn leggur áherslu á það í störfum sínum að áhættustefnan og framkvæmd hennar sé virkur þáttur í starfsemi. Stefnan tekur m.a. mið af reglugerð um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða; nr. 590/2017, reynslu af áhættustýringu og eðli og umfangi reksturs sjóðsins.

Í áhættustefnunni er skipulag sjóðsins skilgreint, mælt fyrir um umsjón og ábyrgð er varðar framkvæmd áhættustýringar, þeir áhættuþættir sem sjóðurinn fylgist með tilgreindir sem og hvernig með þeim er fylgst. Jafnframt er í stefnunni áhættuskrá með yfirliti yfir helstu áhættuþætti.

Áhætta í starfsemi sjóðsins er skilgreind, til samræmis við skilgreiningu í reglugerð Nr. 590/2017, þ.e. hættuna á fjárhagslegu tapi sem leiðir af atburði og fellur undir einn eða fleiri af þeim áhættuþáttum sem sjóðurinn skilgreinir og leiðir ekki til jafn mikillar eða meiri lekkunar skuldbindinga á sama tíma. Nær þessi áhætta bæði til atvika sem lúta að eignum og skuldbindingum sjóðsins sem og rekstrarlegum þáttum.

Helstu áhættuþættir í starfsemi sjóðsins eru fjárhagsleg áhætta (markaðsáhætta), mótaðilaáhætta, lífeyrstryggingaráhætta og rekstraráhætta.

Fjárhagsleg áhætta

Fjárhagsleg áhætta felst í hættunni á fjárhagslegu tapi vegna breytinga á vöxtum, gengi gjaldmiðla eða virði verðbréfa. Fjárhagslegri áhættu má skipta í a) vaxta- og endurfjárfestingaráhættu, b) uppgreiðsluáhættu, c) markaðsáhættu, d) gjaldmiðlaáhættu, e) ósamræmisáhættu, f) verðbólguáhættu og g) áhættu vegna eigna utan efnahagsreiknings.

Vaxta- og endurfjárfestingaráhætta

Hættan á að breytingar á vöxtum og lögum vaxtaferils leiði til lekkunar á virði skuldabréfa. Ef vextir hækka getur sjóðurinn þurft að innleysa gengistap við sölu á skuldabréfum sem keypt voru á lægri vöxtum. Þá getur lekkandi vaxtaumhverfi leitt til lægri ávöxtunarkröfu við kaup nýrra skuldabréfa þegar núverandi skuldabréf eru á gjaldganga og þegar fjárfest er fyrir innflæði (endurfjárfestingaráhætta).

Hluti skuldabréfa sjóðsins er færður til bókar á gangvirði og hluti á upphaflegri ávöxtunarkröfu við kaup. Sá hluti sem færður er til bókar á gangvirði er næmur fyrir breytingum á ávöxtunarkröfu á markaði. Hér að neðan má sjá hvaða áhrif breytingar á ávöxtunarkröfu hefur á gangvirði skuldabréfa sem færð eru til bókar á gangvirði, hreina eign og tryggingafræðilega stöðu. Annars vegar er gert ráð fyrir að ávöxtunarkrafa verðtrygðra og óverðtrygðra markaðsskuldabréfa lækki um 100 punkta og hins vegar að ávöxtunarkafan hækki um 100 punkta. 100 punkta breyting samsvarar eins prósentustigs breytingu á ávöxtunarkröfu.

Áhrif á hreina eign samtryggingardeildar til greiðslu lífeyris:

	31.12.2019 100 punkta lækkun	31.12.2019 100 punkta hækkun	31.12.2018 100 punkta lækkun	31.12.2018 100 punkta hækkun
Breyting á ávöxtunarkröfu:				
Verðtrygð skuldabréf færð á gangvirði.....	2.070.714	(1.850.064)	1.772.722	(1.534.764)
Óverðtrygð skuldabréf færð á gangvirði.....	258.788	(216.800)	0	0
Samtals gangvirðisbreyting.....	2.329.502	(2.066.864)	1.772.722	(1.534.764)
Hrein eign til greiðslu lífeyris.....	175.873.134	175.873.134	148.420.897	148.420.897
Breytinga á hreinni eign.....	2.329.502	(2.066.864)	1.772.722	(1.534.764)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði.....	178.202.636	173.806.270	150.193.619	146.886.133

Í töflunni hér á efur er sýnt hver áhrifin eru á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins. Tryggingafræðileg staða þann 31.12.19 er -0,5% en var -1,3% þann 31.12.2018.

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar:

	31.12.2019 100 punkta lækkun	31.12.2019 100 punkta hækkun	31.12.2018 100 punkta lækkun	31.12.2018 100 punkta hækkun
Breyting á ávöxtunarkröfu:				
Verðtrygð skuldabréf færð á gangvirði.....	0,58%	-0,52%	0,55%	-0,47%
Óverðtrygð skuldabréf færð á gangvirði.....	0,07%	-0,06%	0,00%	0,00%
Samtals áhrif á tryggingafræðilega stöðu.....	0,66%	-0,58%	0,55%	-0,47%
Tryggingafræðileg staða.....	-0,53%	-0,53%	-1,31%	-1,31%
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu.....	0,66%	-0,58%	0,55%	-0,47%
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði.....	0,13%	-1,11%	-0,76%	-1,79%

Uppgreiðsluáhætta

Hluti af skuldabréfaeign sjóðsins er með uppgreiðsluheimild. Það felur í sér uppgreiðsluáhættu sem felst í því að skuldabréf verði mögulega greidd upp fyrir lokagjaldganga og lífeyrissjóðurinn þurfi því að endurfjárfesta á lægri vöxtum.

Markaðsáhætta

Markaðsáhætta er sú hættu að gangvirði eignarhluta í félögum og sjóðum lækki. Hætta er á lækkun gangvirðis eignarhluta í félögum og sjóðum. VaR (Value at Risk) er notað til að meta líkur á tilteknu tapi miðað við eignasafn sjóðsins og söguleg gögn. Staðalfrávik er notað til að meta flókt/sveiflur eignasafna og með því er unnt að skoða sviðsmyndir til að meta markaðsáhættu.

Stór hluti eigna sjóðsins er í markaðsverðbréfum, bæði hlutabréfum og skuldabréfum. Markaðsverðbréf mynda stærsta hluta þeirra eigna sem ætlað er að standa á móti lífeyrisskuldbindingu sjóðsins. Fjárfestingar sjóðsins í eignarhlutum í félögum og sjóðum eru að mestu leyti í skráðum eignum, en þó er hluti af fjárfestingum sjóðsins einnig í óskráðum eignum.

23. Áhættupættir í starfsemi og áhættustýring (framhald)

Áhrif 5% og 10% lækkunar á gangvirði eignarhluta í félögum og sjóðum á eignir sjóðsins og tryggingafræðilega stöðu er sýnd hér að neðan. Tekið skal fram að 5% og 10% hækkun á gangvirði hefur sömu áhrif en í gagnstæða átt, þ.e. til hækkunar á hreinni eign til greiðslu lífeyris og til bætingar á tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins.

Áhrif á hreina eign samtryggingardeildar til greiðslu lífeyris:	31.12.2019	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2018
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif á innlend hlutabréf, verðbréfa- og fagfjárfestastjóði.....	(1.801.618)	(3.603.237)	(1.328.411)	(2.656.822)
Áhrif á erlend hlutabréf, verðbréfa- og fagfjárfestastjóði.....	(2.490.309)	(4.980.617)	(1.887.793)	(3.775.585)
Samtals gangvirðisbreyting.....	(4.291.927)	(8.583.854)	(3.216.204)	(6.432.407)
Hrein eign til greiðslu lífeyris.....	175.873.134	175.873.134	148.420.897	148.420.897
Breyting á hreinni eign.....	(4.291.927)	(8.583.854)	(3.216.204)	(6.432.407)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði.....	171.581.207	167.289.280	145.204.693	141.988.489
Áhrif á tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar:	31.12.2019	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2018
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif vegna innl. hlutabréfa, verðbréfa- og fagfjárfestastjóða.....	-0,51%	-1,01%	-0,41%	-0,82%
Áhrif vegna erlendra hlutabréfa, verðbréfa- og fagfjárfestastjóða.....	-0,70%	-1,40%	-0,58%	-1,17%
Samtals gangvirðisbreyting.....	-1,21%	-2,42%	-0,99%	-1,99%
Tryggingafræðileg staða.....	-0,53%	-0,53%	-1,31%	-1,31%
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu.....	-1,21%	-2,42%	-0,99%	-1,99%
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði.....	-1,74%	-2,95%	-2,31%	-3,30%

Gjaldmiðlaáhætta

Gjaldmiðlaáhætta sjóðsins felst í hættu á að sveiflur á gengi íslensku krónunnar annars vegar og erlendra myntkrossa hins vegar geti haft neikvæð áhrif á eignastöðu sjóðsins. Þessari áhættu er hægt að stýra með framvirkum samningum og valréttum en sökum skilyrða í tengslum við gjaldþyrshöft eru möguleikar á því takmarkaðir. Meirihluti eigna sjóðsins í árslok 2019 er í íslenskum krónum en um 32,0% er í erlendum fjáreignum, fjárfestingum og handbæru fé, sem svarar til 54,5 milljarða króna. Hér á eftir eru tilgreindir þeir gjaldmiðlar sem mest áhrif hafa á rekstur sjóðsins. Upplýsingar um gengi og útreikning á flökti taka tillit til kaupgengis Seðlabanka Íslands.

Mynt	Árslokagengi 2019	Árslokagengi 2018	Meðalgengi 2019	Meðalgengi 2018	Ársflökt 2019
USD.....	120,81	116,05	122,35	108,38	8,3%
EUR.....	135,45	132,86	136,92	127,73	7,2%
NOK.....	13,73	13,36	13,89	13,27	8,8%
GBP.....	159,03	147,97	156,11	144,35	9,4%

Í töflunni hér fyrir neðan eru sýnd hvaða áhrif 5% og 10% styrking á gengi íslensku krónunnar gangvart viðkomandi gjaldmiðlum hefði á gangvirði eigna í erlendri mynt, hreina eign til greiðslu lífeyris og tryggingafræðilega stöðu miðað við stöðu eigna í viðkomandi erlendum gjaldmiðli á reikningsskiladegi. 5% og 10% veiking á gengi íslensku krónunnar hefði öfug áhrif.

Áhrif á hreina eign samtryggingardeildar til greiðslu lífeyris:	31.12.2019	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2018
Styrking á gengi íslensku krónunnar:	5%	10%	5%	10%
USD.....	(1.514.776)	(3.029.551)	(1.061.304)	(2.122.607)
EUR.....	(1.042.247)	(2.084.495)	(803.897)	(1.607.795)
GBP.....	(34.500)	(69.000)	(29.849)	(59.699)
NOK.....	(135.118)	(270.235)	(162.068)	(324.136)
Samtals.....	(2.726.640)	(5.453.281)	(2.057.118)	(4.114.237)
Hrein eign til greiðslu lífeyris.....	175.873.134	175.873.134	148.420.897	148.420.897
Breyting á hreinni eign.....	(2.726.640)	(5.453.281)	(2.057.118)	(4.114.237)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytt gangvirði.....	173.146.494	170.419.854	146.363.779	144.306.660

23. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring (framhald)

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar:	31.12.2019	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2018
Breyting á gangvirði:	5%	10%	5%	10%
USD.....	-0,43%	-0,85%	-0,33%	-0,7%
EUR.....	-0,29%	-0,59%	-0,25%	-0,5%
GBP.....	-0,01%	-0,02%	-0,01%	0,0%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar.....	-0,04%	-0,08%	-0,05%	-0,1%
Samtals.....	-0,77%	-1,54%	-0,64%	-1,27%
Tryggingafræðileg staða.....	-0,53%	-0,53%	-1,31%	-1,31%
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu.....	-0,77%	-1,54%	-0,64%	-1,27%
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði.....	-1,30%	-2,07%	-1,95%	-2,58%

Ósamræmisáhætta

Ósamræmisáhætta vísar til ósamræmis í breytingum á gangvirði eigna annars vegar og skuldbindinga hins vegar. Dæmi um slíkan áhættuþátt er verðtrygging. Lífeyrissjóðir eru verðtryggðar skuldbindingar, en eignir sjóðsins eru hins vegar ekki verðtryggðar að fullu. Ýmsar eignir hafa þó eiginleika óbeinnar verðtryggingar. Álagsprófum og næmnigreiningum er beitt á eignir og skuldbindingar til þess að meta næmni þeirra fyrir breytingum á vöxtum, verðbólgu og öðrum þáttum sem eru sameiginlegir eignum og skuldbindingum.

Verðbólguáhætta

Verðbólguáhætta er sú hætta að verðbólga valdi hækkun á lífeyrisskuldbindingum umfram raunávöxtun óverðtryggðra eigna. Verðbólguáhætta er viðvarandi í rekstri sjóðsins þar sem skuldbindingar eru að fullu verðtryggðar en eignasafnið er hins vegar að hluta ávaxtað í óverðtryggðum verðbréfum.

	Fjárhæð	Fjárhæð	Hlutfall af eignum	Hlutfall af eignum
Verðtryggðar eignir*	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Skuldabréf með ábyrgð ríkisins.....	30.285.317	32.621.005	17,8%	22,7%
Skuldabréf sveitarfélaga.....	15.414.880	13.377.332	9,1%	9,3%
Skuldabréf og víxlar lánastofnana, þ.m.t. sértryggð skuldabréf.....	6.472.396	6.801.298	3,8%	4,7%
Fasteignaverðtryggð lán.....	7.735.665	6.531.689	4,5%	4,5%
Skuldabréf fyrirtækja og fagfjárfestasjóða.....	19.814.902	15.300.083	11,6%	10,7%
Samtals.....	79.723.160	74.631.407	46,8%	52,0%

* Að auki eru um 31 m. kr. af verðtryggðum eignum í verðbréfasjóðum. Þær eignir hafa óveruleg áhrif á heildarhlutfall verðtryggðra eigna.

Áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings

Hætta á breytingum á undirliggjandi eignum eða skuldbindingum utan efnahags. Framvirkir gjaldmiðlasamningar, afleiður og skuldbindandi samningar um greiðslur í framtakssjóði eru dæmi um eignir og skuldbindingar utan efnahagsreiknings. Ekki eru til staðar opinir og útstandandi framvirkir gjaldmiðlasamningar og afleiður hjá sjóðnum. Upplýsingar um skuldbindingar vegna framtakssjóða er að finna í skýringu nr. 21.

Mótaðilaáhætta

Mótaðilaáhætta er hætta á fjárhagslegu tapi ef gagnaðili fjármálagernings stendur ekki við umsamdar skuldbindingar sínar. Mótaðilaáhætta má skipta í útlánaáhætta, samþjöppunaráhætta, landsáhætta, afhendingaráhætta og uppgjörsáhætta.

Með greiningu á mótaðilaáhætta er leitast við að meta hættuna á því að gagnaðilar fjármálagernings standi ekki við skuldbindingar sínar. Undir mótaðilaáhætta fellur m.a. útlánaáhætta, sem er sú áhætta að mótaðilar standi ekki skil á greiðslum af fjármálagerningum. Dæmi um slíka fjármálagerninga eru skuldabréf, víxlar, skuldaviðurkenningar og innlán, en dæmi um aðra samninga sem geta falið í sér útlánaálgildi eru afleiðusamningar. Útlánaáhætta er m.a. metin á grundvelli mats á lánshæfi stærstu útgefenda. Vísad er í skýringu 14 varðandi sundurliðun og breytingar á varúðarfærslum og afskriftum á árinu.

Þeir mótaðilar sjóðsins sem hafa opinbera lánshæfiseinkunn eru ríkissjóður, Arion banki hf., Íslandsbanki hf og Landsbanki hf. Ríkissjóður er með einkunnina AA- hjá Standard & Poor's þegar kemur að langtíma skuldbindingum í innlendra mynt og horfur stöðugar. Arion banki, Íslandsbanki og Landsbanki eru allir með lánshæfiseinkunn BBB frá Standard & Poor's á skuldbindingum til langs tíma og horfur jákvæðar.

	Fjárhæð	Fjárhæð	Hlutfall af eignum	Hlutfall af eignum
Útlánaáhætta, lánshæfismat miðast við 31.12.2019	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2019	31.12.2018
Skuldabréf með ábyrgð ríkissj., lánshæfismat S&P AA.....	33.206.147	35.128.810	19,5%	24,5%
Mótaðilar með lánshæfismat S&P, BBB.....	6.386.473	6.801.298	3,8%	4,7%
Aðrir mótaðilar með innlent lánshæfismat 1).....	26.868.962	18.446.168	15,8%	12,8%
Önnur skuldabréf.....	10.170.074	12.348.245	6,0%	8,6%
Útlán til sjóðsfélaga og annarra.....	7.727.707	6.531.689	4,5%	4,5%
Samtals.....	84.359.363	79.256.211	49,6%	55,2%

1) Þessir mótaðilar hafa verið lánshæfismetrir af ALM Verðbréfum hf. á árunum 2015-2019. Lánshæfismat þeirra er á milli B- og A+.

23. Áhættupættir í starfsemi og áhættustýring (framhald)

Lífeyrstryggingaráhætta

Lífeyrstryggingaráhætta er hættan á því að lífeyrissjóður geti ekki staðið við lífeyrisskuldbindingar sínar (greitt lífeyri) að fullu. Lífeyrstryggingaráhætta má skipta í skerðingaráhættu, iðgjaldaráhættu, umhverfisáhættu, lýðfræðilega áhættu og réttindaflutningsáhættu. Til þess að meta lífeyrstryggingaráhættu er m.a. horft á hlutfall lífeyris á móti iðgjöldum, aldursamsetningu sjóðfélaga og fleira.

Með því að framkvæma svokallaðar tölfraðilegar hermanir (e. simulation) á eignum og skuldbindingum sjóðsins miðað við mismunandi forsendur er hægt að meta líkur á að sjóðurinn þurfi að breyta réttindum, samaber nánari ákvæði laga og samþykka sjóðsins.

Sjóðurinn framkvæmir reglulega álagspróf með hliðsjón af leiðbeinandi tilmælum FME nr. 1/2013. Markmið með framkvæmd álagsprófsins er að meta hvort tryggingafræðileg staða sjóðsins verði undir -10% miðað við mismunandi álagsþætti. Þetta er gert þar sem að í 39. gr. laga nr. 129/1997 er kveðið á um að ef heildar tryggingafræðileg staða lífeyrissjóða án ábyrgðar, leiðir í ljós að meira en 10% munur er á milli eignaliða og lífeyrisskuldbindinga er skylt að gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum. Með sama hætti þarf að gera breytingar á samþykktum ef munurinn hefur haldist 5% eða meiri síðastliðin 5 ár.

Niðurstöður álagsprófs:	Trygginga- fræðileg staða	Trygginga- fræðileg staða	Breyting trygginga- fræðilegrar stöðu	Breyting trygginga- fræðilegrar stöðu
	31.12.2019	31.12.2018	2019	2018
Núverandi staða.....	-0,5%	-1,3%		
Tryggingafræðileg krafa lækkuð úr 3,5% í 3%.....	-10,3%	-10,9%	-9,7%	-9,6%
Líföflur hliðrast um 2 ár.....	-5,9%	-6,8%	-5,4%	-5,5%
Örorkulíkur auknar um 10%.....	-2,3%	-3,0%	-1,8%	-1,7%
Vísitala neysliverðs hækkun ársins aukin um 0,5%.....	-0,8%	-2,0%	-0,2%	-0,7%
Gengisvísitala lækkar um 10%.....	-2,1%	-2,7%	-1,6%	-1,3%
Veðskuldabréf lækka um 10%.....	-0,7%	-1,5%	-0,2%	-0,2%
Markaðsskuldabréf lækka um 10%.....	-2,9%	-3,6%	-2,4%	-2,3%
Erlend hlutabréf lækka um 10%.....	-1,7%	-2,3%	-1,2%	-1,0%
Innlend hlutabréf lækka um 10%.....	-1,4%	-2,1%	-0,9%	-0,8%

Lausafjárahætta

Lausafjárahætta er hættan á að lífeyrissjóður hafi ekki nægjanlegt laust fé til að mæta greiðsluskuldbindingum. Skipta má lausafjárahættu í seljanleikaáhættu og útstreymisáhættu. Seljanleikaáhætta lýtur að því að ekki sé unnt að selja tiltekna fjármálagerninga innan tiltekins tíma. Stærsti hluti eigna sjóðsins eru skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs og skráð verðbréf sem almennt teljast til seljanlegra eigna.

Hlutfall innlána, skuldabréfa með ábyrgð ríkissjóðs og skráðra verðbréfa af eignum:

	31.12.2019	31.12.2018
Innlán	2,8%	2,5%
Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	18,8%	23,6%
Innlend skráð hlutabréf	11,2%	9,8%
Skráð skuldabréf sveitarfélaga, lánastofnana og fyrirtækja	22,6%	22,8%
Erlend skráð hlutabréf	2,2%	1,8%
Innlend skráð hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum (lög nr. 30/2003)	1,8%	1,4%
Erlend skráð hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum (lög nr. 30/2003)	18,3%	17,1%
Samtals	77,6%	79,0%

Útstreymisáhætta vísar hins vegar til hættunnar á því að ekki sé unnt að standa við greiðslur vegna lífeyrisskuldbindinga eða uppgjörs samninga sem sjóðurinn hefur undirgengist, t.d. vegna verðbréfaíðskipta.

Til að lágmarka útstreymisáhættu er fylgst með útstreymi greidds lífeyris og innstreymi iðgjalda og afborgana/arðgreiðslna af verðbréfum. Ef hlutfall milli lífeyris og iðgjalda er minna en 100% þýðir það að það er meira innstreymi af iðgjöldum til sjóðsins heldur en sjóðurinn greiðir út í lífeyri, þ.e. nettó innstreymi fjármagns til sjóðsins.

Hlutfall lífeyris af iðgjöldum samtryggingardeildar*:

	31.12.2019	31.12.2018
Lífeyrir	4.260.761	3.869.494
Iðgjöld	11.671.611	10.950.069
Lífeyrisbyrði	36,5%	35,3%

*Lífeyrisbyrði séreignardeildar er sýnd í skýringu 24.

Pólítísk áhætta

Pólítísk áhætta er skilgreind sem áhættan af því að aðgerðir eða aðgerðarleysi stjórnvalda auki lífeyrisbyrði sjóðsins eða skerði eignir hans, auk annarra neikvæðra áhrifa sem óvissa um mögulegar stjórnvaldsaðgerðir kann að skapa. Undir þetta falla t.a.m. breytingar á lögum eða reglum um starfsemi eða túlkun þeirra sem valda verulegum breytingum á starfsemi. Þetta kunna t.d. að vera breytingar á lögum um lífeyrissjóði, uppgjörsreglum, skattalögum, lögum um aðra aðila sem hafa áhrif á starfsemi sjóðsins, efnirliti og efnirlitsreglum og heimildum til fjárfestinga.

Rekstraráhætta

Rekstraráhætta er hættan á fjárhagslegu tapi vegna ófullnægjandi innri verkferla, starfsmanna, kerfa eða vegna ytri atburða í rekstrarumhverfi lífeyrissjóða. Skipta má rekstraráhættu í starfsmannaáhættu, áhættu vegna svika, áhættu vegna upplýsingataekni, orösporsáhættu, skjalaáhættu, áhættu vegna útivistunar og upplýsingaáhættu.

Skilvirkar leiðir til að takmarka rekstraráhættu eru skýrar innri reglur, starfslýsingar, verkferlar sem skilgreina verklag við helstu verkþætti og skýrt skipurit.

24. Kennitölur

Samtryggingardeild

Fimm ára yfirlit	2019	2018	2017	2016	2015
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt:					
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar.....	-0,5%	-1,3%	-0,3%	-2,2%	0,5%
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar.....	4,4%	0,6%	0,6%	-1,1%	3,1%
Ávöxtun:					
Hrein nafnávöxtun	13,17%	6,07%	7,15%	2,64%	10,40%
Hrein raunávöxtun	10,23%	2,73%	5,33%	0,53%	8,24%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar:					
Síðustu 5 ára.....	5,35%	4,68%	5,24%	5,38%	5,65%
Síðustu 10 ára.....	4,89%	3,32%	0,91%	0,67%	1,68%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	35,47%	32,43%	33,98%	34,01%	33,89%
Skráð skuldabréf.....	47,58%	53,12%	51,04%	53,00%	50,62%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	14,86%	12,30%	11,07%	10,17%	11,39%
Óskráð skuldabréf.....	2,07%	2,13%	3,89%	2,82%	4,08%
Aðrar fjárfestingar.....	0,02%	0,02%	0,02%	0,00%	0,02%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum:					
Eignir í íslenskum krónum	67,96%	71,35%	74,88%	81,56%	82,37%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	32,04%	28,65%	25,12%	18,44%	17,63%
Fjöldi:					
Fjöldi virkra sjóðfélaga	14.345	14.436	13.055	12.285	11.405
Fjöldi sjóðfélaga í árslok.....	99.082	96.219	92.429	88.739	85.692
Fjöldi lífeyrisþega.....	8.165	7.708	7.238	6.744	6.323
Stöðugildi.....	12,4	12,3	11,3	11,1	11,1
Hlutfallsleg skipting lífeyris:					
Ellilífeyrir	64,91%	64,37%	63,26%	62,08%	61,31%
Örorkulífeyrir.....	30,52%	31,02%	31,88%	32,94%	33,41%
Makalífeyrir.....	3,53%	3,52%	3,67%	3,74%	3,93%
Barnalífeyrir.....	1,04%	1,09%	1,19%	1,24%	1,36%
Lífeyrisbyrði samtryggingardeildar.....	36,5%	35,3%	40,5%	45,2%	50,5%
Fjárhæðir á föstu verðlagi:					
Iðgjöld alls.....	11.821.591	11.361.186	9.118.328	7.583.006	6.450.243
Lífeyrir alls.....	4.279.340	3.991.128	3.686.786	3.434.673	3.260.446
Hreinar fjárfestingatekjur alls.....	20.414.904	8.828.797	9.553.767	3.511.716	11.733.012
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður alls.....	306.150	302.644	285.517	249.293	222.418
Hækkun á hreinni eign.....	27.651.005	15.896.210	14.398.968	7.300.178	14.326.286
Aðrar kennitölur:					
Skrifstofu og stjórnunarkostn. í % af iðgjöldum	2,6%	2,7%	3,1%	3,3%	3,4%
Hreinar fjárfestingatek. í % af meðalstöðu eigna	12,5%	6,1%	7,1%	2,9%	10,3%
Skrifstofu og stjórnunarkostn. í % af meðalst. eigna	0,19%	0,21%	0,22%	0,21%	0,20%
Skilgreiningar:					
Nafnávöxtun					
Ávöxtun á meðaltali hreinnar eignar í upphafi og lok ársins.					
Raunávöxtun:					
Ávöxtun sjóðsins umfram verðlagsbreytingar samkvæmt vísitölu neysluverðs.					
Hrein raunávöxtun:					
Raunávöxtun þegar kostnaður við rekstur sjóðsins hefur verið dreginn frá					
Fjöldi virkra sjóðfélaga:					
Meðaltal fjölda sjóðfélaga sem greiddi iðgjöld á árinu					
Fjöldi lífeyrisþega:					
Meðaltal fjölda lífeyrisþega sem fengu greiddan lífeyri á árinu.					

24. Kennitölur (framhald)

Séreignardeild

	2019	2018	2017	2016	2015
Ávöxtun sparnaðarleið 1¹⁾:					
Hrein nafnávöxtun	6,33%	0,87%	e.t	e.t	e.t
Hrein raunávöxtun	3,57%	-2,31%	e.t	e.t	e.t
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar:					
Síðustu 5 ára.....	e.t	e.t	e.t	e.t	e.t
Síðustu 10 ára.....	e.t	e.t	e.t	e.t	e.t
Ávöxtun sparnaðarleið 2:					
Hrein nafnávöxtun	12,61%	2,86%	7,67%	1,01%	10,65%
Hrein raunávöxtun	9,68%	-0,38%	5,83%	-1,07%	8,39%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar:					
Síðustu 5 ára.....	4,39%	3,41%	4,64%	4,40%	5,18%
Síðustu 10 ára.....	4,72%	4,16%	2,62%	2,01%	3,00%
Hlutfallsleg skipting annarra fjárfestinga leið 1:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	100,00%	100,00%			
Hlutfallsleg skipting annarra fjárfestinga leið 2:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	73,80%	60,51%	53,21%	51,21%	50,14%
Skráð skuldabréf	26,20%	39,49%	46,79%	48,79%	49,86%
Hlutfallsleg skipting annarra fjárfestinga eftir gjaldmiðlum leið 1:					
Eignir í íslenskum krónum	100,00%	100,00%			
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	0,00%	0,00%			
Hlutfallsleg skipting annarra fjárfestinga eftir gjaldmiðlum leið 2:					
Eignir í íslenskum krónum	72,93%	74,51%	71,22%	81,90%	80,04%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	27,07%	25,49%	28,78%	18,10%	19,96%
Fjöldi (báðar sparnaðarleiðir):					
Fjöldi virkra sjóðfélaga í almennri séreign	138	97	87	72	85
Fjöldi virkra sjóðfélaga í tilgreindri séreign	446	435	380	0	0
Fjöldi lífeyrisþega	6	4	3	3	3
Lífeyrisbyrði séreignardeilda	12,4%	15,4%	28,7%	73,1%	56,7%

Skilgreiningar:

Nafnávöxtun

Reiknað er daglegt gengi á eignir séreignardeilda. Ávöxtun þeirra tekur því mið af breytingu á gengi á árinu.

Raunávöxtun

Ávöxtun sjóðsins umfram verðlagsbreytingar samkvæmt vísitölu neysluverðs

Hrein raunávöxtun

Raunávöxtun þegar kostnaður við rekstur sjóðsins hefur verið dreginn frá

Fjöldi virkra sjóðfélaga

Meðaltal fjölda sjóðfélaga sem greiddi iðgjöld á árinu

Fjöldi lífeyrisþega

Meðaltal fjölda lífeyrisþega sem fengu greiddan lífeyri á árinu

¹⁾ Sparnaðarleið 1 hóf starfsemi sína á vormanuðum 2018

Deildaskiptur ársreikningur 2019

Deildaskipt yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2019

	Skýr.	Samtryggingar- deild	Séreignar- deild I	Séreignar- deild II	Samtals
Iðgjöld	3				
Iðgjöld sjóðfélaga		2.862.685	3.363	20.440	2.886.489
Iðgjöld launagreiðanda		8.126.622	17.680	108.876	8.253.179
Réttindaflutningar og endurgreiðslur		(33.416)	(71)	(309)	(33.796)
Sérstök aukaframlög		715.719	0	0	715.719
		<u>11.671.611</u>	<u>20.973</u>	<u>129.008</u>	<u>11.821.591</u>
Lífeyrir					
Lífeyrir	4	4.181.933	1.263	17.316	4.200.512
Umsjónarnefnd eftirlauna		(703)	0	0	(703)
Annar beinn kostnaður vegna örorku		11.142	0	0	11.142
Framlag í VIRK starfsendurhæfingarsjóð		68.389	0	0	68.389
		<u>4.260.761</u>	<u>1.263</u>	<u>17.316</u>	<u>4.279.340</u>
Fjárfestingartekjur					
Tekjur af eignarhlutum	5	13.884.155	766	55.588	13.940.509
Tekjur af skuldabréfum	5	6.230.596	0	12.017	6.242.612
Vaxtatekjur og gengism. af handbæru fé		202.563	17	438	203.018
Vaxtatekjur af iðgj. og öðrum kröfum		48.891	31	445	49.366
Fjárfestingagjöld		(19.258)	(4)	(1.338)	(20.601)
		<u>20.346.946</u>	<u>809</u>	<u>67.149</u>	<u>20.414.904</u>
Rekstrarkostnaður					
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður	7	305.559	9	582	306.150
		<u>305.559</u>	<u>9</u>	<u>582</u>	<u>306.150</u>
Hækkun á hreinni eign á tímabilinu		27.452.237	20.510	178.258	27.651.005
Hrein eign frá fyrra ári		<u>148.420.897</u>	<u>7.129</u>	<u>499.483</u>	<u>148.927.509</u>
Hrein eign í árslok til greiðslu lífeyris		<u>175.873.134</u>	<u>27.639</u>	<u>677.741</u>	<u>176.578.514</u>

Deildaskiptur efnahagsreikningur 31. desember 2019

	Skýr.	Samtryggingar- deild	Séreignar- deild I	Séreignar- deild II	Samtals
Eignir					
Fjárfestingar					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	10,11,12,15	85.342.081	18.950	477.510	85.838.541
Skuldabréf	13,14,15	84.189.805	0	169.559	84.359.363
Aðrar fjárfestingar		27.082	0	0	27.082
		<u>169.558.967</u>	<u>18.950</u>	<u>647.068</u>	<u>170.224.986</u>
Kröfur					
	16				
Kröfur á launagreiðendur		1.480.452	1.282	8.474	1.490.208
Aðrar kröfur		2.136	1.729	6.623	10.487
		<u>1.482.588</u>	<u>3.011</u>	<u>15.097</u>	<u>1.500.696</u>
Ýmsar eignir					
Varanlegir rekstrarfjármunir	17	45.649	0	0	45.649
Handbært fé	18	4.937.818	5.678	15.575	4.959.071
		<u>4.983.468</u>	<u>5.678</u>	<u>15.575</u>	<u>5.004.721</u>
Eignir samtals		<u>176.025.023</u>	<u>27.639</u>	<u>677.741</u>	<u>176.730.402</u>
Skuldir					
Viðskiptaskuldir					
	19				
Áfallinn kostnaður og fyrirframinnh. tekjur		86.077	0	0	86.077
Aðrar skuldir		65.811	0	0	65.811
		<u>151.888</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>151.888</u>
Skuldir		<u>151.888</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>151.888</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris alls		<u>175.873.134</u>	<u>27.639</u>	<u>677.741</u>	<u>176.578.514</u>

Deildarskipt yfirlit um sjóðstreymi 2019

	Samtryggingar- deild	Séreignar- deild I	Séreignar- deild II	Samtals
Inngreiðslur				
Iðgjöld	11.701.457	20.472	127.879	11.849.808
Vaxtatekjur	108.868	37	700	109.605
Aðrar inngreiðslur	8.351	1.129	9.021	18.501
Inngreiðslur	11.818.677	21.638	137.599	11.977.914
Útgreiðslur				
Lífeyrir	4.261.192	1.263	17.316	4.279.771
Rekstrarkostnaður	300.016	9	582	300.607
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	5.776	0	0	5.776
Aðrar útgreiðslur	25.831	1.733	7.961	35.524
Útgreiðslur	4.592.815	3.005	25.859	4.621.679
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	7.225.862	18.633	111.740	7.356.234
Fjárfestingarhreyfingar				
Innb. tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum	1.706.129	0	126	1.706.255
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(31.400.948)	(18.249)	(186.847)	(31.606.044)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	22.316.840	4.714	52.731	22.374.284
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	8.256.820	0	44.385	8.301.205
Keypt skuldabréf	(9.645.298)	0	(13.979)	(9.659.277)
Seld skuldabréf	2.556.104	0	0	2.556.104
Gjöld vegna reksturs íbúðarhúsnæðis	(3.928)	0	0	(3.928)
Ráðstöfun alls	(6.214.281)	(13.536)	(103.584)	(6.331.400)
Hækkun á sjóði og veltiinnlánnum	1.011.581	5.097	8.156	1.024.834
Gengismunur af handbæru fé	150.582	0	0	150.582
Handbært fé í upphafi árs	3.775.655	580	7.420	3.783.655
Handbært fé í árslok	4.937.818	5.678	15.575	4.959.071

Annual Report 2019

Report of the Board of Directors and Managing Director

Please note.

These financial statements are translated from the original which is in Icelandic. If there are discrepancies between the two versions, the Icelandic version will take priority over the translated version.

Fund's purpose

Festa Pension Fund operates according to law no. 129/1997 regarding mandatory pension coverage. The Pension Fund operates offices in three locations. The main office is in Reykjanesbær and additional offices are in Akranes and Selfoss.

Rules governing annual financial statements

The Pension Fund's annual financial statements have been prepared in accordance with rules issued by the Financial Supervisory Authority No. 335/2015, regarding the Annual Financial Statements of Pension Funds.

Number of fund members, employers and premiums received

The Fund has three divisions, a mutual pension scheme and two private pension schemes with different pay-out rules. During the year 2019, a total of 2,550 employers paid contributions to the mutual scheme on behalf of 19,154 participants. Active participants, i.e. those contributing every month of the year were 14,345. Contribution income amounted to ISK 10,956 million, representing a 5.1% increase on the previous year. Fund participants at year end were 99,082.

A total of 433 employers paid contributions to the private schemes on behalf of 778 participants in 2019. Contributions income amounted to ISK 150,0 million, representing a 29.8% increase year-on-year. Fund participants at year end are 5,584.

Number of pensioners and pension payments

Benefit payments during the year amounted to ISK 4,182 million for the mutual scheme, representing a 10.1% increase on the previous year. Beneficiaries were 10,083, of which 6,250 received retirement benefits, 2,718 received disability benefits and 1,115 received survivors benefits (including surviving spouse and children). Some participants receive more than one type of benefit payments.

Net investment income

Net investment income was ISK 20,415 million, compared with ISK 8,599 million the previous year. Operating expenses were ISK 306.2 million in 2019 compared to ISK 294.8 million the year before. Operating expenses as percentage of average asset position was 0.19%, an improvement on the year before (0.21%). Staff positions numbered 12.4. Salaries totalled ISK 143.6 million and salary-related expenses ISK 34.9 million.

Net assets for pension payments

Net assets for pension payments for the pension fund was ISK 176,579 million, compared with ISK 148,928 million at the end of 2018, representing an increase of 18.6%. The Fund's investments were 68% in ISK and 32% in foreign currency. Holdings in companies and funds represented 50.3% of investments and bonds and cash represented 49.7% of investments. Given the underlying assets of funds, equity represented 37.8% of investments and bonds and cash represented 62.2%.

Return on investment

The Icelandic Central bank lowered interest rates during the year, from 4.5% to 3.0%, after having raised rates during 2018. Return on non-indexed bonds was in the range from 5%-25%, with the longer duration non-indexed bonds outperforming. The indexed government bonds performed in the nominal range of 0%-6.6% with the longer duration outperforming the shorter duration. The domestic equity market performed well during the year, the overall index was up 27.8%.

Global equity (MSCI world) finished the year up by 25% in dollar terms, but was up by 30% as measured in ISK. The Icelandic krona weakened against the dollar by 4.5%. The krona weakened as measured against a trade weighted index by 3.4%.

The real rate of return, net of costs, for the mutual scheme was 10.23% when adjusted by the consumer-price index. The five year rolling average of real rate of return is 5.35%. The real rate of return for private scheme I was 3.57% when adjusted by the consumer-price index. The real rate of return for private scheme II was 9.68% when adjusted by the consumer-price index. The five year rolling average of real rate of return for private scheme II is 4.39%. All bonds in the private scheme are priced at market value at year end. Inflation for the year was 2.67%.

Actuarial assessment

An actuarial assessment was undertaken on the Fund's assets and liabilities as of year-end 2019. Assets compared with total liabilities are negative by 0.5%. The premise of the assessment is that the Fund's return on assets over the coming decades will be 3.5% above the rise in the Consumer Price Index. Further information can be found in the Fund's statement of actuarial position.

Statement on corporate governance and risk management

The Pension Fund emphasises good corporate governance in formulating policy and in the everyday management of the Fund. By applying good corporate governance the Fund intends to promote increased transparency in its operation. In developing its statement of good corporate governance, the Fund took note of generally accepted principles and guidance regarding good corporate governance policies.

Its statement on corporate governance provides Fund members, premiums payers, public bodies, employees and other stakeholders with information on how the Pension Fund is governed. The statement is furthermore intended to support good management practices by the Fund and ensure its sound operation.

The Board of Directors has adopted a risk policy for the Fund with the aim of increasing the security of its operations. This policy is based on statutory requirements, FME guidelines and the Fund's formulated policy. The risk policy is based on defining risk management, which involves setting up a surveillance system enabling the Fund to analyse, measure, monitor and manage the risk in its operation wherever possible. The Board of Directors emphasises making the risk policy an active part of the Fund's activities. It is discussed each year by the Board and, as appropriate, reviewed in part or in full. Emphasis is placed on ensuring that the Board and management have good insight into the Fund's principal risk factors and that the Fund's employees are knowledgeable of their role in the process of risk management and supervision and take an active part in it. It is important that the Board of Directors, management and other employees assess risk and relevant risk factors in taking decisions as appropriate in each instance.

Publicity

In the wake of the Annual General Meeting each year, the fund publishes a report in the press on its activities during the previous year. Every six months, in March and September each year, the Fund sends its members a statement of their premiums payments, together with a calculation of their accrued pension rights. The summary in March is also accompanied by a letter to Fund members, containing information on activities over the previous year. The summary in September will include information on changes to the Articles of Association at the Annual General Meeting if any. At the Annual General Meeting last year, the board of director's report, annual accounts, investment policy and actuarial valuation was presented. Information about the Fund and details of its activities, investments, asset allocation and liabilities, premiums, pension rights and loan rules can be found on its website.

Impact of uncertainty on external occupational setting

The Fund's operation was conventional during 2019. Its external occupational setting was impacted by large fluctuations in asset prices and currency prices. Increased emphasis on investments in foreign currency, as well as an increasing portion of the bond portfolio being marked to market, will inevitably mean more fluctuations in the rate of return for the fund. It is worth remembering that the fund is a long term investor and should be able to withstand short term fluctuations.

The Fund's future development and prospects

In the coming years the fund will continue its mission to manage assets within the framework of the law and its investment strategy in order to cover pension obligations. A big challenge in this regard is increased life expectancy, and the impact this has on the fund's obligations. Proposals have been made regarding the gradual postponement of the pension age and we expect these to be implemented within a few years time.

Festa Pension Fund has put forth information on non-financial issues in accordance with article 66. d. of the laws governing financial statements. Please refer to the Icelandic version of the Report of the Board of Directors.

Events after the conclusion of the financial statement

Since the end of the financial year and until the date of endorsement of the statements the global spread of the Covid-19 virus has greatly impacted economic activity and led to significant fall in the financial markets. At this juncture it is not clear whether this will last for the longer term and therefore unclear what impact this will have on the Fund's actuarial position. The Fund's actuarial position and cash flow indicate that the Fund can withstand temporary fall in the financial markets. In this regard, please refer to the sensitivity analysis performed on the Fund's actuarial position in note 23.

Reykjavik, March 25th 2020

Board of Directors

Órvar Ólafsson

Chairman

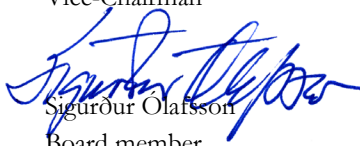
Halldóra Sigr. Sveinsdóttir

Vice-Chairman

Anna Á. Halldórsdóttir

Board member

Sigurður Ólafsson

Board member

Ólafur S. Magnússon

Board member

Dagbjört Hannesdóttir

Board member

Managing Director

Gylfi Jónasson

Independent Auditor's Report

To the Board of Directors and members of Festa pension fund

Opinion

We have audited the financial statements of Festa pension fund, which comprise the board of directors and managing director report, balance sheet as at December 31, 2019, the statement of changes in net assets for pension payments, statement of cash flows and statement of actuarial position for the year then ended, and notes to the financial statements, including a summary of significant accounting policies.

In our opinion, the accompanying financial statements give a true and fair view of the financial position of Festa pension fund as at December 31, 2019, and of its financial performance, cash flows and actuarial position for the year then ended in accordance with Icelandic law on annual accounts and regulation on the financial statements of pension funds and that the board of directors and managing director report includes applicable information in accordance with Icelandic law on annual accounts and regulation on the financial statements of pension funds if not presented elsewhere in the financial statements.

Basis for opinion

We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing. Our responsibilities under those standards are further described in the Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements section of our report. We are independent of the Fund in accordance with the ethical requirements that are relevant to our audit of the financial statements in Iceland, and we have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements.

We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion.

Emphasis of Matter

We draw attention to information in the report of the board of directors and managing director and there reference to note 23 of the financial statements, about the effects of Covid-19 on the pension fund. Our opinion is not modified in respect of this matter.

Other information

The Board of Directors and managing director are responsible for other information. Other information comprises the annual report, but does not include the financial statement and our auditor's report.

Our opinion on the financial statements does not cover other information and we do not express any form of assurance conclusion thereon.

In connection with our audit of the financial statements, our responsibility is to read other information in the annual report and, in doing so, consider whether the other information is materially inconsistent with the financial statements or our knowledge obtained in the audit or otherwise appears to be materially misstated. If, based on the work we have performed on other information obtained prior to the date of this auditor's report, we conclude that there is a material misstatement of this other information, we are required to report that fact. We have nothing to report in this regard.

Responsibilities of Management and Those Charged with Governance for the Financial Statements

Management is responsible for the preparation and fair presentation of the financial statements in accordance with the Icelandic law on annual accounts and regulation on the financial statements of pension funds, and for such internal control as management determines is necessary to enable the preparation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

In preparing the financial statements, management is responsible for assessing the Fund's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless management either intends to liquidate the Fund or to cease operations, or has no realistic alternative but to do so.

Those charged with governance are responsible for overseeing the Fund's financial reporting process.

Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these financial statements.

As part of an audit in accordance with ISAs, we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

Identify and assess the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.

Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Fund's internal control.

Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management.

Conclude on the appropriateness of management's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Fund's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the Fund to cease to continue as a going concern.

Evaluate the overall presentation, structure and content of the financial statements, including the disclosures, and whether the financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.

We communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit.

We also provide those charged with governance with a statement that we have complied with relevant ethical requirements regarding independence, and to communicate with them all relationships and other matters that may reasonably be thought to bear on our independence, and where applicable, related safeguards.

Reykjavík, March 25th 2020

PricewaterhouseCoopers ehf.

Arna G. Tryggvadóttir

State Authorized Public Accountant

Statement of Changes in Net Assets for Pension Payments 2019

	2019	2018
Premiums		
Members	2.886.489	2.817.926
Employers	8.253.179	7.752.739
Transfer of rights and repayments	(33.796)	(28.474)
Special supplementary contributions	715.719	523.431
	<u>11.821.591</u>	<u>11.065.622</u>
Pensions		
Total amount of pensions	4.200.512	3.815.123
Received from the Retirement Committee	(703)	(1.099)
Direct expenses from disability pensions	11.142	5.734
Contribution to Rehabilitation Fund	68.389	67.539
	<u>4.279.340</u>	<u>3.887.297</u>
Net investment income		
Net income from holdings in companies and funds	13.940.509	2.472.474
Net income from bonds	6.242.612	5.771.783
Interest income from bank deposits	203.018	316.542
Interest income from premiums and other claims	49.366	48.890
Investment expenses	(20.601)	(10.576)
	<u>20.414.904</u>	<u>8.599.113</u>
Operating expenses		
Office and management expenses	306.150	294.771
	<u>306.150</u>	<u>294.771</u>
Increase in net assets	27.651.005	15.482.667
Net assets from previous year-end	148.927.509	133.444.842
Net assets for pension payments at year-end	<u><u>176.578.514</u></u>	<u><u>148.927.509</u></u>

Balance sheet as of December 31, 2019

	31.12.2019	31.12.2018
Assets		
Investments		
Holdings in companies and funds	85.838.541	64.324.073
Bonds	84.359.363	79.256.211
Other investments	27.082	27.082
	<u>170.224.986</u>	<u>143.607.365</u>
Claims		
Claims on employers	1.490.208	1.519.385
Other claims	10.487	68.366
	<u>1.500.696</u>	<u>1.587.751</u>
Other assets		
Operational assets	45.649	44.914
Cash equivalents	4.959.071	3.783.655
Total assets	<u>176.730.402</u>	<u>149.023.686</u>
Liabilities		
Trade creditors		
Cost incurred and income collected in advance	86.077	37.208
Other liabilities	65.811	58.969
	<u>151.888</u>	<u>96.178</u>
Net assets for pension payment at year-end	<u>176.578.514</u>	<u>148.927.509</u>
Divison of net assets for pension payments		
Mutual pension fund	175.873.134	148.420.897
Private pension fund	705.380	506.612
	<u>176.578.514</u>	<u>148.927.509</u>

Statement of Cash Flows 2019

	2019	2018
Inflow		
Premiums	11.849.808	10.800.082
Received interest income on cash equivalents and claims	109.605	84.363
Other inflow	18.501	19.496
	<u>11.977.914</u>	<u>10.903.941</u>
Outflow		
Pensions	4.279.771	3.886.972
Operating expenses	300.607	287.935
Investment in operating assets	5.776	13.838
Other outflow	35.524	34.233
	<u>4.621.679</u>	<u>4.222.978</u>
New disposable resources for investments	<u>7.356.234</u>	<u>6.680.963</u>
Investment transactions		
Received income from holdings in companies and funds	1.706.255	1.237.044
Investments in holdings in companies and funds	(31.606.044)	(27.524.445)
Sold holdings in companies and funds	22.374.284	23.381.172
Installments on bond principals and interest	8.301.205	7.658.221
Purchased bonds	(9.659.277)	(11.225.363)
Sold bonds	2.556.104	1.927.100
Paid cost on other investments	(3.928)	(344)
Total appropriation	<u>(6.331.400)</u>	<u>(4.546.615)</u>
Increase (decrease) in cash equivalents	1.024.834	2.134.348
Exchange rate difference on cash equivalents	150.582	274.911
Cash equivalents at beginning of year	<u>3.783.655</u>	<u>1.374.396</u>
Cash equivalents at year-end	<u><u>4.959.071</u></u>	<u><u>3.783.655</u></u>

All amounts are in thousands of Icelandic krona

 FESTA LÍFEYRISSJÓÐUR

Krossmói 4a
260 Reykjanesbæ
Sími: 420 2100
Fax: 420 2101

Austurvegi 56
800 Selfossi
Sími: 420 2100
Fax: 482 2945

Kirkjubraut 40
300 Akranesi
Sími: 420 2100
Fax: 431 2841

festa@festa.is
www.festa.is
Kt.: 571171-0239